BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
LVI
A
27
NAPOLI

A.
27.

Ebreor.
Resp.

48

BONAVENTVRA

CORNELIUS BERTRAMUS

De

REPUBLICA EBRÆORUM,

Recenſitus

Commentarioque illuſtratus

Opera

CONSTANT. l'EMPEREUR ab Oppijck.

LUGDUNI BATAVORUM,

Ex Officina IOANNIS MAIRE,

CIↄ IↄC XLI.

Nobiliſſimo & Ampliſſimo
Viro

D. GERARDO
ab AERNHEM,
perpetuo

Geldricæ Nobilitatis inter Præpotentes Ordines Generales Senatori, &c.

S. P.

Vir Nobiliſſime,

QUis ſcopus hominibus in politiam quandam coëuntibus ſit pręſtitutus, doctè Philoſophi verba exprimunt Polit. l. 3. c. 6. Τὸ κοινῇ συμφέρον συνάγει, καθ' ὅσον ἐπιβάλλει μέρος

 ἑκάστῳ

ἑκάϛῳ τοῦ ζῆν καλῶς. μάλιϛα μὲν οὖν τοῦτ' ἐϛι τέλος, καὶ κοινῇ πᾶσι, καὶ χωρίς, *Communis utilitas congregat ipſos, prout iſtius utilitatis pars unicuique competit ad beatè vivendum. Potiſſimus igitur hic eſt finis, cum publicè omnibus; tum ſigillatim.* Quare eodem cap. ex ſcopo de bonitate rerumpublicarũ concludit, φανερὸν τοίνυν ὡς ὅσαι μὲν πολιτεῖαι τὸ κοινῇ συμφέρον σκοποῦσιν, αὗται μὲν ὀρθαὶ τυγχάνουσιν οὖσαι κατὰ τὸ ἁπλῶς δίκαιον. *Conſtat igitur quæcunque reſpublicæ commune commodum ſpectant, iſtas rectas eſſe, abſoluto iure.* Itaque ſi quis deinde ulterius optimam reipublicæ formam ab aliis diſcer-

diſcernere cupiat, ex illo ſcopo iudicium fieri debere, docet Polit. l. 7. ſub initium. Περὶ πολιτείας ἀρίστης τὸν μέλλοντα ποιήσασθαι τὴν προσήκουσαν ζήτησιν, ἀνάγκη διορίσασθαι πρῶτον, τίς αἱρετώτατος βίος. *De republica optima, qui inſtituet conuenientem diſquiſitionem, eum primò definire oportet, quæ ſit maximè expetenda vita.* Quam hæc præclarè à Philoſophorum principe & cohærenter dicta fuere! Tot rerumpublicarum habemus deſcriptiones: ut quæ reliquis ſit præferenda noverimus, philoſophi veſtigia premamus. In agendis à ſcopo menſura deſu-

menda. Iſte hic in commodo publico & communi verſatur. Ergo hæc reſpublica cenſetur bona, quę tota collimat intentaque eſt in utilitatem civium, quò felicem vitã degere queant. Optima proinde erit, quæ in vitam optimam adeoque maximè ambiendam omnia dirigit. Quis iam vel minimum dubitabit, quin reſpublica à Deo O. M. inſtituta inter Iſraëlitas multis paraſangis alias antecedat? In tot tantiſque de ſummo vitæ bono, ſive de optima vita diſputationibus in hac humanę mẽtis cęcitate, is ſolus non tantum eius rationem

habet perſpectiſſimam, in eaque tradenda & edocenda errare potis non eſt; ſed ſolus quoque vias ac rationes in enumerato habet, quibus conſtituta reſpublica ſuum optimę vitæ ſcopum aſſequi valeat, & adeptam felicitatē porrò cōſervare. Quocirca, ubi paſſim iam multa rebuſpublicis excudendis prela deſudare animadverterem, atque in patriam profecto Nob. Salmaſio (cuius ſtupēda eruditio cum humanitate certare videtur) vir honoratus Iohannes Maire à N. & A. viri operibus excudēdis vacaret; me operæ pretium eſſe facturū exiſtimabam, ſi

denuò typis mandarem, quæ olim de politia divinitus inſtituta, oreque ipſius Dei legiſlatoris ſapientiſſimi præſcripta, conſcripſerat Cornelius Bertramus. Licet enim hiſce temporibus omnia iſtius divinæ Iſraëlitarum reipublicæ inſtituta nos tenere, non aſſeramus; nihilominus id omnes pii fatebuntur (ſi modo recta trutina accurratè rem expendant) Chriſtianis in civili regimine eò collimandum, ut omnes Politiæ partes quamproximè ad illam à Deo inſtitutam accedant, quoad fieri commodè poteſt. Multa occurrere non

eo inficias, in quibus apud nos priſca illa Iudæorum inſtituta ſervari & locum habere nequeant. Cuius cauſa & ratio in diverſa populi iſtius indole (qua iſte differt à noſtratibus) in ſeculorum diverſis moribus, in locorũ conſtitutione diverſa, denique benedictionis divinæ modo alio atque alio eſt quærenda. Hæ, uti vocant, circumſtantiæ hominum indolis, temporis, loci ac regionis, differentiſque Dei providentiæ, ſæpe non admittunt, ut in illa republica fieri ſolita iam in uſum revocentur. Nihilo ſecius communis quædam

eſt bonitas, juſtitia & æquitas, in omnibus iuſtis inſtitutis & ordinationibus primas obtinens: quibus accedunt ſpecialia illam iuſtitiam ad certas circumſtantias reſtringentia, atque ad varios caſus applicantia. Hæc non prohibent, quin politiæ divinæ conſtitutiones ſi fuerint generales, cuiuſmodi nempe ab iſtis iam recenſitis liberæ ſunt, ſuum etiam inter Chriſtianos locum tutentur. Neque ſpecialia illa impedimentum afferunt, cur reſtrictis ad populum Iudaicum legibus ac conſtitutionibus Chriſtiani ſeſe ἀναλόγως confor-

mare

mare non teneantur. Id retinẽdum ergo inter Chriſtianos ex illa divina republica, quod vel generale eſt; vel ſi ſit ſpeciale in Iſraëlitico populo & regione, eiſdẽ circumſtantiis nititur, quas inter nos deprehendimus: deinde in ſtatutis illius populi ſpecialibus, æquitas generalis & iuſtitia, ad ea quæ Chriſtianorum populis propria ſunt accommodari debet: ut quamvis aliis circumſtantiis veſtita illic deprehendatur, nihilo ſecius apud nos analogicè ad caſus noſtros conformata, compareat. Neque ſanè illa populi, loci, aliorumque diverſi-

verſitas in legibus politicis, magis nos illis in genere ſolvere poteſt; quam illa in legibus moralibus reipublicæ Iſraëliticæ reſtrictio ad varios caſus illi ſpeciales, Chriſtianos abſolvere poteſt à communi legis moralis obſervatione. Eadem utrobique conſpicietur ratio: ſi abſque illo, quod multorum mentes occupavit, præiudicio, comparatio debita inſtituatur. Proinde cum cynoſura illa reipublicæ Iſraëliticæ viam Chriſtianis in ſuis civitatibus illuſtrare debeat; meritò accurata illius deſcriptio nobis ob oculos habenda, omni-

mnibuſque communicanda. Qua in re viam omnibus facilimam præſtitit commemoratus Bertramus ſuis de Politia Iudaica libris. Hoc tramite ad lucidam iſtius Politiæ cognitionem faciliùs quis perveniet, quã ex aliis ſcriptoribus, hactenus editis. Nam aliorum unus linguæ Rabbinicæ non ita gnarus ſubſidia, quæ ad iſtiuſmodi commentationem meritò requiruntur, pariter non habuit; alter tantum ab aliis prætermiſſa *liberrima ſcriptione*, uti teſtatur ipſe, *congerere* voluit. qui tamen præclarę quamplurima nobis è tenebris eruit.

No-

Noſter quæ maximè ſcitu neceſſaria autumavit, è ſacris literis, Ioſepho, & Talmudiſtis ac Rabbinis, methodo facili, ſcripto conſignavit. Eſt ille cuius in verſione illa bibliorum gallica, quæ nunquam ſatis laudari poteſt, primæ fuerunt partes: cuius brevem narrationem habemus in Præfat. Bertrami ad lucubrationes ſuas Franktallenſes. Immo ipſum unum illarum Sciographiarum & Iconum in illis bibliis authorē & concinnatorem Miniſtri & Profeſſores Genevenſes in epiſtola iis præmiſſa agnoſcunt. Sed quid virum

iſtum multis commendẽ? vel ſolus hic libellus authoris dotes ſatis ſuperque exaggerat; uti & prædictæ lucubrationes Franktall. Nemo ſanè dari potuit magis idoneus, qui è ſacris literis & Ebræorum ſcriptis de republica Iudaica ſcriberet: quoniam per multos annos in ſcriptis ſacris vertendis & illuſtrandis ex Ebræorum doctorum lucubrationibus, deſudaverat. Adde hominis induſtriam ſingularem in obſervandis & annotandis iis quæ inter legendum occurrerent. Proinde nihil ferme ipſum fugere poterat, quod ad rem faceret,

quam aliquando illuſtrandam animo conceperat. Huc oratio evadit, quandoquidem in iis totus fuit, unde iſtiuſmodi haurire neceſſe eſt; ipſum aliis omnibus præferendum in iſto ſcriptionis genere. Cæterum huic ipſius de republica Iudaica commentationi aliquoties perlectæ, cum denuò edendam curarem, nonnulla addenda ſub librorum calcem videbantur. Quibus partim, ut dies diem docet, nonnulla ab ipſo dicta corrigerentur; partim minus plenè enarrata explicarem; partim denique confirmarem & conſtabilirem

dubia.

dubia. Atque eò intendi animum, ut ex authoribus Ebræis minus tritis & Chriſtiano lectori cognitis ac lectis annotationes pleraſq; concinnarem. Fateor quamplurima alia in promptu fuiſſe, quibus hic author illuſtrari potuiſſet; verum brevitati ſtudendum fuit, ut concinnè eodem volumine, eoque forma minima excuſo annotationes compingerentur. Eò accedebat feſtinatio ſcriptionis: ſiquidem in curſu lectionum noſtrarũ inter operas typographicas hę notæ fuerunt conſcribendæ; quum eodem tempore graviſſimæ orpha-

norum curæ meæ commiſſorū cauſæ mihi pertractandæ eſſent. Præterea quum in hoc libello quampluri ma occurrant, è quibus ſacræ literæ magis lucem mutuantur, quam è longis commentariis nōnunquam fieri aſſolet; æquum eſſe putavi, ſub finem, indice locorum ſacræ ſcripturæ breviſſimo, lectori exhibere paginas, quibus ſcripturæ paragraphi vel ex profeſſo explicantur; vel ea citantur ratione, ut ex adiunctis, attenta dictorum collatione, mirè ſæpius illuſtrentur. Id enim in hoc libello ſingulare eſt, ut vel ſola citatione

tione ſæpiſſimè locus S. S. explicetur: quia ritus ac mores aliaque pertractantur, unde paragraphorum S. S. intelligentia omnino dependet. Itaque ubi ſolummodo res iſtæ cum Sacræ Scripturæ locis conferuntur, ſtatim eorum ſenſus elucescit. Et quod inprimis attendēdum, ita elucescunt iſtiuſmodi in Sacrę Scripturę locis, qualia ab interpretibus prolixis negligi ſolent. Quod vel maximè hunc libellum commendat. Cæterum, vir Nobiliſſime, quis ullibi reperiri poteſt, ad quem iuſtius hunc libellum dirigam, præter te homi-

num quotquot ſunt humaniſſimum. Utique iam inde ex quo hunc etiam honorẽ fui adeptus, ut in Geldria N. tuæ innoteſcerem, identidem animo meo verſare aliiſque ſubinde enarrare non deſtiti, me in hominem incidiſſe, qui affabilitate, comitate, adeoque ſingulari humanitate ſua verè hominem ſe eſſe demonſtraret. Quum enim ſub regimine tuo in Velavia annum fermè octavum in Theologica profeſſione impleviſſem, & de gravi quodam negotio N. tuam Arenaci compellarem; quæ non humanitatis officia eo tem-

tempore ac deinceps perpetuò expertus ſum? ut quandoque obſtupuerim, virum tantis reipublicæ curis diſtractum blando aliorum alloquio & exquiſitæ morũ civilitati ac ſuavitati ita vacare poſſe, ut animos ſibi devincire nemo quiret efficacius. Verum hoc eſt antiquæ & veræ ac præſtantiſſimæ nobilitatis proprium, ut quo eminentior eſt dignitas, & ſublimius faſtigium; tanto facilius in civili converſatione ſeſe demittat. Alii complures, niſi auſteritate quadam vultus, taciturnitate vel pauciloquio, tardo inceſſu, geſti-

buſque aliis ad ſuperbiam compoſitis ſuam authoritatem augeant vel conſtabiliant; de ſuo faſtigio multum diſceſſurum arbitrantur. Quaſi vero iam longo uſu non conſtaret, hæc eſſe animi ſuæ humilitatis conſcii τεκμήρια. quo enim quiſq; ex illuſtriori proſapia eſt oriundus; eo humaniorē ſe aliis exhibet. Quemadmodum ex Principibus aliiſque in excelſiſſima dignitate conſtitutis liquet; quorum humanitas cum eminentia certare ſolet: ut quanto aliis maiores ſunt eminentiæ faſtigio, tanto eoſdem humanitate ſuperent.

rent. Illuſtre itaque tuum genus hac tua virtute multiſque aliis heroicis factis indicas. Ut eo permotus inter nobiles Batavos primarius, ordiniſque equeſtris, Dominus de Duvenvoorde te ſibi generum aſciverit. Quis enim tuam ſtirpem ignorat? Quæ non tantum inter alias Geldricas eminet; ſed per multa quoque ſecula ſuorum maiorum genuinam avitamq; nobilitatem ad priſca tempora revocat. Quo fit ut cum præcedentibus ſeculis; tum hiſce etiam temporibus, ſemper quamplurimi ex tua familia reipublicæ vel teneant

gubernacula, vel antea ad clavum ſederint. Idque quanta cum laude, & qua prærogativa, non ſolum in Geldria nemo fermè ignorat; ſed Hagæ Comitis ſuprema regentium collegia quotidie loquuntur. In eorum ſummo, id eſt, Ordinum Generalium conſeſſu, iam multos annos totius confœderati Belgii ſalutem ita procuras, ut cum cæteris Geldris, Nobil. Randwico ex antiqua & illuſtri Geldrica ſtirpe, aliiſque ſimilibus primum ordinem conſtituas. Quocirca ſi graves legationes obeundæ, quum iſta gerenda ſunt,

unde præcipuè noſtra ſecuritas dependet, tuam N. ad iſtam ſubeundam provinciam ſollicitant: quia res feliciter geſtæ ſemper parem operam & ſucceſſum promittunt illis, qui earum ſatagunt. Cum novus orbis iam in occidente affulgeat, in arduo iſto negotio, ubi de novis regnis acquirendis, & politia ubique civili ac Eccleſiaſtica cum inſtituenda, tum conſtabilienda agitur; in A. tuam omnium oculi ſunt intenti: cuius iudicio in politicis longa & multimoda experientia ſubacto, omnia cõmodiſſimè expediri poſſe

autumant. Ideoque ad iſtos conventus, niſi quum alia fungeris legatione, plerumque aut ſemper talibus negotiis delegari ſoles. Proinde nihil dubitandum, quin ſummo politico de politicis libellum conſecrare debuerim: qui cum in Geldria iam olim in comitiis publicis, & deputatorum collegio per aliquot annos; tum hiſce temporibus in conſeſſu Ordinum Generaliũ, tam gubernandi ac regendi ſingularem peritiam ad ſtuporem uſque oſtendit; quam earum virtutum in ſe exemplar exhibuit, quas ſummus legiſlator in

in Iſraëlitica politia hic deſcripta, à politicis exigebat. Inter quos erat inprimis reverentia ſummi Numinis; & munerum ac donorum contemptus: illam aſſidua inter occupationes alias maximè neceſſarias pietate, cum ferventi zelo nunquam non exprimis: ut ſæpius mecum vitæ iſtius tramitem animo volvens, dubitaverim, an quiſquam qui huius mundi & politici regiminis curæ valedixiſſet, totumque ſe ſanctis meditationibus dediſſet, plura piæ mentis ederet teſtimonia, quam in continuo Dei cultu cum publico, tum privato,

to, tua vita ſuppeditat. Et quantopere largitiones illas & munera oderis, quibus tamen quamplurimi inhiare ſolent, exempla dediſti clariſſima. Eaque me haud latent; ſed iſta nonniſi cum aliorum offendiculo variis de cauſis palam fieri & enarrari ordine, vix poſſent. Porrò & aliud mihi fidem fecit, hunc libellum à te ſerena fronte iri ſuſceptum. Id lubentes ſuſcipimus, quo delectamur: eo autẽ delectamur quod perſpectum ac cognitum habemus; cuique in iuventute noſtra (qua ætate animus omnibus curis ſolutus & vacuus, rei obie-

ctæ voluptatem limpidius percipit) bonas horas tribuimus. Unde profluit, ut qui literarum ſtudia ante maturam ætatem pertractavere, eorum converſatione qui literis incubuerunt deinde in reliqua vita afficiantur : & ſi quid iſtius generis in manum deveniat, ament atque deoſculentur. Tanto ardore Excellentia tua literas in iuventute excoluit, ut cum ex Academiis domeſticis quicquid inde haurire potuit deprõpſerit; tum ulterius contendens, in Germania noſtra non ſolum reformatorum, ſed etiam Romanenſium

Lycea

Lycea perluſtraverit. Quo eruditionis ſtudio omnimodæ ſcientiæ theſaurum ſibi comparavit, atque inſuper amoris igniculi exarſere in omnes literarum amantes, eorumque lucubrationes. Nullus itaque dubito, vir Ampliſſime, quin pro innata tibi humanitate, literarum amore & peritiâ, hoc munuſculum literarium (munera licet averſans) tanto affectu acceptes; quanta tui admiratione mihi cogitatio offerendi ſubiit: neque minus gratum habiturus ſis, quam gratitudinis debitæ publicum dare pignus, mihi geſtivit animus.
Nul-

Nullum in hac opella mea capto emolumentum, præterquam in commentando, eorum commodum, qui hæc diligunt ſtudia; in dedicando autem, mei teſtificationem animi: quo uti dotes tuas demiror, pariter *debita earum recordatione* favorem A. tuæ paſcere & nutrire aveo. (Quem tanto ſemper maioris feci; quanto paucorum peritorum & bonorum, atque illuſtrium iudicium, unde ille promanat, pluris ſemper faciendum duxi, quam innumeræ cęterorum multitudinis.) Enimvero, ut cętera præteream, minimè nos decet,
qui

qui continuè edendis libris·
occupamur, quos heroi-
bus quibuſdam inſcribere,
tritus à priſcis temporibus
mos imperat; ut eorum vir-
tutes ſilentio prætereamus,
ad quorum exemplar omnes
ſe componere, vitamque
ſuam inſtituere debent.
Quod licet pręcipuè mihi
inpræſentiarum propoſitum
non fuerit; committere
tamen minimè debui, quin
eorum ſaltem mentionem
aliquam injicerem quæ mẽ-
tem meã identidẽ occupant;
atque apud alios frequenter
ad ea obſtupeſcens referre
ſoleo. Quidni publico
ſcripto conſignarem, quod
ore

ore profiteri veritas & affe-
ctus iubet? Neque mihi
perſuadere poſſum, cum
alii ficta ſibi aſcribi & ver-
bis exaggerari geſtiant, id
animo adverſari tuo, ſi ex
veris tuis dotibus & virtu-
tibus ac factis pauciſſima
attingam: & quidem ſtylo
adeo ſimplici, verbis adeo
humilibus, *ut ni vis boni in
ipſis ineſſet, hæc iſta extingue-
rent.* Quis unquam reper-
tus qui, ſua ſibi reddi &
retribui, dedignaretur? A-
liud non facio: quum mul-
ta debeantur, exiguum quid
in medium profero & tuo
quaſi altari impono. Quem-
admodum Ethnici paſſim

ſuis heroibus, quos poſt mortem ἀποθεώσει miris modis efferebant, ſatisfactum exiſtimabant, ſi ἀπαρχάς *primitias* nonnullas offerrent; non ſecus hiſce pauculis ex amplißimo theſauro tuo decerpendis me exiſtimabo defunctum: non quidem tuis reſpondentem meritis; ſed A. tuæ benigno fretum iudicio. Cui tam facile hoc tempore me ſatisfacere, non ignoro; quam tuæ præſtantiæ difficile eſſe omni ex parte ullo tempore reſpondere, certißimè ſcio. Cæterum, Vir nobilißime, quum omnem de te ſermonem ſupergreſſus, verba tuis laudibus

dibus condigna non accipias, animum eò erumpere conantem, quâ hactenus ſoles humanitate amplectere: neque minus benigno favore ad éum deſcendas, quã ipſe tuarum virtutum admiratione ad A. tuam aſcendere, cogitur. Eodemque vultu mea legas ſcripta, quo ſæpius admiſiſti verba. Ita fiet ut voti mei compos, nihil exoptem ulterius; niſi perennem incolumitatẽ: quam Pater Domini noſtri Ieſu Chriſti porrò conferat, oro,

N. & Amplitudini tuæ, cuius permanere cliens humilimus geſtio,

C. l'EMPEREUR ab Oppijck.

Lugd. Bat. an. partæ ſalutis 1641.

INDEX CAPITUM.

CAP. I.

De prima origine Iudaicæ politiæ cum Eccleſiaſticæ tum civilis.

CAP. II.

Politia Eccleſiaſtica Patrum ab orbe condito.

CAP. III.

Politia civilis Patrum ab orbe condito.

CAP. IV.

Hebræorum Politia Eccleſiaſtica in Aegypto, & in deſerto uſque ad Legem latam ad Sinain.

CAP.

CAP. V.

Hebræorum Politia civilis in Aegypto, & uſque ad Legem latam in monte Sinai.

CAP. VI.

Civilis politia apud montem Sinain uſque ad ingreſſum in Chananæam.

CAP. VII.

Politia Eccleſiaſtica apud montem Sinain uſque ad ingreſſum in Chananæam.

CAP. VIII.

Politia civilis ſub Ioſua.

CAP. IX.

Civilis politia Hebræorum iam miſſorum in poſſeſſionem Chananææ uſque ad exilium Babylonicum: & primum quidem ſub Iudicibus.

CAP. X.

Politia civilis Hebræorum ſub Regibus uſque ad ſeceſſionem decem tribuum.

CAP. XI.

De utraque politia in regno Iehudæ reſtituta.

CAP. XII.

De civili politia Regum decem tribuum poſt ſeceſſionem à regno

regno Iehudæ.

CAP. XIII.

Politia civilis Hebræorum poſt Ieruſalem expugnatam à Nebucadnetſare.

CAP. XIV.

Politia civilis Iudæorum per alias provincias diſperſorum.

CAP. XV.

Politia Eccleſiaſtica in Chananæa.

CAP. XVI.

De *politia Eccleſiaſtica decem tribuum.*

CAP. XVII.

Politia Eccleſiaſtica in captivitate Babylonica.

CAP. XVIII.

Politia Eccleſiaſtica poſt reditum ex captivitate Babylonica.

CAP. XIX.

De ſchiſmatis, apoſtaſiis & ſectis, quæ apud Hebræos exortæ ſunt.

FINIS.

IN-

INDEX.
Locorum Scripturæ.

Gen.

2. 3.	*Pag.* 16
3. 16.	10
3. 19.	24
4. 4.	12
4. 14	14. & 21
6. 2.	19
7. 2.	347. *ſeq.*
1. 20.	25
8. 20.	8. & 25
17. 14.	20. & 353. *ſeq.*
19. 1.	360
22. 5.	34
25. 22.	14
29. 22.	41
31. 54.	17
38. 24.	43
40. 20.	40
48. 5. & 6.	367. *ſeq.*

Exod.

10. 6.	*p.* 391
16. 34.	45
16. 20.	388

Exod

18. 12.	18
31. 14.	358

Levit.

4. 13.	p. 73
17. 10.	358

Num.

3. 12.	p. 29.
11. 16.	396
15. 30.	357. ſeq.
20. 26.	419
25. 7.	240
25. 13.	412. ſeq.
26. 29. & 38.	365. ſeq.
27. 21.	73
35. 12.	73

Deut.

16. 18.	p. 362
17. 12.	299. ſeq.
23. 3.	74
33. 5.	105
1. 10.	p. 304
Ioſ. 1. 10.	364
13. 22.	32
23. 2.	97
23. 2.	397

Iud.

Iud.

2. 16. 109.*ſeq.*
9. 6. 107
10. 18. 107
11. 11. 249
21. *totum* 99.*ſeq.*
Ruth.4.2.*p*.95. 1.*Sam*.2.30.*p*. 411. *ſeq.*
7. 15. *p*.117.
8. 2. 114.
9. 12. 243
10. 17. 249
11. 8. 119
16. 2. 243
18. 16. 120.
21. 1. 248

2.*Sam.*

8. 17.*ſeq.* *p*. 121.*ſeq.*
20. 26. 123

1.*Reg.*

2. 27. *p*.417
4. 4. 419. *&* *ſeq.*

2.*Reg.*

6. 32. *p*. 307
11. 5. 265
12. 4. 272

2.Reg.

2.*Reg.*

12. 10.	382
19. 2.	383
23. 2.	295
25. 19.	384

1.*Chron.*

9. 32.	*p.*275
13. 4.	75. & 152
26. 29.	126 .*ſeq.*
26. 18.	419
29. 1.	75
29. 1.	157
29. 8.	276

2.*Chron.*

1. 3.	*p.*418
19. 11.	131
19. 8.	387.*ſeq.*
35. 8.	297
34. 13.	294
36. 14.	425

Eſd. 1. 8.	*p.* 170.
10. 8. & 14.	156. & 158
10. 6. & 14.	391. 396

Nehem. 4. 14. *p.*156. 5. 14. *p.*155. 5. 7. *p.*156. & *ſeq.* 11. 16. *p.*160. & 323 11. 9. *p.*164. 11. 22. *p.*313. 317. *ſeq.*

Nehem.

11. 24.	322
12. 1.	311
13. 28.	165. *ſeq.*

Eſter.

3. 12.	381
10. 8, & 14.	156 & 158

Iob.

14. 7.	*p.* 356.
Proverb. 24. 21.	339

Eſai.

19. 19.	430
33. 18.	385

Ierem.

8. 8.	*p.* 428
19. 1.	390
20. 1.	301
21. 1.	300
25. *ult. verſ.*	436
26. 8. *ſeq.*	143, *ſeq.*
26. 8.	279
29. 25.	300 & 423
35. 4.	392
36. 12.	383
38. 4. *ſequ.*	148
52. 25.	383. *ſeq.*

Am.

Am.

5. 15. 380

Ion.

1. 3. 306

Mich.

5. 1. p. 59.

Matth.

2. 4. p. 329

22. 16. & 23. 438

26. 34. 27. 1. p. 395, & 424. ſeq. & 427.

27. 65. 404

Luc.

2. 1. 452

3. 2. 421

5. 17. 428. ſeq.

11. 45. 428

12. 58. 363

19. 47. 219

22. 52. 402. & ſeq.

22. 66. 424

Marc. 8. 15. p. 437.

Ioh.

8. 6. & 7. p. 224. ſeq. & 409. & ſeq.

18. 31. 228. ſeq. & 405. & ſeq.

Act.

Act.

5. 37. 451
6.9. 330
7.58. 230.*ſeq.*
12.1. 233
13.15. 332.*ſeq.*
18.8. 332
23.8. 444
24.6.7. p.226. & 410. *ſeq.*
26.10. 226.*ſeq.* & 405.& *ſeq.*

Rom.

1. 20. p.5.
2.15. 4.
1.*Cor.*14. 29.p. 333. 14, 34.p.10.
16, 22.p.21.*ſeq.* 1.*Tim.* 1.20.p.84.
*Ebræ.*11. 4.p. 7. 1.*Pet.*4. 6.p.27.

1.*Ioh.*

5. 16. 23
Iudæ verſ. 14.p.21.

1.*Maccab.*

2.42. 441
5. 42. 384
7.13. 338.*ſeq.*
9.56. 186

FINIS.

D. Constant. l'Empereur ab Oppijck,

Illuſtriſſimo Comiti

MAURITIO NASSOVIO

Indiæ Occidentalis Gubernatoriá conſiliis &c.

Ipſa Aurora tuum nomen veneratur & horret,
Ac ſtupet Occiduis Barbarus Indus aquis,
Mauritiuſque Comes virtutum lucida imago,
Conſiliis voluit te quoque adeſſe ſuis:
Non ſatis hoc laudis; niſi demerearis Olympum,
Gentis Idumææ dum ſacra ſceptra refers;
Ecce tibi applaudunt excelſa Palatia cœli,
Nec tua terreno carcere fama manet.
Mundanis placuiſſe diis non infima laus eſt,
Maxima cœleſti poſſe placere Deo.

Antonius Thysius I. C.

De REPVBLICA *Et* POLITIA IUDAICA.

Cap. I.

De prima origine Iudaicæ politiæ cum Eccleſiaſticæ tum civilis.

LEgum omnium bonarum, ſive ſint ſcriptæ, ſive non ſcriptæ, duplex eſt ſcopus. Aut enim hominis erga Deum pietatem reſpiciunt, aut hominum inter ſe officia deſcribunt. Hinc duplex naſci-

tur politiæ genus, quarum unam quæ ad pietatem refertur, divinam: alteram, quæ hominum inter ſe officia continet, humanam, merito vocemus. Nos tamen ex communi loquendi more illam quidem Eccleſiaſticam, iſtam vero Civilem appellabimus. Cæterum una cum homine condito leges illas cœpiſſe fatendum eſt, animo videlicet illius ad imaginem Opificis ipſius conditi, inſculptas. Quum enim neque intelligentiæ lux ullis tenebris obſcurata eſſet, neque voluntatem ulla ἀταξία invaſiſſet, immo quædam admirabilis

eſſet hominis cum ipſo Deo convenientia, efficitur hominem hoc fuiſſe ipſo creationis beneficio adeptum, ut & quod Opifici deberet, & quod hominis cuiuſvis in alterum officium eſſet, ſua ſponte perſpiceret, & quo illum intellectus deduceret, eo quoque tota voluntas ferretur. Iam tum tamen opus fuiſſe præterea externa divinæ voluntatis declaratione ex eo apparet, quod Dominus, etiam ante peccatum, Legem de arboris illius uſu interdicto, adhibita quoque graviſſima minimeque vana comminatione, ſancivit: quæ Lex,

nimirum eius quam homo Deo debebat obſervantiæ teſtimonium externum eſſet. nec aliam tum Legem latam fuiſſe legimus. Poſtea vero invectis in hominis mentem tenebris, & penitus averſa à Deo hominis voluntate, manſerunt tamen in homine συντήρησις καὶ συνείδησις· quarum illa eſt quoddam κοινῶν ἐννοιῶν veluti penu, ab iſta vero cogitationes, hominem (ut inquit *a* Apoſtolus) excuſantes vel accuſantes, regi oportuit. Sed illa uſque adeo depravata eſt, ut iſta lux olim limpidiſſima, partim ſit in denſiſſi-

a *Rom.* 2. 15.

ſiſſimas tenebras converſa, partim ubi etiam aliquid perſpicere ſibi videtur quo deſcrimen inter fas & nefas, inter honeſtum & turpe conſtituit, nunquam nos tamen ad veram uſque Dei vel noſtri ipſius notitiam deducat, nec in alium uſum, *a* Apoſtolo teſte, ſint in nobis illius relictæ quædam reliquiæ, quam ut ſimus ἀναπολόγητοι. Itaque conſcientiam quoque, utpote quæ ab illo cæco duce regatur, aberrare in plurimis neceſſe eſt: ut illam affectuum ἀταξίαν plane noſtris nunquam viribus perdomitam

a *Rom.* 1.10.

prætermittam. Dubium ergo non eſt quin æternus ille λόγος φιλάνθρωπος iam tum partim arcano ſui Spiritus afflatu, partim etiam externis alloquutionibus, quarum exempla Moſes non pauca ſuppeditat, homines quomodo intus & foris coli vellet, & quæ alii aliis officia deberent, perſpicue docuerit. Quas Leges qui primi à Deo acceperunt, ſuis etiam nepotibus veluti per manus tradebant. Harum rerum teſtimonia nobis ſubminiſtrat vetus mundi hiſtoria uſque ad Legem in Sinai monte & aliis deſerti regionibus perlatam: ſicuti

nobis eſt à Moſe diviniſſime ex ipſius Dei mandato perſcripta. Vetuſtiſſima vero huiuſmodi Legum duo præſertim monumenta nobis ante Diluvium traduntur, nempe ſacrificandi mos, & animalium mundorum & immundorum diſcrimen: quod utrunque ad Eccleſiaſticam externam politiam ſpectat. Quum enim Abel fide ſacrificaſſe ab a Apoſtolo dicatur, neceſſe eſt Dei verbum expreſſum præiviſſe: quum vera fides non aliò feratur. Diſcrimen autem animalium mundorum & immundorum,

a *Hebr.* 11.4.

dorum, id eſt, quæ mactare fas aut nefas eſſet, non aliunde quam ex ipſius Dei voce intelligi potuit: & quum *a* Noachi ſacrificium hac obſervata Lege factum, Deo dicatur placuiſſe, rurſum efficitur præiviſſe illius mandatum, quum nulla unquam ἐθελοθρησκεία Deo placuerit. Sed age hæc omnia pluribus, & quidem initio ab Eccleſiaſtica politia facto, explicemus.

Cap.

a Gen.8.20. &c.

CAP. II.

Politia Eccleſiaſtica Patrum ab orbe condito.

IN Eccleſiaſtica Patrum politia primum de perſonis, poſtea de loco, deinde de tempore, quarto de rebus, quinto de ritibus, tum circa perſonas, tum circa res, agendum eſt.

Atque quod ad perſonas attinet, in genere primum ſunt conſiderandæ, ita ut totum Eccleſiæ corpus diſpiciamus: deinde & ſpeciatim, ita ut illius corporis partes diſtinguamus.

Quod igitur ad totum Eccleſiæ corpus ſpectat, ex

ipſo Dei *a* verbo conſtat Adamum & Hevam à Deo abalienatos, & poſtea illi conciliatos, ab ipſo Deo in Eccleſiæ cœtum lectos fuiſſe. Ita enim poſt lapſum ſenſerunt ex Dei increpatione ſe primam naturæ lucem & iuſtitiam amiſiſſe, ut rurſus ex Dei promiſſione, intellexerint ſe ab eo in ſuos recipi, & vitam ſibi reddi.

Corporis iſtius partes duæ fuerunt: una eius quæ moderando & docendo cœtui præfuit, altera eius quæ monenti & docenti parere debuit. Nam in ea increpatione qua Dominus *b* Adamum

a *Gen.* 3.14. b *Gen.* 3.16. 1. *Cor.* 14.34. 1. *Tim.* 2.11.

mum & Hevam perſtrinxit, Adamum ipſum gubernandæ reliquæ Eccleſiæ præficit, vel ipſam Hevam alloquens.

Adami ſeu præfecti Eccleſiæ moderandæ duplex fuiſſe videtur officium: unum Prophetiæ, alterum Sacerdotii.

Adamus igitur pro iure ſuo, quod etiam ipſi Dominus confirmavit & auxit, ſæpius iteravit & expoſuit uxori increpationem & promiſſionem ſibi factam, item & liberis ſuis, eoſque genuinum Dei cultum docuit: *a* atque ita prophetam egit,

a Gen. 2. 23.

egit, ut & fuit.

Sacerdotio functum fuiſſe dubium non eſt tum in recipiendis atque offerendis ſacrificiis, tum etiam in declarandis, hoc eſt, in declarando ſuo reliquorumque hominum reatu & pœna, quæ ita deſignarentur ipſis ſacrificiis, ut etiam illis adumbraretur præcipuum illud ſacrificium Seminis vēturi.

Quidam ex priſcis Hebræorum interpretibus non inepte prorſus conficiunt ex eo quod quarti Gen. 3. & 4. verſ. dicitur Cainum & Habelem adduxiſſe (ita enim proprie ſonat verbum Hebræum)

bræum) ſua ſacrificia, ſacrificia ea ad patrem Adamum adducta, ut ille ea Domino offerret, ad eum videlicet locum quem ei rei deſtinaverat ex Dei præſcripto Adamus.

Locum enim certum fuiſſe dubium non eſt (cum omnia ordine fieri iam tum oportuerit) ad quem ad Sacra peragenda conveniretur, & ad quem ſacrificia ipſa vel adferrentur vel adducerentur: ubi etiam coram Deus ſuum adverſus ſuos animum teſtatus fuerit. Ibi videlicet Cainus liquidò & certò intellexit ſe ſuumque ſacrificium Deo non

non probari; contra, fratrem eiuſque ſacrificium Deo gratiſſimum.

Inde factum eſt ut qui Dei oraculum ſciſcitarentur, ad certum aliquem locum convenirent, ut confirmatur ex Gen.25.22. ubi vel ipſe Deus introducitur ipſi Rebeccæ reſpondens, vel certe eius ſocer Abrahamus, tum temporis Eccleſiæ Dei ſacerdos & propheta.

Quia ergo in eo loco luculentiorem ſui præſentiam Deus exhibebat, quum inde fugaretur Cainus, a fugatus dicitur מלפני· i. ab ad præ-

ſen-

a *Gen.*4.14.& 16.

ſentiam Domini.

Ad eum locum erectum fuiſſe altare veriſimile eſt, cui victimæ imponerentur.

Quod ad tempus attinet, iam inde ab orbe condito præſtitutus fuiſſe videtur dies Septimus ſeu Sabbathi frequentandis cœtibus ſacræque quieti : ut colligi poteſt ex eo quod de eiuſmodi quiete diſerte pronuntiat Moſes ante Legem datam ad montem Sinain. Exod. 16. 5. 26. & 27. Adde quod eiuſcemodi dies, eiuſque ratio & uſus notiſſimus fuit priſcis ipſis patribus.

Præterea quod Moſes dicit

cit Gene. 2. 3. Dominum benedixiſſe diei ſeptimo, eumq; ſanctificaſſe, eo ſpectat ut ſignificet Deum non ſolum magnificaſſe & ſingulari laude extuliſſe diem ſeptimum, verum etiam ad ſpecialem cultum elegiſſe, ſeparaſſe, & dedicaſſe.

Quod ad res ſpectat, Patrum ſacrificia fuerunt alia Expiatoria, alia Euchariſtica.

Sacrificia Expiatoria ante Legē ad montem Sinain datā, ſola fuerunt Holocauſta. Euchariſtica fuerunt quadruplicia, Primitiæ, Decimæ, Proſperitates & Vota.

Expiatorium illud unicum

cum ſacrificium, videlicet holocauſtum, Patribus uſitatum fuiſſe apparet ex Gen. 8.20. & 22.2.3.7. & 13. immo & Exod. 10. 25. & 18. 12. & 20. 24. & 24. 5. poſteriorum enim iſtarum hiſtoriarum temporibus Moſi nihildum præſcripſerat Deus de Holocauſtis eorumque ritibus.

Ex Euchariſticis uſitatas fuiſſe Primitias conſtat ex Gen. 4. 4. Decimas ex Geneſ. 14. 20. & 28. 22. Proſperitates ex Gen. 31.54. & Exod. 20.24. & 24. 5. (quæ enim duobus poſterioribus locis vel præſcripta vel geſta dicuntur, acciderunt

antequam lata eſſet lex de ſacrificiis Proſperitatū, quę extat in Levitico) & Exod. 18. 12. ex interpretatione Aben-Hezræ. Vota ex Gen. 28.20. & 31.13.

Perſonarum ritus vel fuerunt earum adhuc viventium, vel iam mortuarum.

Ritus qui circa perſonas viventes obſervatus eſt, primus & præcipuus eſt puritas ſeu ſanctificatio, non ſolum interior, ſed & exterior.

Exteriorem prorſus arguit illud Gen. 35. 2. quod quidem poſtea ſub Lege effecit נזיר. Eandem illam aliquo modo repræſentat

diſtin-

a diſtinctio illa totius generis humani quæ extitit tempore Enoſſi in filios Dei & in filios hominum: idque probat illa poſtea ſubſequuta Dei irritatio adverſus ſuam Eccleſiam, eo quod ſuorum filii commixti filiabus hominum, hoc eſt, profanorum qui ex Caini poſteris erant, eorum perditis moribus & vitiis ſe contaminaſſent, & ex illis ſobolem ſuſtuliſſent ad audaciſſima quæque facinora proiectiſſimam.

Diſertiſſime vero puritatem hanc & ſanctitatem arguit Excommunicatio, unus

a Gen. 4. 26. & 6. 2.

etiam ex illis ritibus qui circa perſonas obſervati ſunt.

Excommunicatio duplex iam tum fuiſſe videtur: Excommunicatio ſimplex, & Anathema.

Excommunicationis ſimplicis formula extare videtur Geneſ. 17.14. Et excindetur anima illa ex populis ſuis. quod idem eſſe videtur atque ſi diceretur: Eiuſcemodi homo amplius non cenſebitur in populo Dei.

Populi enim nomine intelligitur aggregatio plurium hominum qui iiſdem legibus divinis & humanis reguntur.

Pra-

Praxis iſtius excommunicationis extitit in Caino. Gen.4.14. & 16.

Chanochus ſeptimus homo ab Adamo, cum Caini poſteros in peius ruere videret, & Dei filios ſeu populum in dies magis ac magis ab antiqua puritate deſciſcere, Anathema illud ſolenne ſuæ ætatis hominibus propoſuit, quod extat Iudæ verſ.14.& 15. Illa vero verba ſolenne Anathema præ ſe tuliſſe arguit quod ſcribit Paulus 1.Cor.16.22. Anathema Maran-atha. Nam duæ illæ voces Maran atha. i. Dominus noſter venit, videntur omnino petitæ ex il-

la prophetia , & poſtea ex illius formulæ verbis Excommunicatio ipſa ex Hebræorum more appellata. Quod vero Dominus noſter, non autem nude & abſque pronomine, Dominus, ſicut apud Iudam κύριος, ſcribitur, fit ex idiotiſmo linguæ Aramicæ, qui accedit ad idiotiſmum linguæ Hebraicæ. Aramæi enim, præſertim Syri, pro κύριος dicunt, מרן, id eſt, Dominus noſter, ubi Hebræi dicunt, אדני, id eſt, Domini mei, abūdante utrobique pronomine tam Græcis quam Latinis.

Quinetiam ex Rabbinis quidam interpretantur ſummum

mum genus excommunicationis quod illi vocant שמתה vel שמתא, quaſi ſit השם אתא, id eſt, Dominus ipſe venit. Quod ſi hæc interpretatio valeat, alia quam vulgo afferunt , Ibi mors, alluſio quædam erit poſt genuinam illam compoſitionem inventa, ut quamplurima huiuſcemodi extant apud Romanos Iuriſconſultos. Eſt enim hæc excommunicatio adiudicatio quædã ad mortem æternam, & iuſtum Dei iudicium. Atque huc videtur ſpectare quod *a* Ioannes dicit de peccato ad mortem. Vide & infra, ubi a-

a *1.Ioan.5.6.*

getur de Eccleſiaſtica Iudæorum politia ad montem Sinain præſcripta.

Ritus qui circa mortuos obſervatus eſt, fuit ſepeliendi atque humandi cura, & ſepulchri ſanctitas & religio.

Humandi præceptum aliquo modo adumbratur verbis illis Dei ad Adamum, Gen. 3. 19. Quoad revertaris ad terram; nam ex ea ſumptus es. Quia pulvis es tu, etiam ad pulverem reverteris.

Pura humandi cura & ſepulchri ius atque ſanctitas extat, Gen. 23.

Rituum qui circa res obſerva-

ſervati ſunt, ille unus extat quo diſtinguuntur animantia in munda & immunda, de quo Gen.7.2. & 8. & 8. 20.

Delectus ille animantium mundorum, ſacrificia duntaxat ſpectaſſe videtur.

Alia quædam præterea ab iſtis in Eccleſiaſtica hac Patrum politia contigerunt, quæ operæpretium videtur percurrere antequam ad Civilem Patrum politiam deſcendamus.

Prætermittendum enim nullo modo videtur quod Moſes *a* tam diligenter perſequitur genealogiam Adami,

a Gen.5-4.&c.

mi, per Sethum & certos quoſdam ex eius poſteris ſelectos. Illud vero eo ſpectare omnino videtur ut ſciamus quam bene & fœliciter ſuam Eccleſiam Deus continuarit, & regendam curaverit.

Cum ergo iam per ætatem non liceret Adamo Eccleſiæ regendæ attendere, præfectus illi eſt Sethus. Setho eadem de cauſa ſucceſſit Enoſſus, Enoſſo Kænan, Kænani Mahaleel, Mahaleeli Ieredus, Ieredo Chanochus, Chanocho Methuſchelachus, Methuſchelacho Lamechus, Lamecho Noachus, qui & dicitur

tur *a* Præco iuſtitiæ, & Pręco ipſius Chriſti.

Cum vero ille per longiſſimum tempus ſurdis ceciniſſet, præſertim per illos centum viginti annos quibus arcam conſtruxit, tandem mandata accepit à Deo, ut in arcam ipſe ingrederetur una cum ſua familia & variis animantium ſpeciebus: ut ibi in tuto eſſet, interea dum reliqua quæ extabant, extremo exitio devoveret penituſque deleret.

Noachus ex arca egreſſus ad priſtinos ritus divini cultus redit, eoſque apud ſuos omnes nondum diſperſos exer-

a 2.*Pet*.2.5. 1.*Pet*.3.19.& 4.6.

exercuit per centum & decem annos: in quod tempus incidit diſperſio poſterorum Noachi.

Facta illa diſperſione veriſimile omnino eſt unumquemq; in ſua familia Principem ſeu Regulum, & Sacerdotem fuiſſe, atque inde has dignitates ad Primogenitos gentis ſeu familię perveniſſe: ita ut primariæ familiæ primogenitus eas ſẽper obtineret, aliarum vero familiarum primogeniti tũ ad Rempublicam adminiſtrandam, tum ad Sacra peragenda adhiberentur.

Primogenitos ſolitos adhiberi ad Sacrificia apparet non

non ſolum ex Hebræorum *a* commentariis, ſed & ex eo quod in Lege Dominus profitetur ſe Levitas ad ſuũ cultum aſſumere & ſibi dicare tanquam λυτϱὸν Primogenitorum reliquorum ex Iſraëlitis. Hoc enim non tantum ad Iſraëlitarum primogenitos ab Angelo Exterminatore in Ægypto prętermiſſos referendum eſt, verumetiam ita intelligendum videtur quaſi Dominus ſignificaret non ſolum ex Lege quam tunc dictabat, vel

a *In Exod.19.22. & 24.5. ubi Onkelos Iuvenes diſerte exponit Primogenitos: Aben-Hezr. Nũ.* 16.1.

vel certe refricabat, primogenitos ſuos eſſe, ſuiſque, Sacris faciendis præficiendos, ſed iamdudum hoc in ſuo populo & quaque eius familia uſitatum fuiſſe.

Noachus ita ſuos inſtituit, ut cultum divinum ſibi à Maioribus traditum, & à Deo confirmatum addito novo quodam Iridis Sacramento, eos docuerit: ſed non omnes eum purum retinuerunt. Chaldæi enim admixta ſuorum Regum idolomania eum indigniſſime corruperunt: fœdius vero ipſi Chananęi, qui ad idolomaniam, Magiam & perditiſſimos quoſque mores ad-

adiunxerunt. Certe uſque ad Abrahami *a* tempora non ſolum in Ægypto perſeveravit aliquis Dei timor, (ubi tamen mox depravatam fuiſſe veram ſapientiam, ac religionem fœdiſſimis ſuperſtitionibus contaminatam ex omnibus hiſtoriis conſtat) ſed & in Palæſtina: immo & in media Chananæa *b* ad Salemum erat Melchitſedechus Dei altiſſimi Sacerdos idem & ipſe Rex. Addam etiam tempore Moſis *c* illuxiſſe alibi quam in poſteris Iacobi veræ religionis aliqua veſtigia, nimi-

a *Gen.* 12.17. b *Gen.* 20.3. & 14. 18. c *Num.* 22.5. &c. *Deu.* 23.4.

mirum Pethore urbe ſita ad Euphratẽ in Meſopotamia. Ibi videlicet commoratus dicitur Bilham Prophetiæ dono illuſtris: ſed qui cum lucro pellectus Prophetiam in perniciem populi Dei convertere conatus eſſet, & eius rei gratia Deum ſæpius tentaſſet, peſſimumq; conſilium tandem Moabitis ſuggeſſiſſet, meritò à Ioſua *a* Divinus dicitur, & malitiæ ſuæ meritas pœnas dedit.

Dum Chaldæi ſuorum Regum idolomanias *b* ad genuinum Dei cultum adiungunt, Dominus miſertus

a *Ioſ.* 13.22. b *Gen.* 12. *&c.*

tus Abrahami eum ex mediis illis idolalatriis evocat eumq; patrem Seminis promiſſi fore pronuntiat, & cum eo fœdus ſolenne percutit.

Abrahamus ubi terram Chananæam ſibi diſignatam & deſtinatam ingreſſus fuiſſet, & tuto ad genuinum Dei cultũ redire poſſet, eum ita aggreditur, ut ipſe domi Sacerdos familiæ ſuæ eſſet, & pro diverſis ſuæ peregrinationis manſionibus varia illius Divini cultus, quem frequentabat, Sacraria ſeu altaria erexerit, apud quæ Dei nomen invocaverit, id eſt, (ſi quis velit) univerſum

Dei cultum celebraverit, qui nomine orationis & invocationis nominis Dei venit, ut & adorationis, Gen. 22.5.

Quum vero Abrahamus ad Quercetum ſeu Roboretum Mamræ conſediſſet, ibi Sacrarium & altare quoddam ordinariis familiæ ſuæ cœtibus deſtinavit.

Abrahamum ſacrificaſſe apparet ex Gen. 15.9. & 22. 2.7.9. & 13.

Abrahamum docuiſſe apparet ex Gen. 18.19. atque adeo prophetam fuiſſe ex Geneſ. 20.7.

Quinimmo Abrahamus hoc honore à Deo affectus

eſt,

eſt, ut novas & maxime diſertas ab eo promiſſiones audierit, tum de ſe ſuiſque æternum in Dei populum retinendis, tum de Meſſia eius ſemine, futuraque Dei benedictione in eius gratiam & nomen, earumque ſolenne & diſertum ſigillum & Sacramentum, nimirum Circunciſionem acceperit.

Abrahami omnes filios non ita veriſimile eſt patris educationem & inſtitutionem contempſiſſe, quin aliquam paternæ religionis obſervationem uſurpaverint: ſed de illa apud Iſmaëlem & Keturæ filios non ita

conſtat, atque de Iſaaci inca perſeverantia.

Iſaacus igitur, ſicut & pater Abrahamus, *a* Sacerdos familiæ ſuæ fuit, *b* Sacriſque operatus eſt ipſe, atque ſuos docuit.

Uterque ex Iſaaci filiis videtur in patris religione perſeveraſſe, ſed Eſavus non ita pure.

At Iacobus ita genuinum Dei cultum in ſua familia reſtituit, ut ſuos omnia *c* idola eorumque inſignia quę ex Meſopotamia aſportaverant, abiicere iuſſerit. Ergo &

a *Gen.* 26. 24. b *Gen.* 27. 26. *Gen.* 28. 1. c *Gen,* 35. 2.

& domi *a* Sacerdos ſuus fuit, ſacrificavitque ſaltem Proſperitates, ſuoſque docuit: atque varia *b* pro variis ſuis habitationibus altaria erexit.

CAP. III.

Politia civilis Patrum ab orbe condito.

Civilis politiæ qua Patres uſi ſunt, duplex tempus conſiderandum eſt. Prius eſt quod præceſſit ætatem Nimrodi: poſterius eſt quod illam ſubſequutum eſt.

Civilis politiæ admini-

a *Gen.* 31. 54. & 46. 1. b *Gen.* 35.2.

ſtratio ante Nimrodum penes eos fuit, penes quos erat & Eccleſiaſticæ. Nam veteribus ordinarium & quaſi perpetuum fuit, ut qui Reges eſſent, iidem etiam Sacerdotio fungerentur. Hinc efficitur iſtam priorem politiam Monarchicam fuiſſe.

Politiæ, quæ Nimrodi ætate invaluit, duplex fuit administratio, Privata & Publica.

Privata fuit penes Patresfamilias & eorum Primogenitos. Siquidem cum ex hiſtoriis Sacris, tum ex prophanis conſtat veteres illos patresfamilias in liberos & ſervos vitæ neciſque pote-

poteſtatẽ habuiſſe, ita ut illos caſtigare etiam ſeverius pro rei merito potuerint. Immo & in reliquos qui cenſebantur familiæ eorum, qualis erat uxor & nurus. Ergo patresfamilias domi ſua ſuoſque ad iuſtitiæ regulam componebant, & de criminibus intra familiam vel adverſus familiam admiſſis cognoſcebant, pœnaſque ſtatuebant & exequendas curabant.

Publica duplex fuit: Monarchica ſeu Regia, & Democratica.

Utraque ſuos Seniores ſeu Senatores habuit, qui in Monarchica ſeu Regia

politía aliquando Regis ſervi vocantur, ut Geneſ. 20. 8. & 40. 2. & 41. 10. 37. & 38. & 45. 16. & 50. 7. aliquando etiam Seniores ſeu Senatores, ut Gen. 50. 7. In Democratica ſemper dicuntur Seniores, ut Ioſ. 9. 11.

Commune fuit utrique politiæ cognoſcere de rebus publicis, item de contractibus inter diverſas familias initis, & de delictis atque criminibus extra familiam admiſſis. Ita tamen ut res leviores per Regem & Senatores confici potuerint: graviores autem ita per Regem & Senatores conſtituerentur, ut omnino ad

po-

populum referrentur, ut apparet ex Gen. 23. & 34. & Ioſ. 9. 11. Adde etiam Gen. 29. 22. Nam nuptiarum ritus publici iuris fuiſſe videtur, ut & ſepulchri: utrumque enim ſanctum & religioſum eſt.

Quibus legibus & à quo inſtitutis hæ politiæ adminiſtratæ fuerunt, non plane conſtat, ſi illas exceperis quæ extant initio capitis noni *a* Geneſeos. Sed veriſimile videtur primos Patres ex verbi Dei interpretatione atque ex ipſis communibus notionibus & præſenti neceſſitate civiles leges ſta-

a Gen. 9. 5.

tuiſſe (inter quas pono Nuptiarum ritus, Levirationis ius, & Adulterii pœnam) quæ poſtea à quibuſdam eorum poſteris auctæ, & ſuis locis ac temporibus accommodatæ fuerunt, ab aliis corruptæ & omnino perverſæ.

Inde factum eſt ut quum Abrahamus & Iſaacus pro ſe & ſuis fœdus iniiſſent cum indigenis Chananæis, familiæ ſuæ præfuerint, & ei ex ſuis Legibus ius dixerint, non ex impuriſſimis Chananæorum inſtitutis.

Iacobus maiorum ſuorum fœdere comprehenſus eodem illo iure in media

Chana-

Chananæa uſus eſt: item & eius filii ut conſtat ex levirationis iure & adulterii pœna, quæ Iehuda eius filius in ſua familia locum habere voluit.

Atque hæc Patrum politia in Chananæorum agro ſive privata ſive publica, Monarchica ſeu Regia fuiſſe videtur.

CAP. IV.

Hebræorum politia Eccleſiaſtica in Aegypto, & in deſerto uſque ad Legem latam ad Sinain.

UBi Iacobus eiuſque poſteri ex Chananæa conceſſiſſent in Ægyptum incer-

certum eſt politiane eadem uſi ibi fuerint tum civili tum Eccleſiaſtica , qua uſi fuerant in Chananæa. Aliquos certe avitæ religionis ritus retinuiſſe veriſimile eſt. Circumciſionem enim obſervarunt , preceſque ſuas ad Deum dirigere edocti ſunt ab ipſo Iacobo eiuſq; filiis: quibus mortuis, paucis illis ritibus à quibuſdam ex illo populo adiunctum fuiſſe Ægyptiacorum deorum cultum aliquem veriſimile eſt ex Ioſuæ 24. 14. & Iechez. 23. 3. Dominus profecto populum ſuum ex Ægypto educturus , ſuumque genuinum cultum plenius inſtau-

raturus, primum Iſraëlitas revocat ad illos religionis ritus qui apud eorum maiores invaluerant: eoque pertinet quod Moſi Dominus ipſe præſcripſit deſertum montis Sinais ad Sacra illic ſibi repræſentanda, quod & Moſes ipſe ſæpius Pharaoni repetiit. Eodem etiam ſpectat, quod colligitur ex Exod. 18.7.12.& 15.& 33.7. (quibus locis poſſis adiungere cap. 16.10. & 34.) nimirum fuiſſe vel tabernaculum ipſius Moſis, tanquam caſtrorum Prætorium, vel certe quoddam aliud, primum in caſtris, deinde deportatum extra caſtra, quod
ante

ante alterius illius ſolennis conſtructionem vocaretur Tabernaculum conventus: primum quod Dominus cum Moſe conventurus erat: deinde quod reliquus populus & ad Sacra & ad ius, atque adeo ad conſilium ineundum eo conflueret. Aharon ergo Exod. 16. 10. videtur populum admonere ut eò ad Domini præſentiam ſe ſiſtat: item & Moſes iubens Aharonem urnam implere collecta manna, eamque reponere ibi ante teſtimonium.

Videtur & eo deductus Iithro, ut ibi illa omnia prodigia audiret, quæ Deus in

gratiam populi ſui ediderat, ibique Dominum laudaret & verum Deum agnoſceret, illique holocauſta & ſacrificia (id eſt, pacifica ut interpretatur Aben-Hezra) offerret. Videntur & eo confluxiſſe ad Iithronem ipſe Aharon & Seniores Iſraël, ut convivarentur coram Domino, quod & diſerte exprimitur. *a.*

Videtur etiam ibidem ſediſſe pro tribunali ipſe Moſes, ut ius diceret. unde ſubiicit populum eo ad ſe venire ſciſcitatum ipſum Dominum.

Ex ſuperioribus ſatis apparet

a *Exod*, 18.7, 8.9.10.11.& 12.

paret Eccleſiam cogi ſolitam ad eum locum de quo ſupra, ut Deum coleret, & ſciſcitaretur : illique ſacra faceret, ſacrificiaque offerret, non ſolum holocauſta, ſed & pacifica.

Populum ad illud tabernaculum etiam ex ſuo cuiuſque tentorio adoraſſe, conſtat ex Exod. 33 10.

Moſem initio, id eſt, ante conſecratum Aharonem apud populum ſacerdotio functum, certum eſt, ſuoſque ad eam rem admiſtros habuiſſe non ſolum Ioſuam, ſed & certos *a* iuvenes ex familiis quibuſque delectos,

a *Exo.* 19.22. & 24.4.5.6.7. & 8.

ctos, quos arbitrantur Hebræi fuiſſe primogenitos: immo & ſacerdotes quoſdam fuiſſe in populo præter Moſem ex illo fortaſſe primogenitorum ordine. Quin etiam Moſes de Dei voluntate *a* reſpondit, prophetaque fuit Aharon præterea & Maria.

CAP. V.

Hebræorum politia civilis in Aegypto, & uſque ad Legem latam in monte Sinai.

HEbræos politiam civilem aliquam habuiſſe in Ægypto apparet ex eo quod Moſes in Ægyptum

D pro-

a Exo. 7. 1, & 15. 20. Num. 12. 2.

profecturus mandata habet à Domino, ut Seniores ipſos adeat: ſicut & eos interpretatur Aben-Hezra Exo. 4.29. ubi definit הזקנים Seniores quos aggregarunt Moſes & Aharon, eos qui in conſilium adhibiti fuerant in ætate & ætate, id eſt, anterioribus ſeculis.

In illo Seniorũ cœtu fuerunt quidam שוטרים Pręfecti (Gallice *Prevoſts*) ex ipſis Hebræorum popularibus, ut apparet ex Exod. 5. 14. &c. שוטרים ſeu Præfecti iſtiuſmodi videntur fuiſſe rerum iudicandarum peritiores & conſultiores reliquis Senioribus, & earun-

rundem iudicatarum executores: ita ut eſſent maximæ authoritatis apud ipſum populum, unde & Pharaonis publicani & exactores iis uſi ſunt dirigendis Iſraëlitarum operibus.

De numero horum Seniorum & Præfectorum non ita conſtat: ſed ſi coniectura valere poteſt, videntur *a* Septuaginta fuiſſe, quaſi Septuagenarius Seniorũ numerus quem Deus in Lege ſancivit, non tam ab eo tum inſtitutus quam continuatus fuerit: ſicut & alia quam plurima apud Patres uſitata Deus ad mon-

a *Num.* 11. 16. *&c.*

tem Sinain potius confirmavit quam innovavit. Septuagenarii autem iſtius numeri origo petita videtur ab eo quod tam diſerte & tam crebro in Sacris literis repetitur Septuaginta animas ingreſſas fuiſſe in Aegyptum: ita ut ſubductis quam plurimis rationibus, quas alii cuidam libro reſervamus, diſſimulare amplius & diutius non poſſim mihi videri cenſum illum qui in Septuaginta illis animabus tanquam Septuaginta Hebræorum gentibus, à Moſe proponitur, vel ab ipſo earum parente Iacobo ſub poſtrema vitæ tempora actum

fuiſſe,

fuiſſe, vel certe ſtatim poſt illius mortem ab eius filiis, ut vel eo ſolo manifeſtius aliquando liqueret de implemento promiſſionis Dei ſæpius Hebræorum maioribus repetitæ de immenſa poſterorum Abrahami ſobole & multitudine: unde, & quibus potuerunt nominibus cenſum illum celebrarunt & nobilitarunt. Hinc igitur & animas illas tam accurate enumeratas fuiſſe, & tam crebro commemoratas exiſtimo: immo & ex illarum familiis præcipuos populi Hebræorum moderatores ſumptos fuiſſe, qui Septuaginta illas

gentes Hebræorum poſteris in omnes mundi ætates repræſentarent. Et vero cum ab iſtis tanquam ſtirpibus omnes familiæ per ſingulas tribus poſtea propagatæ ſint, merito ab unaquaque earum familia unus aliquis in hunc numerum ad Rempublicam Iudaicam adminiſtrandam cooptatus dicatur, quod & aliquo modo apparet ex commentario Aben Hezræ quem paulo ante citavimus. Atq; quod Dominus Exod. 24. 1. iubet Septuaginta ex Senioribus Iſraëlis ad ſe una cum Moſe accedere, neque exprimit quomodo Moſes eos eligat; videa-

videatur de re nota agere: quod & ex eo ſatis arguitur, quod illi Septuaginta verſ. 11. eiuſdem capitis noto quodam nomine & proprio appellantur אצילי בני ישראל Magnates ſeu optimates filiorum Iſraël. Ita enim omnes interpretes Hebræi exponunt vocem illam אצילי per גדולי. Huc denique eodem prorſus modo accommodari poteſt quod Dominus Septuagenarium hunc numerum plane confirmaturus his verbis utitur, Num. 11. 16. Aggrega mihi Septuaginta viros ex Senioribus Iſraël, quos noſti quod ipſi (ſint videlicet, vel

fuerint iamdudum) Seniores populi & præfecti eius: quaſi ad hoc Seniorum & Iudicum munus evehat eos qui aliquando eo functi fuerant.

Politiam hanc multum fuiſſe imminutam tyrannide poſteriorum Pharaonum veriſimile eſt: unde Iudiciorum ſaltem publicorum adminiſtratio adempta illis fuerit.

Atq; illa prior Hebræorum politia in Aegypto Ariſtocratica fuiſſe videtur, vel certe mixta ex Ariſtocratica & Democratica. Poſterior Tyrannica fuit regum Aegypti adverſus eos.

Pri-

Privatam autem alteram in Aegypto continuatam veriſimile eſt.

Cum Hebræi ex Aegypto exceſſiſſent, videntur Seniores quibus tyrannis Pharaonum, iudiciorum publicorum cognitionem ademerat, ita ut illis amplius non niſi privatim, immo clam, de rebus quibuſdam deliberare liceret, caſtrenſibus atque adeo domeſticis rebus impediti à iudicio abſtinuiſſe.

Ius igitur à Moſe dicebatur, rerumque ſumma præſcribebatur, quæ poſtea per Seniores & Præfectos populo ſignificabatur.

Atque intermedii iſtius temporis politia inſtar Regiæ fuit, ſed ſub Domino: cum Moſes nihil niſi ex ore Domini reſponderet.

Hic vero iam Civilem politiam Eccleſiaſticæ præponimus, quod recens rerum commemoratarum tractatio id poſtularet.

Cap. VI.

Civilis politia apud montem Sinain uſque ad ingreſſum in Chananæam.

QUum ergo cauſarum & iudiciorum multitudine Moſes obrueretur, ſequutus Iithronis conſilium, quod populo etiam probavit,

vit, delegit ex populo quoſdam Chiliarchos, id eſt, qui præeſſent mille familiis, Centuriones qui centum, Quinquagenarios qui quinquaginta, Decuriones qui decem, & de earum cauſis minoribus & levioribus cognoſcerent.

Plures fuiſſe Chiliadas in eadem tribu conſtat ex Iud. 6.15. & Mich. 5.1. & 1. Paralip. 12. 20. Et quia Hebræos noſtros reliquoſque viros doctos admodum occupatos & impeditos video in declaranda iſtarum Chiliadum, Centuriarum, Pentecoſtyum, & Decuriarum diſtributione, viſum eſt hic obi-

obiter explicare quænam ſit noſtra de illis ſententia. Ergo ex Ioſuæ cap. 7. liqueat populum Hebræum diſtributum primum fuiſſe in tredecim tribus: tribus illas in Septuaginta gentes, quas Hebræi animas vocant ſæpius quam משפחות quod vulgo exponunt familias: Septuaginta iſtas gentes in familias, quas Hebræi fere appellant בתים, id eſt, domos, aliquando גברים, id eſt, viros ſeu capita: domos illas in גברים, id eſt, viros ſeu capita. Capita vero ſeu viros hic appellamus qui patresfamilias ſint, filioſque, & quam Latini familiam appel-

pellant, habent. Chiliarchos, Centuriones, Quinquagenarios, & Decuriones, ut iam ſubindicavi, non per gentes quæ duntaxat Septuaginta erant, deſignatos puto: nec per eos qui proprie dicuntur גברים, id eſt, viri ſeu capita, quum immenſo fere numero futuri eſſent: ſed per בתים, id eſt, domos ſeu familias.

Eos Moſes appellat paſſim in ſuis libris, Capita patrum, Capita tribuum, Principes, Capita millium, & Vocatos cœtus.

In illis præcipui fuerunt tredecim ſummi principes tredecim tribuum. Unde & illa

illa nomina aliquando vel hi ſoli habent.

Inde etiam factum eſt ut hi aliquando ſoli ad cognitionem aliquam delegarentur. Num. 31. 28. & 34. 17. & Ioſ. 22. 14.

His Iudicibus Moſes adiunxit ſuos Præfectos, vel certe eos ex eorum numero deſignavit, ut videtur innuere inſtitutio *a* Septuaginta Seniorum.

Cum vero nec ſic quidem maioribus & difficilioribus cauſis dirimendis Moſes ſufficeret, Dominum exorat ut adiutores habeat. Dominus igitur Moſi præcipit

a *Num.* 11. 16. *&c.*

cipit ut Septuaginta viros deligat ex his Senioribus Iſraël, quos Seniores populi eſſe noviſſet eiuſque præfectos, eoſque ad Tabernaculi oſtium deducat, ut illis Moſis ſpiritum communicet. Hoc exequitur Moſes. Ergo Senatus iſtiuſmodi ut conſtitit ex Senioribus & Præfectis magis probatis (quippe qui videntur illi fuiſſe qui iam hoc munus obierant in Aegypto, ut ſupra coniecimus) & ad Moſis provinciam levandam comparatis, videtur de gravioribus iudiciis cognoviſſe & de Reipubl. ſumma ita ſtatuiſſe, ut haberet etiam

ſuos

ſuos Præfectos, immo & ſummum caput ipſum Moſem.

Horum numerum præciſum faciunt quidam Septuaginta duorum, quaſi ſeni deſcripti fuiſſent ex duodecim tribubus: ex quibus tamen Moſes duos reliquerit in caſtris, quod Dominus ſeptuaginta duntaxat adduci iuſſiſſet. Alii faciunt Septuaginta unius: fortaſſe quod Iudicum numerus impar eſſe debeat. Atque huic numero vulgo Hebræi ſubſcribunt, qui ſuum Synedrion vocant de nomine Septuaginta unius. Hi vero numeri ſatis commode hoc

modo

modo conciliari poſſunt. Cum enim Dominus diſerte Septuaginta ad ſe aggregari iubeat, veriſimile eſt primum Septuaginta duntaxat fuiſſe: quibus Moſes ad cœtum moderandum additus Septuageſimum primum effecerit: ſummus vero Sacerdos de iure reſponſurus, Septuageſimum ſecundum.

Numerus Septuaginta duorum etiam ex Numerorum 26. ſic initus dici poteſt, ut primum ſubductis ex numero familiarum iis quæ à primis patribus denominantur, & in earum locum ſubſtitutis familiis

quæ ab illis præcipuis ſtirpibus deductæ ſunt: ut verbi gratia, expuncto Partſitarum nomine, & in eorum locum ſubſtitutis Chetſronitis & Chamulitis, ex duodecim tribubus reliquas ſupputemus quæ erunt quinquaginta & una: deinde ex Num. 3. 18. item & Exod. 6.17. octo Levitarum familias ſeu gentes, ut illæ locis illis accuratiſſime deſcribuntur, ita ut iam aſſurgant Hebrẹorum familię ſeu gentes numero quinquaginta novem: quibus additi dicantur tredecim ſumi principes 13. tribuum.

59
13

72

Et vero cenſus ille 26. Num. niti videatur numero illo ſeptuagenario qui præſcribitur Gen. 46. Nam & eadem fere ſunt utrobique familiarum ſeu gentium capita: & ſi quæ in Numerorum cenſu omiſſa ſunt, & illis alia ſubſtituta, illud inde factum eſt quod capitum illorum familiæ & cladibus quæ in deſerto contigerant, prorſus deletæ eſſent, & ad retinendum ſeptuagenariũ numerum, aliæ illæ ſubie-

ctæ ſint. Quinimmo & Num. 26. 46. in illius rei veſtigia Moſes meminiſſe videatur Serachæ filiæ Aſeris. Sed quia cenſus ille 26. Num. actus eſt poſt lectos iſtos iudices, & maximas clades in populo editas: & fortaſſe eiuſcemodi difficultates in ipſorum capitum & familiarum reſtitutione occurrant quas facile non ſit expedire & diſſolvere, ſatius videatur, omiſſo hoc numero Septuaginta duorum, vel propter illas rationes, quas ſuperiore capite & ſub iſtius initium commemoravimus, alterum numerum, nempe Septuagena-

narium amplecti atque recurrere ad Geneſ.46. *a* quo loco melius ac certius numerus ille conſtabit. Sic igitur inde numerus hic Septuagenarius iniri poteſt, ut loco Iacobi & duodecim filiorum eius aſſumantur tredecim ſummi principes tredecim tribuum, deinde ex unaquaque nepotum ipſius Iacobi illic denominatorum familia aliquis unus deſumptus dicatur. In locum Dinæ filiæ Iacobi, & Serachæ filiæ Aſeris ſubſtituti dici poſſunt aliqui ex poſteris aliorum capitum: vel certe duæ illæ per ſe caput

a Gen.46.8.&c.

feciſſe duarum familiarum quæ ſint vel ab ipſis in rei ipſius memoriam, vel ab ipſarum maritis denominatæ. ſicut filiabus *a* Tſelophchad accidiſſe oportet: utpote quæ in paternam hæreditatem deficientibus fratribus ſucceſſerint. Porro ad ſupplendum numerum horum capitum, his qui moriebantur abſque poſteris veriſimile eſt ſubſtitutos ſemper fuiſſe aliquos ex proximis.

Ergo ut ad rem redeamus, de cauſis levioribus cognoſcebant primum Chiliar-

a *Num.* 27.1. *&c.*

liarchi, Centuriones, Quinquagenarii, & Decuiiones una cum ſuis Præfectis, quiſque in ſua Chiliade, Centuria, Pentecoſti ſeu Quinquagenaria, & Decuria: deinde ſiquid gravioris negotii ſuboriretur, res tota ad Septuaginta eorumque Præfectos referebatur.

Hi ut plurimum præſente Moſe de rebus decernebant. Immo & ipſe Moſes aliquando ſolus de rebus graviſſimis ex Dei reſponſis ſtatuebat.

Peculiares iſti Senatorum cœtus, cum Chiliarchorum, Centurionum, Quin-

quagenariorum & Decurionum una cum ſuis Præfectis, tum ipſorum Septuaginta Seniorum vocantur proprie עדה id eſt, Cœtus ſtatis horis & locis aggregari ſolitus: atq; etiam הזקנים id eſt, Seniores: immo & שופטים Iudices. Hic ergo duplicem עדה ſeu הזקנים & שופטים conſtituimus Septuaginta videlicet, deinde & Chiliarchorum, Centurionum, Quinquagenariorum, & Decurionum. Atque ſic Aben-Hezra, Num. 16. 25. putat ipſos Septuaginta nomine Seniorum intelligi, item & nomine כל העדה, id eſt, Univerſi cœtus,

tus, Num. 27.21. quod diſertius exprimit R. Schelomoh. Sic certe nomen עדה id eſt, Cœtus de Septuaginta Senioribus, vel de Chiliarchis, Centurionibus, &c. accipiendū videtur Num. 15. 24. &c. ut locum illum concilies cū Levit. 4. 13. Et certe ſacrificiorum diverſitas diverſam peccati ſpeciem arguit. Vide & infra ad cap. 8. ubi hiſtoriam expeditionis adverſus Beniamitas ſuſceptæ tractabimus. Chiliarchos, Centuriones, &c. de illis nominibus appellatos eſſe conſtat ex Nume. 25. 7. & 35. 12. &c. ac Ioſuæ 20. 4. &c. & aliis lo-

cis. Univerſalis autem civium cœtus, id eſt, illi omnes qui ingrediebantur קהל יהוה. id eſt, agmen *a* Iehovę, hoc eſt omnes illi qui ita iure populi Iſraëlitici donati fuerant, ut in populo Dei cenſeri poſſent, ſimul aggregati vocabantur קהל, id eſt, agmen, aut etiam כל עדת ישראל, id eſt, univerſus cœtus Iſraëlis, aliquando etiam ſimpliciter עדה, id eſt, cœtus: aliquado & כל עדה, id eſt, univerſus cœtus *b*.

Cæterum quemadmodũ

iſti

a *Deu.23.3. & alias.* b *Exo.12.6. & 3. & alias. Exo. 12. 19. & alias. Lev.24.14. & alias.*

iſti Senatorum cœtus vel ſeorſũ aggregati, vel etiam ſimul, ſed abſentibus populi Iſraëlitici omnibus civibus populum ipſum ſemper repræſentabant, ita & vocantur aliquando קהל, id eſt, agmen, & כל קהל ישראל, id eſt univerſum agmen Iſraëlis, item & כל ערת ישראל, id eſt univerſus cœtus Iſraël, immo & כל העם Univerſus *a* populus. Vide infra ſub finem capitis 11.

Hæc autem politia eodem modo temperata videtur, quo dicitur Lacedæmonum illa

a *1.Chron.*13.2.& 4.& 29.1.1.*Reg.* 8.5. & 2. *Chro.* 5. 5. & 1.*Chro.* 13.4.

illa perfectiſſima, ita ut Moſes Regiam quodammodo poteſtatem habuerit, ſub Dei tamen veri tunc & unici Iſraëlitarum Regis, auſpiciis. Septuaginta vero Chiliarchi, Centuriones, Quinquagenarii, & Decuriones Ariſtocraticam: Cives autem qui קהל, id eſt, agmen conficiebant, Democraticam.

Leges ex quarum præſcripto ius dicebatur Iudæis, fuſiſſime à Moſe deſcribuntur.

Eas ſi quis digerere velit, commodiſſime præſtare illud poterit, ſi ſequatur decem ſumma ipſa præcepta, quæ

quæ reliquarum legum fontem vocare poſſis.

CAP. VII.

Politia Eccleſiaſtica apud montem Sinain uſque ad ingreſſum in Chananæam.

POlitia Eccleſiaſtica quæ ad montem Sinain ab ipſo Deo tradita eſt, habet Levitas ipſos in genere, & in illis Sacerdotes primum, deinde & reliquos Levitas.

In ſacerdotibus erat Summus quidam.

Erant & Secundarii: omnes videlicet alii à ſummo Sacerdote.

In Secundariis duo maxime fuerunt illuſtres. Unus

erat totius ordinis Levitici, atque adeo Principum cuiuſque familiæ Leviticæ caput quoddam, qui in Levitarum præcipuorum (quales erant Kehathitæ) provinciam intentus erat. Erat & huius Legatus qui in inferiorum Levitarum provinciam & diligentiam inquirebat.

Summi ſacerdotis erat ſemel in anno Adytum Sanctuarii ingredi, reſpondere de Dei voluntate indutum ipſo Ephode. Atque eiuſcemodi fuit Aharon.

Capitis & ducis Levitarum erat inſpicere & inquirere in Levitarum diligentiam

tiam in obeundis muneribus, *a* ſed præſertim Sacerdotum reliquorum & Kehathitarum, curare oleum Luminarium, ſuffitum aromatum, Mincham iugem, & oleum unctionis. Atque eiuſcemodi fuit Eleazar vivente Aharone. Legati illius erat inſpicere & inquirere in munus *b* Gerſonitarum & Meraritarum. Eiuſcemodi vero fuit Ithamar.

Atque duo iſti inter alios ſecundarios magis illuſtres ex hoc etiam eorum inſigni munere, ita ad Aedis ſacræ curationem cum ſummo ipſo

a *Num.* 3.32. & 4.16. b *Num.* 4.28. & 33.

pſo ſacerdote coniunguntur, ut una cum eo Duces Aedis ſacræ dicantur. Vide quæ infra cap. 15. notabimus, ad Ioſuæ tempora, item & cap. 18. ſub initium.

Commune omnibus ſacerdotibus officium erat docere, precari, & offerre, ac proinde ſanctuarii vaſa adornare & inſtruere.

Docendi munus vel nudam verbi Dei explicationem ſpectabat, vel coniunctam etiam cum Iuriſdictione.

Iuriſdictio vel nudas reprehenſiones, vel eas coniunctas cum Legis Sanctione.

Legis Sanctio triplex ex legis ipſius interpretatione à veteribus Rabbinis derivata eſt, longe ante Legem Patribus probata, & poſtea ab Apoſtolis rata habita.

Prima eſt נדוי Averſatio, Amolitio & Amandatio: quando videlicet Sacerdotes aliquem immundum tanquam abominandum aliquid & deteſtandum averſabantur, amoliebantur & amandabant ab hominum contubernio, atque adeo ab ipſius Tabernaculi aditu, ad tempus à Lege præſcriptum. Quinetiam inde aliquis ultro ex hac Averſatione & Amolitione, quam

lege ipſa ſibi denuntiatam agnoſceret, exulare debuit, ubi ſe immundum noſſet, toto illo tempore quod à Lege præſcribebatur.

Huiuſcemodi autem erant omnes immundi ex Legis præſcripto quoquo modo immundi, & ad quodcunque tempus, vel etiam lepra illa, de qua in Lege, infecti.

Secunda eſt חרם Devotio extremo cuidam exitio, Excommunicatio: quando videlicet aliquis excindi dicebatur ex populo ſuo, & in eo amplius non cenſeri (ut iam ſupra expoſuimns) ex maiore aliquo delicto. atque

que hoc puto eſſe ἀποσυνάγωγον fieri.

Tertia eſt שמתא vel שמתא Adiudicatio ad mortem Æternam, Anathema: quando videlicet aliquis antea excommunicatus non reſipiſcebat, vel etiam ſeſe adverſus admonitiones obfirmabat, ut manifeſte de eius ſalute deſperaretur, ut & iam ſupra attigimus.

Primæ illi ſpeciei reſpondet quod in Eccleſiis noſtris vocamus prohibitionem ſeu ſuſpenſionem à Sacramentis: ſecundę Excommunicatio publice facta: tertiæ Anathema, cuius ut non ita ſemper nota eſt no-

bis ratio, uſus eſt etiam rariſſimus. Huic poſtremo Anathemati devotus eſt ab univerſa Eccleſia Imperator ille Romanus, Iulianus Apoſtata: ita ut poſtea preces non pro eo, ſed adverſus eum conciperentur. atque hinc fit ut huic Anathematis generi devotus videatur à Paulo *a* Alexander ille faber ærarius: item & illi qui Galatarum Eccleſiam interturbabant *b*.

Mediæ ſpeciei exemplum extat in Corinthio *c* illo inceſto: item & in *d* Hymenæo & Phileto: item & in Im-

a 2.*Tim*.4.14. b *Gal*.5.12.
c 1.*Cor*.5.3. d 2.*Tim*.2.17.*&c*.

ImperatoreRomano,Theodoſio.

Primæ tribuo quod ſcribit Paulus 1.Corinth. 5. 9. item & 2.Theſ. 3.6.& quod vulgo in Canonibus Eccleſiaſticis veteris Eccleſiæ dicitur ἀφορισμός.

Levitarum erat ſtante Tabernaculo videre nequis impurus aut etiam alio quovis modo indignus, in illud ingrederetur: item & Sacerdotibus adeſſe ad eos iuvandos in aqua ligniſque aſportandis ad Tabernaculũ,& in decimis recipiendis

Ubi deportandum erat Tabernaculum, quæ eſſet

Gerſonitarum provincia,

& onus, item & Kehatitharum, item &

Meraritarum, fuſiſſime deſcribitur Num. 3. 25. &c. item & 4. 4. &c.

Leges vero ex quarum præſcripto hæc omnia gerebantur & adminiſtrabantur, extant ſparſæ per libros Moſis, ad Decem itidem præcepta revocandæ.

Denique hic locus poſtulare videretur ut aliquid de ſacrificiorum Moſaicorum generibus & ritibus diceremus: ſed quia illa non niſi pluribus pertractari poſſunt, ea in alium tractatum reiicimus.

Cap. VIII.

Politia civilis ſub Ioſua.

Atque hic aggredimur Civilem Hebræorum politiam ſeorſum pertractare, eodem contextu Eccleſiaſticam poſtea ſubiuncturi. & certe tempore quo Ioſuas bella adverſus Chananæos geſſit, duraſſe videtur ordo ille qui à Moſe obſervatus fuerat.

Ioſuas igitur ita Moſis *a* provinciam obiit, ut per Præfectos præciperet populo curarent viatici quantum ſufficeret ad Iordanem intra tres dies traiiciendum: dein-

a *Ioſ.1.10. &c.*

deinde Rubenitas, Gaditas, medioſque Menaſſitas ad officium præſtandum fratribus, (id eſt reliquis aliis tiibubus) quale Moſi promiſerant. Poſtea deſignavit ſpeculatores ituros Ierichuntem, præſcripſit ſacerdotibus & reliquo populo quid ad Iordanem faciendum eſſet, populum circuncidit, Sacerdotibus populoq; ex Dei mãdato præſcripſit quomodo Iericho expugnanda eſſet. Ea expugnata ſpeculatores miſit adverſus Hain, ex clade accepta, ſorte (Deo monente) deprehendit quis in interdicto fuiſſet prævaricatus, eum ad peccati

cati agnitionem interpoſito Dei nomine adduxit, Hain expugnavit, Deo altare ædificandum ad montem Hebalem, ibique holócauſta & pacifica offerenda curavit, & Lege publice lecta coram omnibus, benedictiones & maledictiones pronuntiandas.

Quin etiam cum Gabaonitæ in Iſraëlitarũ caſtra veniſſent, dicuntur cum Ioſua inconſulto Domino fœdus iniiſſe, & eo authore ſummi principes cœtus, tredecim videlicet, vel certe ipſi Septuaginta fœderis iusiurandum concepiſſe, ex cuius iurisiurandi religione eos à

populi furore ipſe Ioſuas liberavit, lixaſque ac calones eiuſcemodi conſtituit, qui ſacri altaris cultui totius cœtus nomine operam darent, lignaque & aquam in quotidianum rerum ſacrarum uſum ſubminiſtrarent. Ex quo intelligitur cœtum illum ex præcipuis ſenioribus compoſitum nomine totius populi agere potuiſſe.

Ioſuas denique ex Moſis præſcripto terram diſpertitus eſt.

CAP. IX.

Civilis politia Hebræorum iam miſſorum in poſſeſſionem Chanæanæ uſque ad exilium Babylonicum : & primum quidem ſub Iudicibus.

CErtum eſt Hebræos iam miſſos in poſſeſſionem terræ Chenaan, non ſolum ea obſervaſſe quorum uſum unà cum pręceptis à Moſe acceperant: ſed & ea etiam quorum præcepta duntaxat habuerant : uſum vero nullum propter deſerti incommoditatem, ad praxim revocaſſent.

Præcepta quæ ad eam

poli-

politiam ſpectare videntur, continentur Deut. 16. verſ. 18. 19. & 20. & totis cap. 17. 18. & 19. atque aliquot locis Exod. & Numerorum atque adeo ipſius Levitici.

Civilem ergo ſuam politiam ita exegerunt ad capita illa, ut unaquæque civitas ſuos haberet Seniores ſeu Senatum ſuum conſtantem ex Chiliarchis, Centurionibus, Quinquagenariis, Decurionibus & Præfectis.

Quot fuerint in unaquaque civitate Seniores non plane conſtat, niſi conjectura hæc valere debeat, tot fuiſſe, quot erant in quaque

civi-

civitate Chiliarchi, Centuriones, Quinquagenarii & Decuriones.

Ioſephus lib. 4. Antiq. Iud. cap. 6. ſeptenarium numerum horum Iudicum præſcribit, quod fortaſſe ſui temporis rationem habuerit.

Talmudiſtæ quidam ut inferiora iudicia in pecuniaria & capitalia dividunt, pecuniariis tres iudices præficiunt, capitalibus viginti tres. Sed & de his infra fuſius agemus.

Ioſephus ibidem, ſeptenario illi Iudicum numero duos ὑπηρέτας, id eſt, Præfectos quales definivimus,

Levi-

Levitas adſcribit.

Et certe ex his quæ à Davide & Ioſaphato geſta ſunt in reſtituendis iudiciis, veriſimile eſt Præfectos iudicibus aſſediſſe Levitas, ſed de numero non ita conſtat, niſi ex illis Talmudiſtarum traditionibus dixerimus, videri fuiſſe tres Levitas, qui primum ita de cauſis pecuniariis cognoſcerent, vel certe duos Levitas cum aliquo uno ex loci ſeu urbis Senioribus, qui inter alios emineret, ita ut ςράτηγος ſeu Prætor diceretur: atque hi poſtea adiuncti viginti Senioribus de cauſis capitalibus ſtatuerent.

Certe ex 4. capite libri Ruthę verſu 2. videntur plures Seniores fuiſſe quam ſeptem, cum dicatur Boazus aſſumpſiſſe decem ex Senioribus urbis Bethlehemæ qui de cauſa redemptionis & levirationis cognoſcerent.

Prorſus eſt extra controverſiam iudices municipales cuiuſque civitatis, ut vocantur Seniores, fuiſſe Chiliarchos, Centuriones, Quinquagenarios & Decuriones, tot quot eſſe poterant in quaque civitate, ita ut ex illis etiam Levitæ quidam in Præfectos aſſumerentur, ſi modo in ea aliquot erant Levitæ: ſin minus ex pro-

proxima urbe Levitis aſſignata advocabantur.

In qualibet tribu ſuum fuiſſe ſummum & præcipuum ducem ſatis conſtat, qui in ſua civitate etiam ex Chiliarchis eſſet.

Summus præterea fuit in toto, & ex toto populo Senatus, qui conſtabat ex ſeptuaginta Senioribus ita lectis ut ratio temporis ferre potuit. Nam ante ſeceſſionem decem tribuum veriſimile eſt lectos fuiſſe ex familiis illis Septuaginta illorum qui in Aegyptum ex Chananæa deſcenderant, & ex his quæ in earum locum ſubſtitutæ fuerant, ut

ſuo loco diximus.

Quinetiam ut res poſtulavit, omnium tribuum patresfamilias ad ſolemnes conventus coierunt.

Ergo ut ad Ioſuæ tempora redeamus videtur optime Ioſuas ex Legis Moſaicæ præſcripto conſtituiſſe iudicia ex his quæ ſcribuntur Ioſ 23.2. & 24. 1. Ibi enim ubi de ſolemnibus conventibus agitur, primum omnes tribus Iſraëlitarum, ſeu omnes Iſraëlitæ, hoc eſt patresfamilias omnes omnium tribuum, qui vel civitatis iure donati fuerant, vel cives etiam erant, ponuntur: deinde Senio-

niores, hoc eſt, Septuaginta: poſtea capita Iſraëlis, hoc eſt, tredecim tribuũ ſummi tredecim duces. Poſtremo Iudices & Præfecti, hoc eſt, cuiuſlibet civitatis Iudices ordinarii, qui ex Chiliarchis, Centurionibus, Quinquagenariis, Decurionibus & Præfectis cuiuſlibet civitatis conſtabant.

Poſt mortem Ioſuæ videtur duraſſe civilis iſta politia, præſertim quo tempore Seniores illi ſuperſtites fuerunt, qui opera Dei in ipſo deſerto viderant, ex quorum numero fuiſſe videtur Phinees, cuius ætate geſtum eſt bellũ adverſus Benjamitas. Ergo

Ergo eius tempore dicuntur ita conveniſſe omnes Iſraëlitarum tribus ad Mitſpam, ut cives præcipui à ſuis Chiliarchis, Centurionibus, &c. prius admoniti & aggregati ad קהל, id eſt, agmen ſeu univerſalem civium cœtum, bellum Benjamitis inferendum concluſerint, illudque terminarint, itaque ſolenni iureiurando promiſerint ſe Benjamitis filias non elocaturos.

Illi iidem omnes cives de reſtituenda tribu Benjamitica agunt.

At עדה, id eſt, Chiliarchi omnes, Centuriones,

Quinquagenarii, Decuriones, & Præfecti, bellum adverſus Iabeſitas decernunt, & in eam expeditionem mittunt, 12000. milites. Seniores autem, id eſt, altera עדה, nimirum Septuaginta, inito bello illo, conſilium dant de rapiendis virginibus Siloitarum.

Cœtu autem illo ſignificari illos Septuaginta Seniores apparet ex eo, quod ſubiiciunt ſe pacaturos Siloitas, ſi quando apud ſe de illo raptu Siloitæ Beniamitas appellent.

Igitur totius illius hiſtoriæ, quod attinet ad hoc noſtrum inſtitutum, ea videtur

detur ſeries fuiſſe : Levita ſecundariæ ſuæ uxoris fruſta duodecim ad omnes duodecim tribuum fines & regiones ſeu urbes mittit. Cuiuſque tribus atque adeo urbis Seniores ſeu Iudices, hoc eſt, Chiliarchi, Centuriones, Quinquagenarii & Decuriones, conſilium ſuper hac re ad ſuos cives & contribules referunt. Ex compoſito univerſale conſilium indicitur ad Mitſpam, ad quod omnes tribus Iſraël quæ ibi vocantur anguli populi, id eſt, Satrapiæ & Tribus, &c. exceptis Iabeſitis, ſe ſiſtunt. Adſunt ergo Iſraëlitarum ſa-

Quinquagenarii, Decuriones, & Præfecti, bellum adverſus Iabeſitas decernunt, & in eam expeditionem mittunt, 12000. milites. Seniores autem, id eſt, altera עדה, nimirum Septuaginta, inito bello illo, conſilium dant de rapiendis virginibus Siloitarum.

Cœtu autem illo ſignificari illos Septuaginta Seniores apparet ex eo, quod ſubiiciunt ſe pacaturos Siloitas, ſi quando apud ſe de illo raptu Siloitæ Beniamitas appellent.

Igitur totius illius hiſtoriæ, quod attinet ad hoc noſtrum inſtitutum, ea videtur

detur ſeries fuiſſe: Levita ſecundariæ ſuæ uxoris fruſta duodecim ad omnes duodecim tribuum fines & regiones ſeu urbes mittit. Cuiuſque tribus atque adeo urbis Seniores ſeu Iudices, hoc eſt, Chiliarchi, Centuriones, Quinquagenarii & Decuriones, conſilium ſuper hac re ad ſuos cives & contribules referunt. Ex compoſito univerſale conſilium indicitur ad Mitſpam, ad quod omnes tribus Iſraël quæ ibi vocantur anguli populi, id eſt, Satrapiæ & Tribus, &c. exceptis Iabeſitis, ſe ſiſtunt. Adſunt ergo Iſraëlitarum ſa-

ttapiæ, quæ tribus alias dicuntur, ad קהל, id eſt, agmen ſeu concionem univerſalem populi Dei ad 400000. In concione illa generali rem narrat Levita. Re audita populus decernit legationem ad omnes familias ſeu pagos Benjamitarum, ut ſceleris authores dedant. Benjamitæ ſe potius ad bellum comparant. Iſraëlitæ iusiurandum concipiunt de non elocandis filiabus apud Benjamitas, futurumque bellum ita diſponunt, ut ſorte Chiliarchum unum ex decem millibus ſelegant, centum ex mille, & decem ex centum, qui rei frumentariæ

tariæ curam habeant. Conſilium à Deo petunt Siluntæ, quæ tribus prima pugnatura eſſet. Reſpondet Dominus, tribum Iehudæ hoc præſtituram. Bello finito populus rurſum convenit apud Dominum: pœnitet eum iurisiurandi. Luſtrato exercitu nullus ex Iabeſitis Benjamitico bello interfuiſſe deprehenditur.

עדה, id eſt, Cœtus, hoc eſt, Chiliarchi, Centuriones, &c. adverſus Iabeſitas bellum decernit, & adverſus eos 12000 virorum mittit. Redeunt illi victores, adducuntque puellas virgines ex Iabeſitis 400. Sed cum

hæ non ſufficerent Beniamitis, populum adhuc magis pœnitet diſſipatæ illius tribus. Eodem ipſo tempore Septuaginta decernunt Siloiticarum virginum raptum. Veriſimile enim non eſt Chiliarchos, Centuriones, &c. Siloitarum hoc decretum paſſos fuiſſe, ſi adfuiſſent.

Sub finem illius hiſtoriæ ſubiũgitur hæc ita eveniſſe, quod nullus eſſet מלך, id eſt, rex quem revererentur Iſraëlitæ, & ad quem confugerent, vel privatim, vel publice læſi. Regis autem nomine intelligi videtur Gubernator & dux quilibet: qua-

qualis fuerat Moſes, qualis etiam fuerat Ioſuas, quales denique fuerunt Iudices, qui poſtea excitati ſunt. Atque eo ſenſu ſumitur Deuter. 33.5. Vult ergo Scriptura indicare non fuiſſe ullum aliquem ducem illis temporibus qui Hebræis omnibus imperaret, eoſque in ordinem cogeret, & moneret officii, ſicut Moſes & Ioſuas fecerant, quemque Hebræi omnes audirent, & cui parerent: denique qui omnes tribus in officio contineret, ita ut vim publice illatam vindicaret; ſcortationeſque & idolola-latrias puniret. Unde fa-

ctum eſſet ut potius quæque tribus, immo & urbes quæque, quin etiam privati quique ubique multa patrarent dictu horrenda, quæ publice non vindicarentur.

Conciderat nimirum maxima ex parte facies illa elegantiſſima Sanctæ Reipublicæ, quæ emicuerat temporibus Moſis & Ioſuæ: ita tamen ut non prorſus extincta eſſet. Remanſerunt enim in unaquaque civitate ſui iudices & Seniores, nimirum Chiliarchi, Centuriones, &c. ut apparet ex Iud. 9.6. ubi fit mentio כל־בעלי שכם וכל־בית מלוא omnium dominorum (Gallice *Seigneurs*)

gneurs) Sechemi & totius familiæ Miluntis, hoc eſt, principum civitatis qui eam regebant, & univerſi cœtus civium (ita enim interpretor בית מלוא)Sichemitarum. & ex capite 10. verſ. 18. ubi dicitur univerſus populus, id eſt, omnes cives & capita familiarum ipſius Ghilhadis, una, & Principes Ghilhadis, quiſque proximo ſuo, &c. Capite 11. 5. illi iidem principes dicuntur Seniores Ghilhadis. Sicut & cap. 8. 14. iidem videntur dici Principes & Seniores Succotharum. Atque hæc melius etiam conſtant ex Ruthæ 4.

Prin-

Principes iſtiuſmodi ſeu Seniores ita populo blandiebantur, ut multa officii ſui prætermitterent: quod ſatis apparet ex tota hiſtoria Iudicum, ex qua conſtat Dominum ita populi idololatriis offenſum fuiſſe, ut populum ſæpius admonuerit per Prophetas, deinde etiam correxerit per Chananæos.

Dum Chananæi Hebræis dominarentur, videntur duntaxat rerum ſummam, & ſummum quod vocant imperium, in Hebræos habuiſſe: ita ut Chananæi imperio ſummo ſeu potius tyrannico, & tributis eſſent con-

contenti: politiam vero reliquã Hębræis relinquerent, tanquam municipale ius.

Cum Chananæorum tyrannide opprimerentur Hebræi, dicuntur ad Dominum clamaſſe, qui illis Iudices excitaverit.

Iudices iſtiuſmodi quaſi miraculo quodam à Deo ipſo legebantur & excitabantur, ut populum in priſtinam ſuam libertatem aſſererent, & quaſi dictatores quidam Hebræorum eſſent, ita perpetui, ut præcipue de conſervanda populi libertate cognoſcerent & decernerent, eique quæ gerenda eſſent, præſcriberent, ut

Iudicandi verbum interpretari videtur Ioſephus Antiq. Iud. 13. 2. & 3. Vide & infra cap. 13. ad tempora Ionathæ Maccabæi.

Tempore igitur belli, authoritate valebant maxime, ita ut poſt dimiſſos milites privati viverent, ut apparet ex bello adverſus Iephtam ab Ephraimitis geſto: quod cum finitum eſſet, nuſquam legimus Iephtam ſibi ius ordinarium attribuiſſe in reliquum populum: quamvis ille tale aliquod ius ſibi ſtipulari à ſuis popularibus viſus fuiſſet. Immo etiam Gedeon cum populum liberaſſet, oblatam ſibi poteſtatem

ſtatem Regiam repudiavit, & prædam ex populi manibus recepit. Quod autem de Achimelecho narratur, prorſus tyrannicum fuit, neque communi Iſraëlitarum conſenſu comprobatum.

Nonnunquam etiam de politicis rebus conſulebantur, quarum videlicet deciſio difficilis eſſet. Unde populus dicitur accurriſſe ad Deboram iudicii ergo. Hinc fit ut iudices dici potuerint per Antonomaſiam, quod de gravioribus & difficilioribus rebus iudicarent, & de rerum ſumma decernerent, tanquam ſummi & ſupremi magiſtratus, qui-

quique ſummum illud imperium quod Chananæi uſurpaſſent, ſibi aſſererent: ſaltem cum ipſis Septuaginta, quorum cœtum & actiones dirigebant.

In illis Iudicibus, præſertim poſterioribus, quamplurima ſemper deſiderata ſunt, ita ut res paulatim in peius ruerent. Satis enim ſe ſuum feciſſe officium putabant, ſi populum in priſtinam libertatem aſſererent. de Iudiciis parum ſolliciti fuerunt.

Cum igitur ſatis diu iacuiſſent iudicia, reſtitui *a* cœperunt à Samuele. Dicitur

a 1.*Sam*.2.15.*&c*.

citur enim domi ſuæ in Rama iudicaſſe Iſraëlem, immo & ſingulis annis circuiſſe Bethelem, Ghilgalem, & Mitſpam, hoc eſt, Chananæam, quotannis obeundo tribus illis locis ſolemnes, immo & iuridicos conventus indixiſſe atque habuiſſe, & illis locis iudicia dictaſſe Iſraëli, atque Iſraëlitarum cuique ius dixiſſe, ac de iure reſpondiſſe.

Cum autem conſenuiſſet Samuel, nec poſſet amplius iudiciis exercendis eo modo quo cœperat, ſufficere, id eſt, peragrandis illis regionibus, expertus illud ſummi eſſe laboris, filios ſuos duos

ita iudiciis præficit, ut una cum illis etiam ius redderet. Ipſe igitur Samuel in Rama domi ſuæ manebat, ibi de iudiciis reſponſurus illis, qui eum conſulebant. Suos vero filios dicitur ſtatuiſſe, Beerſebahi, ut ibi etiam ius dicerent. Videtur videlicet bipertito Iudæam ſeu Chananæam diſtribuiſſe, ita ut cauſæ eorum qui habitabant à Dane ad montem Ephraimiticæ tribus uſque, apud Ramam ad ipſum Samuelem referrentur. De aliis vero à monte Ephraimiticæ tribus ad Beerſebahum ipſius filii cognoſcerent.

Cæte-

Cæterum cum filii Samuelis iudicia perverterent, corrupti ſordidi ac turpis lucri cupiditate, Seniores, id eſt, Chiliarchi, Centuriones, &c. hoc eſt, inferiores omnes iudices, ad Samuelem convenerunt, rogaturi ut illis regem talem crearet, qualem habebant reliquæ gentes: poſtquam iam illi per ſenectutem non liceret munus iudicis obire, eiuſque filii eius viam non inſiſterent. Regem enim ſe poſtulare qui populi cauſas iudicaret, eiuſque prælia moderaretur.

Samuel hanc rem ęgerrime ferens ad Dominum

retulit, qui Prophetam ſuum conſolatur, populumque ab hoc inſtituto dehortari iubet, propoſito Regis iure plane tyrannico.

Vbi vero populus pertinaciter obfirmaſſet ſe in petendo rege, Propheta ex Dei iuſſu regem deſignat Saulem.

Atque ſuperioris temporis Iudicum, duplex videtur fuiſſe politia: mixta videlicet illa quæ lege Moſaica delineatur, quamdiu ſui iuris fuerunt ipſi Iſraëlitæ: deinde Tyrannica, quamdiu Chananæis ſerviverunt, ita tamen ut Ariſtocraticum quoddam ius, non tamen

prorſus liberum habuerint.

CAP. X.

Politia civilis Hebræorum ſub Regibus uſque ad ſeceſſionem decem tribuum.

QUum ſortito creatus fuiſſet Saul, & regno inauguratus à Samuele, fuerunt, qui detrectarent imperium Saulis. Inde factum eſt ut privatus aliquandiu vixerit, & prorogata fuerit adminiſtratio & authoritas Samuelis, primum in ducendo exercitu per aliquod tempus, deinde in reſpondendo de iure iis qui ad ipſum ventitabant: unde diſerte dicitur Samuel iudi-

caſſe Iſraëlem omnibus diebus quibus vixit.

Saül enim quamdiu ſapuit, Samuelis conſilium & authoritatem ſequutus eſt, ſicut apparet ex bello adverſus Amalechitas geſto: poſtea vero Samuelis ipſius abdicationem denuntiantis voce irritatus, & à Deo derelictus, Samuelem, quantum in ſe fuit, & contempſit ipſe, & ab aliis contemni voluit: qui tamen Prophetarum collegia perrexit moderari, & nulli ad ſe advenienti, & de verbo Dei ſciſcitanti defuit. Quamobrem etiam illum populus mortuũ publice luxit & ſepelivit. Mor-

Mortuo Saule ſciſſum fuit regnum, ita ut per duos annos Isboſchetus imperaverit reliquis tribubus à Iehuda, David vero ſoli tribui Iehudæ: atque tum maxime cœpiſſe videtur diſtinctio Hebræorum in Iſraëlem & Iehudam. Tribus enim omnes præter Iehudam, quæ Isboſchethum ſequebantur, Iſraël dici cœperunt, ut apparet ex 1.Reg. 1.35.

Quod enim ſcribitur 1.Sam.11.8. ex Iſraël trecenta millia recenſita fuiſſe, ex Iehuda triginta millia, illud ita exponendum eſt, ut quia tribus Iehudæ pri-

mas inter reliquas alias tribus obtineret, & Dei benedictio in ea maxime eluceſceret, ipſa etiam primo loco recenſetur, & eius numerus ab aliarum cenſu eximeretur.

Quod vero ſcribitur 1. Sam. 1. 8. 16. univerſum Iſraëlem atque adeo Iehudam amaſſe Davidem, ita explicandum videtur, ut dicamus omnes quidem Iſraëlitas amaſſe Davidem, ſed præter cæteros, eos qui erant ex tribu Iehudæ.

Cum David omnia domi compoſuiſſet, non ſolum dicitur iudicaſſe populum tempore belli, ſed & pacis. At-

Atque ut ordine omnia faceret, hos conſtituit ſibi in *a* adminiſtranda Iſraëlitarum Republica adminiſtros, nimirum Ioabum Magiſtrum equitum, atque adeo totius exercitus: Benaiam filium Iehojadahi, Præfectum Cheretæorum, & Pelethæorum, id eſt, cuſtodiæ regiæ, quæ ex veteranis ita appellatis conſtabat: filios ſuos præſertim grandiores legatos ſuos in exequendis mandatis regiis, quod Scriptura indicat cum illos appellat כהנים id eſt, publicos & primarios miniſtros, 2. Sam. 8. 18. & 1. Chron.

 28.

a 2. *Sam.* 8. 15. *&c.*

28.17. primarios ad manum Regis: Ioſaphatum filium Achiludis, à commentariis, id eſt, conſcribendis hiſtoriis: Serajan vero Scribam, id eſt, deſcribendæ legis & explicandæ peritum: deniq; Tſadokum & Abiatharē (qui & Achimelechus & Abimelechus dicitur) Sacerdotes, ita ut ſemper ſūmus ſacerdos à Davide agnoſceretur Abiathar, & tanquam ſummus Sacerdos curaret Ieroſolymis Arcam Domini, Tſadokus vero primarius inter reliquos omnes ſacerdotes conſtitutus præficeretur Tabernaculo Dei Gabaone, ſicque paulatim reſtitui incipe-

ciperet dignitati, à qua eius maiores exciderant, & quam tandem recuperavit abdicato Abiathare: qua de re infra, ubi de Eccleſiaſtica politia diſſeremus, plenius à nobis dicetur. Poſt bellum autem civile Abſolomi filii, videtur David noluiſſe amplius filios legatos ſuos eſſe in exequendis mandatis regiis, ſed eorum loco habuiſſe Iram Iairiten: novum etiam creaſſe ſcribã Sciam: immo & Adoniramum tributis exigendis præfeciſſe.

David porro iudicia municipalia penitus in ſuum priſtinum ordinem & uſum non niſi ſub poſtrema regni

ſui tempora reſtituit, quod impeditus bellis & variis negotiis, contentus fuerit iudiciis illis, quæ magna ex parte collapſa, parum conſtanter in ſingulis urbibus & tribubus perſeverarant iã inde à Ioſuæ temporibus: ita tamen ut ad eum graviores cauſæ, atque adeo provocationes referrentur, ut apparet ex 2. Samuel. 15.2.

Tandem vero aliquando hanc etiam Reipub. partem *a* inſtauravit, ita ut numeratis Levitis vaga & incerta eorum munera cum in Sacra ſeu Eccleſiaſtica politia, tum in civili firma ſtatuerit.

In

c 1.*Chron*.23.4.

In civili politia dicitur ex Levitis deſtinaſſe Iudices & Præfectos ſexies mille.

Ex Levitis Iudices & Præfecti aſſumpti ſunt hac ratione, ut primum eſſent ex Levitis quidam qui aſſeſſores eſſent Iudicum ordinariorum & municipalium, qui Seniores dicebantur: qui & aliquando de plano (ut vulgo loquuntur) iudicarent de rebus levioribus, quales erant pecuniariæ, vel ſoli, vel aſſumpto uno aliquo ex loci ſeu urbis Senioribus: deinde ut eſſent etiam quidam alii, qui iudicatas res exequerentur: vel certe quod veriſimilius

eſt,

eſt, qui aſſeſſores erant iudicum ordinariorum, qui & ipſi de rebus pecuniariis cognoſcerent & iudicarent, ipſamque rem iudicatam exequerentur. Statuit igitur, ut Chenanjas eiuſque filii (ſeu poſteri) deſignarentur in *a* Iudices & Præfectos ad opus externum, (id eſt, extra ſacra illa munera quæ in Æde Domini ſeu Tabernaculo ſacrificiis faciendis erant neceſſaria) ſuper Iſraële, id eſt, apud Iſraëlitas qui habitabant cis Iordanem, exceptis tribubus Iehuda, Benjaminis, & Simeonis. Horum numerus non præſcribitur. Sta-

a 1. *Chron.* 26. 29.

Statuit etiam ut ex Hebronitis Haſabjas eiuſque fratres præeſſent Occidentali plagæ è latere (ſeu ad latus) Iordanis(hoc eſt, cis Iordanem) tum in negotio Domini, tum in ſervitio ſeu miniſterio & obſequio regis, Gall. *Pour le ſervice du Roy*, id eſt, in negotiis quæ ad regiam adminiſtrationem ſeu politiam civilem pertinebant, ut apparebit infra. Hæc autem Occidentalis plaga complexa eſt tribum Iehudæ, Benjaminis, & Simeonis: quæ tribus ex his quæ ſunt cis Iordanem, Occidentales ſunt: aliæ autem quæ Iſraëli tribuuntur,

Se-

Septentrionales.

Haſabjas eiuſque fratres numerantur mille ſeptingenti.

Statuit etiam ut ex Hebronitis, Ieriæ, totius cognationis principis fratres ſeu proximi agnati, ad bis mille ſeptingentos, præeſſent Rubenitis, Gaditis, & mediæ tribui Menaſſitarum, ad quamlibet rem Dei, id eſt, Eccleſiaſticam, & ad rem Regis, id eſt, civilem.

Ex eadem ergo familia adhibiti ſunt ad regendam Eccleſiam, & ad politiam civilem gubernandam: ita tamen ut nulla eſſet utriuſque politiæ confuſio & permixtio:

mixtio: ut etiam apparebit ex his quæ à Ioſaphato reſtituta ſunt. Videntur igitur & tum, ut iam inde à Ioſuæ temporibus, fuiſſe conſeſſus quidam Eccleſiaſtici Levitarum ad Synagogas ſingulas ſingularum civitatum, vel certe ad urbes illas quæ Levitarum propriæ erant, ut infra cap. 15. pluribus demonſtrabimus.

Conſeſſus civiles in ſingulis civitatibus fuerunt.

Davide adhuc ſuperſtite Solomon unctus eſt in Regem bis, primum præſentibus paucis ex ſervis Davidis, deinde coram univerſo agmine & conventu Princi-

pum Iſraël, Principum videlicet Tribuum, Principum earum Turmarum quæ per vices ſtatis ſuis temporibus Regi miniſtrabant, Chiliarchorum, Centurionum, Principum ſubſtantiæ & pecoris Regii, & filiorum, una cum Eunuchis (ſeu purpuratis) & fortibus, & ſtrenuis quibuſque viris aggregatis ad Ieroſolyma. Ibi quoque (ut infra plenius explicabimus) unctus eſt *a* Tſadokus in Sacerdotem ſummum: quaſi antea duntaxat primarius ſacerdos à Pontifice ſummo & prior ex ſecundariis magis illu-

ſtri-

a 1.*Chron*.29.22.

ſtribus fuiſſet, & præfectus Tabernaculo ſub Abiathare, qui Ephodem ſummi Sacerdotis geſtabat ad Arcam Ieroſolymis, & proinde Sacerdos ſummus erat. Atque hoc modo Abiathar paulatim exauthorari cœpit, quod ab Adonia ſtetiſſet, & agnoſci ad quem ius ſummi Sacerdotii pertineret. Ungi vero eum neceſſe erat, quia Pontificatus ſummi ſucceſſio in Eleazaris familia diu interturbata fuerat per poſteros Ithamaris qui eam ſibi arrogaverant.

Iudiciorum hic ordo duraſſe videtur ſub Solomone.

Habuit vero Legatos duos Azariam & Zabudum Regi familiariſſimum, Elichorephum & Achiam Scribas, Ioſaphatum à commentariis, Benajam militiæ magiſtrum, Adoniramum tributis exigendis præfectum, Achiſarem vero domus ſuæ procuratorem.

Habuit etiam Solomon duodecim præfectos annonæ domus ſuæ: ita ut eorum quilibet præfectus diceretur certæ alicui regioni Iſraëlitarum, ex qua annonam ad regis aulam adveheret ſuo menſe.

Illis præerat Hazarias filius

a 1. *Reg*.

lius Nethanis.

Quod vero nulla fiat mentio Cerethæorum, & Pelethęorum à tempore Davidis, efficit ut credam illis à Davide admodum ſene ſubſtitutas illas turmas, quæ per vices ſingulis menſibus illi miniſtrarunt, de quibus iam ſupra, & fuſiſſime 1. Chron. 27. Atque hæ turmæ cuſtodiendo Regi præfectæ videntur in hiſtoria Ioæ vocari כרי vel כרים id eſt, Arietes (voce certe non abludente à Cerethæorum nomine) & רצים id eſt, curſores.

Tempore Iarobhami iudicia degenerare cœperunt

præſertim diviſo imperio.

Cap. XI.

De utraque politia in regno Iehudæ reſtituta.

IOſaphatus regno inauguratus, paulatim progreſſus eſt in reſtituenda politia cum Eccleſiaſtica tum Civili.

Ad hanc rem igitur ſe operæ pretium facturum exiſtimavit, ſi primum Excelſa & lucos tolleret, ut paulo infra pertractabimus. Deinde mitteret ex Principibus ſuis quinq; Benchailem, Abdiam, Zachariam, Nathanaëlem, & Michæã, quibus adiungeret duos ex

ex ordine Sacerdotum, & novem Levitas, eoſque per omnes ſui regni Iehuda urbes mitteret: in eam videlicet gratiam, ut populum Dei Legem docerent *a*.

Atque hinc factum eſt, ut cum longo poſt tempore, admonitus à Propheta Chanani de culpa admiſſa, in ope ferenda Achabo, domi ſe continuiſſet, magis ſerio quam antea cogitarit de reſtituenda politia ſuorum. Iam ergo ipſe ſuas urbes inviſit, incipiens Beerſebaho, & ad montem Ephraimiticæ tribus (in quo eius pater Aſa urbes aliquot ceperat) deſi-

a 2.*Chron.*19.1. *&c.*

deſinens:ut ſuos ad Dei cultum revocaret. Ad hoc confirmandum conſtituiſſe dicitur Iudices in omnibus civitatibus munitis ad urbem & urbem, id eſt, ad ſingulas urbes, vel, pro urbe & urbe, id eſt, in præcipuis civitatibus iudicia collocavit, ad quæ referrentur cauſę minorum urbium, ſeu pagorum, & inſularum.

Iudices iſti accipiendi ſunt eo modo inſtituti quo fuerunt Ieroſolymis, nimirum Eccleſiaſtici & Civiles: ita ut ex Senioribus cuiuſque urbis conſtituerint civilia iudicia: & ad utrumque iudicium adhibiti dicantur

cantur Levitæ in præfectos, eodem videlicet modo, quo eos ad id muneris deſignaverat David, ut apparet ex fine capitis.

Conſtituit etiam Iudices Ieroſolymis ex Levitis, & Sacerdotibus, & Capitibus patrum Iſraëlis, partim ad iudicium Domini, id eſt, Eccleſiaſticum: partim etiam ad litem, id eſt, ad iudicium civile.

Diſtinguuntur nimirum his verbis Iudicia duo: Eccleſiaſticum, & Civile. Civile ut conſtare videtur ex Capitibus patrum populi, videtur eſſe Synedrion Septuaginta Seniorum. In il-

lis capitibus Patrum poſſumus ponere Sacerdotes & Levitas. Nam & inſtitutio ipſorum Septuaginta ſuos habuit Præfectos, qui Levitæ erant. Sed hi Septuaginta non iam ex familiis illis ſeptuaginta de quibus ſupra, deſumpti ſunt, ſed ex ſolis illis quæ erant ſub ditione Ioſaphati: unde & tandem ex ſola domo ſeu familia Davidis delecti ſunt.

Quod dicuntur iſtiuſmodi lecti Iudices reverſi Ieroſolyma, hoc ita intelligi poteſt, ut relicta tribus ſuę ſortitione, Iudices illi Ieroſolyma venerint commoratum: aut quod ſolerent conveni-

venire Ieroſolyma, ubi Iudicium ineundum erat. Eccleſiaſticum tum conſtitiſſe veriſimile eſt ex ſolis Sacerdotibus & Levitis.

Summa fuerunt & ſuprema hæc duo iudicia ad quæ referrētur difficiliores cauſæ, ut in Lege Dominus præceperat. Nam in exhortatione apud iſtiuſmodi Iudices propoſita, Rex hoc ſatis confirmat, dum ait, Et iudicabitis omnem litem quæ venerit de fratribus veſtris qui habitant in urbibus ſuis inter ſanguinem & ſanguinem, inter legem & præceptum, ſtatuta (ritus, ceremonias) & iudicia,

dicia, & admonebitis eos ne delinquant adverſus Iehovam, ita ut ſit ira ſuper vos, & ſuper fratres veſtros: & ſic facietis, & non delinquetis. Et ecce Amarjahus Sacerdos ſummus præerit vobis in omni re Iehovæ, & Zebadjahus filius Iiſchmaëlis dux domus Iehudæ in omni re Regis (id eſt, civili:) & Præfecti ipſi Levitæ erunt coram vobis, id eſt, præſto vobis aderunt. Confortate (vos) & facite, & erit Iehova cum eo qui virum bonum ſe exhibuerit.

Utriuſque iudicii eadem videri poſſit materia, quod & fieri potuit, ſed diverſo

re-

reſpectu, Eccleſiaſtico videlicet & Civili, ut in eadem cauſa aliquid erat Eccleſiaſticum, & aliquid Civile, ut in depoſito negato, &c. Quinetiam aliquando de iure rogabatur ſummus Sacerdos, ut tandem de facto ſtatueretur.

Denique ut iſta iudicia ſuprema fuerunt, Ieroſolyma ſuum iudicium municipale habuerunt, quod videtur fuiſſe penes ipſum Regem eiuſque officiarios, vel potius penes eius territorii Chiliarchos, Centuriones, &c. ita tamen ut tota iuriſdictio utrique illi iudicio ſubmitteretur. Itaque ex

his videtur rex iſte magis quam ullus alius iudex aut rex, acceſſiſſe ad genuinam Legis hac de re præſcriptæ inſtitutionem.

Videntur & ea de cauſa illi qui ſupremo iudicio civili præfuerunt, eſſe qui apud poſteriores reges dicti ſunt שרים, id eſt, Principes, & הורים id eſt, Patritii.

Principes iſtos fuiſſe ex capitibus Patrum, atque ex iudicibus ordinariis, conſtat ex ſuperioribus, atque adeo ex his quæ in hac reſtitutione Ioſaphati dicta ſunt, immo & ex Prophetarum crebris reprehenſionibus, ad hos Principes ita converſis

&

& compoſitis, ut omnino iudicia ſpectent. Certe videntur huius tanti imperii luculentiſſima extare exempla apud Ieremiam.

Primum extat Ierem. 26. cap. ubi poſtquam Ieremias damnatus eſſet à Sacerdotibus & Prophetis (id eſt, à conſeſſu Eccleſiaſtico, illiſque qui Sacrarum literarum cognitionem & interpretationem profitebantur, quaſi ad eos pertineret cognitio de doctrina: unde & qui à Ieremia dicuntur Prophetę, à Ionatha paraphraſte Scribæ exponuntur) & ab univerſo populo, id eſt, advocatis ordinariis populi iudicibus

cibus ſeu Senioribus, Chiliarchis videlicet, Centurionibus, &c. qui univerſum ipſum populum repræſentabant, ut etiam verſ.9. univerſus populus ad Agmẽ ſeu concionem coactus dicitur. & verſ.17. mentio fit קהל id eſt, agminis ſeu concionis ipſius univerſalis: vel certe advocato ipſo populo qui Ieremiam audierat, ut adverſus eum teſtimonium ferret, & ſententiæ adverſus eum latæ ſubſcriberet, eamque executioni mandaret: ut apparet ex calce capitis: idq; cum nuntiatum fuiſſet principibus Iehudæ ad Regiam aggregatis, id eſt, con-

ſeſſui

ſeſſui civili Septuaginta Seniorum, Principes iſtiuſmodi ad Templum venerint: ubi ſediſſe dicuntur tanquam pro Tribunali ad portam novam Templi, & adhibito populo (eo videlicet modo quo iam diximus) Prophetam audiviſſe, & abſolviſſe, quaſi etiam ſuo illo iudicio Regem ipſum Iehoiakimum damnarent, & corrigerent, qui Uriam Prophetam crudeliſſime trucidaſſet.

Secundum eſt cap. 36. ubi Baruchus ſcripto quod dictante Ieremia exceperat, recitato apud populum, advocatur in Regiam ad Prin-

cipes iſtiuſmodi, apud quos illud ipſũ ſcriptum de integro legit. Lectum deponunt in cubiculo Scribæ. ſciſcitati quomodo ſcriptum fuiſſet, monent Baruchum ut deliteſcat una cum Propheta. Principes Regem adeunt. Scripti ſummam referunt. Rex ipſe ſcriptum adferri iubet, & cum tres eius paginas audiviſſet, cultro Scribæ ſcriptum proſcindit, & cum à tribus ſolis rogaretur ne librum combureret, illum comburere non deſiit: quaſi illud idem reliquis Principibus non diſpliceret, qui eo etiam nomine ab ipſo Propheta notantur,

quod

quod non exhorruerint, nedum veſtes proſciderint, ad *illius* ſcripti lectionem.

Tertium exemplum extat Ierem. 37. & 38. ubi dicitur obſeſſis Ieroſolymis à Chaldæis Ieremias deprehenſus à vigile quodam Ieria, ad portam Benjaminis tanquam transfuga, & adductus ad Principes iſtiuſmodi, qui admodum adverſus Prophetam excanduerint, & cæſum in carcerem teterrimũ coniecerint. Clam Sedekias Ieremiam ex tetro illo carcere ad ſe advocat (ita Principes illos reverebatur) & eum in mitiorem cuſtodiam relegat, ubi & in

in officio perſeverat: unde
fit ut illi iidem Principes à
rege extorquere conentur
ſententiam mortis adverſus
Prophetam, id eſt, ut in eius
mortem rex conſentiret,
prætexentes quod populi
animos frangeret, eiuſque
commodis non ſtuderet.
Reſpondet rex, Ieremiam in
eorum manibus eſſe, neque
illis Regem prævalere ulla
in re: quaſi fateatur ſe illis
longe inferiorem eſſe: quod
etiam ſatis oſtendit, dum
poſtea vereri ſe dicit, ne
Principes illi inquirant in
ſermones quos ultro citroque
habuiſſet cum Propheta:
undę & mendacium
com-

comminiſcitur, quaſi etiam illis rationem redditurus eſſet eorum quæ ipſe geſſiſſet.

Ex his efficitur, iudiciorum ita reſtitutorum ordinem ad tempota uſque Babylonicæ captivitatis perduraſſe.

Cæterum iſta Regum politia in regno Iehudæ reſtituta, ita regia fuiſſe videtur, ut ſemper mixta cenſenda ſit ex utraque alia politia, ſed maxime ex Ariſtocratica. Ariſtocraticam poteſtatem viguiſſe tempore Regum, apparet maxime ex primo & tertio exemplo quod ex Ieremia deprompſimus: item & Democra-

ticæ aliquid apparet ex eo quod populus *a* Ionatham eximit ex patris iudicio, in quod etiam populus ipſe conſenſerat: item & ex eo quod recitatur 1. Chron. 28.1. Davidem coëgiſſe Ieroſolyma omnes Principes Iſraëlis, Principes tribuum videlicet, Principes turmarum earum quæ Regi ſingulis menſibus miniſtrabant, Chiliarchos, Centuriones, Principes ſubſtantiæ & pecoris regii, una & filios, ſimul etiam Eunuchos, (ſeu purpuratos) & fortes, atque adeo ſtrenuos quoſque viros, ut illis filii ſui

a 1. *Sam.* 14.38. *&c.*

ſui Solomonis inauguratio-
nem politiamque à ſe reſti-
tutam probaret. Hi vero
ut populum univerſum re-
præſentarunt, vocantur et-
iam ſubſequente cap. 29. 1.
קהל Agmen, quod nomen
proprie in populi univerſi
univerſalem cœtum compe-
tere diximus. Quod ſi quis
excipiat, iſtos non ita aggre-
gatos fuiſſe, ut ſententiam
rogarentur, ſed ut regis
conſtitutiones audirent, vi-
detur ſaltem Rex eorum in
illas conſenſum poſtulaſſe.
Nam & 1. Chron. 13. 1.
ſcribitur Davidem omnes
ſuos Principes una cum
Chiliarchis & Centurioni-

bus ita aggregaſſe, ut eos ſententiam rogaverit de reducenda Arca. Iſti vero, ut & illi, כל קהל ישׂראל *univerſum agmen Iſraëlis* dicuntur, verſ. 2. & 4. כל־קהל *univerſum agmen*, & כל־העם *univerſus populus*.

Cap. XII.

De civili politia Regum decem tribuum poſt ſeceſſionem à regno Iebudæ.

Politia civilis decem tribuum quamplurimum ad civilem regni Iehudæ acceſſit. Habuit enim caput ipſum Regem, deinde חורים, id eſt, Patritios (viros,) quos alias שׂרים, id eſt, Principes

cipes vocari diximus, qui eius quoque regni Synedrion & ſummum Iudicum conſeſſum conficiebant. Hic conſeſſus ad Regiam ut plurimum conſidebat, qualis erat Iizrehel tempore Achabi. Habuit & זקנים, Seniores, Chiliarchos videlicet, Centuriones &c. Uterque autem iſte Magiſtratus ita vocatur apud Nechemiam. Populi etiam poteſtatem illud arguit, quod dicuntur teſtes adverſus Nabothum ſubornati, teſtimonium ſuum coram populo edidiſſe. Mixta vero iſtiuſmodi politia ita ex Regia poteſtate, Ariſtocratica &

Democratica videtur, ut Tyrannica omnino fuerit, quemadmodum conſtat ex geſtis Regum decem tribuum.

Cap. XIII.

Politia civilis Hebræorum poſt Ieruſalem expugnatam à Nebukadnetſare.

EVerſo Regno & Sacerdotio, populoque in captivitatem abducto, ſatis intelligitur, una etiam politiam utramque concidiſſe. Non enim auſim ex Suſannæ hiſtoria quicquam certi ſtatuere, quod eius authoritas non ita idonea videatur. Nulla vero à Cyro vel Dario

rio Medo Imperii conſorte, Cambyſe, Dario filio Hyſtaſpis, ſeu Aſſuero marito Eſteræ, vel etiam à Xerxe facta eſt eius omnino reſtituendæ copia, ſed duntaxat ab ipſo Dario Artaxerxe Longimano, Sacerdoti Hezræ *a* facta eſt poteſtas aliquas eius partes inſtaurandi. Hezras igitur ex ea poteſtate ita Hebræorum politiam civilem conſtituit, ut illa Regis loco haberet פחה, id eſt, Præſidem provincialem, *b* qui quidem ſub ipſius Monarchæ Perſæ auſpiciis Iudæam regebat, & ab ipſo in eam mittebatur, ut appa-

ret

a *Hez.7.25.* b *Nech.5.14.&15.*

ret ex hiſtoria & occaſione miſſi Zerubbabelis, 3. Hez. 4. & ex Nechem. 5. 14.

Secundo loco habuit שרים, id eſt, Principes, qui ſæpius vocantur חורים, id eſt, Patritii, aliquando etiam שרי אבות, id eſt, Principes Patrum ſeu familiarum, a effeceruntque hi Synedrion Septuaginta.

Tertio loco ſuos Iudices ordinarios, Chiliarchos, Cẽturiones, &c. qui non ſolum dicti ſunt זקנים, id eſt, Seniores, ſed etiam סגנים, id eſt, Secundarii ſeu ſubalterni quidam Magiſtratus, ſeu Iudi-

a *Hez. 9. 2. Nech. 4. 14. Hez. 8. 29.*

Iudices. *a*

Quarto loco habuit Civium omnium cœtum & iudicium. Cœtus iſtiuſmodi vocatur קהלת גדולה, id eſt, *Agmen ſeu Aggregatio magna* b.

Quatuor horum ordinum diſertiſſime meminit Nechemias 5. capite ſuæ hiſtoriæ verſ. 7. Tradit enim, ſe Præſidem diſceptaſſe de Hebræorum quorundam inhumanitate & crudelitate adverſus ſuos fratres apud החורים, id eſt, Patritios viros, & apud הסגנים, id eſt, Secun-

a *Hez.* 10. 8. & 14. *Nech.* 4. 14. & 5. 7. & 17. b *Nech.* 5. 7. *Hez.* 10. *verſ.* 8. & 14.

Secundarios ſeu ſubalternos & ordinarios Magiſtratus: deinde ubi cum illis de re qua de agebatur, tranſigere non potuiſſet, illis oppoſuiſſe, קהלת גדולה, id eſt, Agmen ſeu Aggregationem magnam, in qua rem totam componeret.

Trium poſteriorum meminit Hezras 10. 8. ubi de diſſolvendis illegitimis connubiis agitur. Utitur autem illic nomine שרים, id eſt, Principum, זקנים, id eſt, Seniorum, & קהל, id eſt, Aggregationis reducum ex captivitate: item & verſ. 14. ſub iiſdem fere nominibus, niſi quod ad זקני עיר ועיר Seniores

niores cuiuſque urbis, adiicitur ושפטיה, id eſt, & iudices eius, vel per exegeſin, ut iidem omnino fuerunt Iudices qui Seniores, vel ut etiam indicentur שוטרים, id eſt, Præfecti. Illis enim Iudicibus ſuos adfuiſſe Præfectos ex Levitis, dubium non eſt. Quot vero iſtiuſmodi præfecti Iudicibus illis aſſignati fuerint, non ita conſtat. paucos enim admodum Levitas tum reduces fuiſſe apparebit, ex his quæ tradimus cap. 18. ita ut vix ipſi ſuis ordinariis muneribus in Templo capeſſendis & exequendis ſuffecerint.

Huic ſane tempori accom-

commodari poſſit quod de eorum præfectorum numero Ioſephum notare diximus ſupra cap. 9. duos nimirum ex Levitis ſeptem Iudicibus aſſediſſe. Atque hoc aliquo modo conficiatur ex Nechem. 11. 16. ubi duo duntaxat Levitæ Schabbetais & Iozabad præfuiſſe dicuntur operi externo Ædis Dei, ex capitibus Patrum, ſi opus iſtud externum Ædis Dei idem eſſe velis, quod opus illud externum ſuper Iſraëlem, 1. Chron. 26. 29. hoc eſt, de iudiciis accipias, ut illud expoſuimus ſupra cap. 10. Vide & infra cap. 18. Se-
ptena-

ptenarius etiam ille numerus Iudicum ordinariorum, hoc eſt, Chiliarchorum, Centurionum, &c. quem idem ille Ioſephus præſcribit, huic tempori tribui poſſit: ſi ſpectes familiarum Iudaicarum atque adeo omnium eorum Iudæorum ex captivitate Babylonis redeuntium numerum, & negotia quibus eos diſtineri neceſſe erat. Denique ſi unquam locum habuit politia illa magiſtratuum & iudicum quam Talmudiſtæ noſtri tradunt, profecto ad huius temporis progreſſum referenda eſt. Tradunt videlicet, Supremum Hebræo-

rum Senatum, nimirum Septuaginta, gladii ſeu morte plectendi poteſtatem, quam habebant in cauſis maioribus, (quales erant, de Tribu, de ſummo Sacerdote, de Pſeudopropheta, & de Maieſtate) Viginti tribus viris capitalibus, qui נפשות דינו, id eſt, iudicia Capitalia tractabant, communicaſſe: ſeptem viros iudices ממונות, id eſt, pecuniarum & bonorum in ſingulis urbibus conſtitutos; quorum tres (fortaſſe duo Levitæ Præfecti, & unus ex loci Iudicibus) iudicia inſtituerent, quinque de prima provocatione cognoſcerent, ſeptem de ſecunda

da decernerent: præterea decem Iudices rerum venalium, quaſi Ædiles creatos fuiſſe, quorum unus ex ſacerdotali genere eſſet: quin etiam receptos arbitros tres, quorum uterque litigator unum eligebat, electi duo tertium optabant. Atque de his fuſiſſime in Talmud ad tractatum de Synedriis, & apud Maymonem in lib. De perplexis.

Sub auſpiciis Ducis ſeu Præſidis provincialis, erat Ieroſolymis Secundarius quidam præfectus ſeu legatus ipſius Præſidis, ex tribu Benjaminis, ut videtur, & colligi poteſt ex Nechem.

11.9. Ibi enim dum enumerantur Beniamitæ, una etiam Secundarius iſte nominatur, cui urbis cuſtodia commiſſa eſſet. Atque hic videtur is eſſe qui 2. Macc. 3.4. vocatur προστάτης τοῦ ἱεροῦ, Præfectus Templi: & apud Ioſephum Antiq. Iud. 14. 11. ὑποστράτηγος ἐν Ἱεροσολύμοις, ſuppræfectus Ieroſolymorum.

Benjamitam fuiſſe, veriſimile etiam eſt ex eo, quod cives Ieroſolymitani maxima ex parte Benjamitæ enumerantur à Nechemia, ut etiam illius urbis maior pars erat tribus Benjamiticæ.

Præſides provinciales valuiſſe maxima authoritate, atque adeo ſummum imperium habuiſſe, apparet ex his quæ geſſit Nechemias. Authoritatem vero ſummam habuiſſe Nechemiam, illud poſtremum eius factum maxime arguit, quo gloriatur ſe aliquem ex poſteris Ioiadahi filii Eljaſchibi ſummi Sacerdotis exilio mulctaſſe, quod duxiſſet in uxorem filiam Sanballathi Horonitæ. Imperium etiam ſummum, quod reliquos ex Iudæis qui uxores alienigenas duxiſſent, obiurgaverit, excommunicandos, cædendos verberibus, & depilan-

dos in ſummam ignominiam præceperit.

Ioſephus Antiq. Iud. cap. 11. 7. ita ſuperiorem illam hiſtoriam attingit, ut dicat, Ieroſolymorum Seniores (id id, Magiſtratus præcipuos, atque adeo Synedrion ipſum) ſtatuiſſe atque præcepiſſe Manaſſi fratri ſummi Sacerdotis Iaddi, ut à ſe amandaret & repudiaret coniugem alienigenam, id eſt, Samaritanam, filiam Sanballathi Cutthæi ſeu Samaritani, Satrapæ inſtituti Samaritanæ genti à Dario: vel ab altari arceretur: quod & factum eſt ab eius fratre Iaddo: quem ait ſuccen-

cẽſuiſſe populo eo nomine, (ſi credendum eſt Baſilienſi editioni ipſius Ioſephi) quãvis etiam Seniorum decretum ipſe ſit exequutus.

Ex utraque huius hiſtoriæ deſcriptione cõſtat, Nechemiam Hebræorum reducum Magiſtratus, ita ad huius criminis (nuper ab Hezra atque ab ipſo reliquo populo ſolenni plebiſcito & decreto condemnati) agnitionem & deteſtationem ſtupefactos excitaſſe, ut etiam coëgerit Magiſtratum ipſum ſententiam quam debuit, ferre, eamque per ipſum ſummum Sacerdotem exequi.

An Manaſſes iſtiuſmodi proprie frater germanus fuerit Iaddi, non ita aſſeveravero, ſed malim agnatum fuiſſe.

Præſides provinciales hac valuiſſe authoritate, veriſimile eſt, quamdiu ita ut diximus à Monarchis Perſicis Iudææ præfecti fuerunt.

Mortuo autem Nechemia, nullus talis à Monarchis Perſicis Præſes provincialis conſtitutus dicitur, immo nec ullus alius Iudææ præfectus eſt à Monarcha Perſico, ſed videntur Perſæ acquieviſſe in ſpectata fide & probitate Iaddi ſummi Sacerdotis, (ſicut & aliquando

do in Hezram Sacerdotem tale quid contulerant) ut apparet ex Iaddi reſponſo ad Alexandrum: quaſi iam Perſæ ſuum imperium à Græcis proſtratum, liberaliter potius quam imperioſe retinere contenderent. Fieri tamen potuit ut Iaddus reliquique Iudæi duces aliquem ex tribu Iehudæ delegerint, qui primas in Summo Synedrio obtineret, ſed nomine tenus potius quam re ipſa: cũ omnia à ſummis Pontificibus penderent. Atque fortaſſe eo ſpectat quod vulgo de eorũ ducum ſerie circumfertur ſub nomine Philonis.

Ergo quod ſpectat ad Iudæorum politiam expugnatis Ieroſolymis, Tyrannica omnino fuit ſub Monarchis Babylonicis, immo & aliquo modo, licet non ita prorſus, ſub initium Monarchiæ Perſicæ. Nam quamvis Hebræi à Cyro & Dario Medo imperii conſorte Præſidem aliquem provincialem ex ſtirpe Regia obtinuiſſent, ut colligi poteſt ex his quæ ſcribuntur Hezræ 1.8. & 5. 14. 15. & 16. collatis cum his quæ notantur Hezræ. 2. 2. & 3. 8. & 4. 3. & 5. 2. Senioreſque aliquos ſeu primates haberent ex ſuis, qui populi nego-

negotia adminiſtrarent, annuaſque aliquas penſiones, tamen iudiciorum ſuorum reſtitutionem non niſi à Longimano impetrarunt.

Mitto quod Perſis triplex illud tributum de quo Hezras 4. 13. perſolverint: & quod fere ſub Dario Hyſtaſpis, opera Hamanis deleti fuerint.

Tēpore Longimani, Darii Nōthi, & Artaxerxis Mnemonis ſeuMagni, ita reſtituta fuit priſtinaHebræorum politia, ut aliquid habuiſſe videatur Regni, Ariſtocratiæ, & Democratię: non tamē ea libertate quæ ſub Iudicibus & Regibus viguerat. Nam tri-

triplex illud tributum *a* exceptis ſolis Miniſtris Templi, Perſis quotannis penſitarunt, quo ſummum illorum in ſe imperium teſtarentur & agnoſcerent.

Artaxerxes Ochus per Vagoſem hanc tributorum tyrannidem admodum auxit *a*. Nec enim illa ſola tributa ordinaria exegit, ſed & nova ſacrificiis in Templo offerendis impoſuit: immo & immunitatem tributorum quæ Templi Miniſtris à Longimano conceſſa fuerat, penſioneſque, quas ille idem ad Templi uſum largitus fuerat, ſuſtulit.

a *Hez.* 7.24. b *Ant.Iud.* 11.7.

lit. Atque hoc videtur illud eſſe quod hiſtorici notant, eum cepiſſe ἀποδασμόν. Atque hæc Tyrannis per ſeptem annos duraſſe dicitur. Reliquo ergo tempore Hebræorum politia ad mediam illam rediit, quæ viguerat ſub Longimano & reliquis, niſi quod mortuo Nechemia nullum alium miſſum Præſidem provincialem legimus.

Alexander magnus *a* ubi Aſiam & Ciliciam domuiſſet, Tyrumque expugnaſſet, eique indignabundo & Iudæis infenſiſſimo ac infeſtiſſimo, occurriſſet Iaddus Sacer-

a *Ant. Iud.* 11.2.

Sacerdotalibus veſtibus, indutus, una etiam reliqui Sacerdotes, immo & alii omnes qui ad Reipubl. adminiſtrationē provecti fuerant, αὐτονομίαν conceſſit Iudæis non ſolum Iudæam incolentibus, ſed & diſperſis per Babyloniam & Mediam, immo & illis qui ſub eius auſpiciis militatum proficiſcerentur: deinde etiam ſeptimo quoque anno immunitatem à tributis. Atque tum Iudæorum Reſpub. fere rediit ad mixtam illam politiam. illud enim tantum deeſſe videbatur, quod Ducis imperium & poteſtas in unum aliquem ex familia Da-

Davidis derivatum non eſſet, ſed in ſummum Sacerdotem confluxiſſet, Iaddum videlicet: quem omnino crediderim ex Nechemiæ (à quo in eam dignitatem promotus fuerat) conſilio, Principum, Iudicum ſubalternorum, atque adeo conſeſſus Eccleſiaſtici ordinem retinuiſſe, atque in altiſſima pace vixiſſe, quoad Ptolemæus Lagi filius dolo Ieroſolyma ingreſſus fuiſſet *a*. Sed ne tum quidem *αὐτονομίαν* Ptolomæus Ieroſolymitanis ademiſſe legitur, ſed duntaxat durius eos acccepiſſe, & acerbioribus pau-

a *Ioſephus Ant. Iud.* 12.1.

paulo auſpiciis vindicias imperii in Ieroſolymitanos ſibi aſſeruiſſe. Certe illud adiicitur, Ptolemæum Iudæorum quamplurimos ex montano Iudææ tractu & Ieroſolymorum vicinia, Samariaque, & Garizin, in Ægyptum deportaſſe: ſed & hoc ſubiungitur, Ptolemæum ubi eorum religionem in ſervando iureiurando ex recentibus exemplis perpendiſſet, ex illis permultos ad ſuarum arcium præſidia collocaſſe, parique cum Macedonibus civitatis Alexandriæ iure donaſſe, exacto ab illis iureiurando, Eos ſibi ſuiſque poſteris da-

tam fidem ſervaturos: atque ex ea Regis liberalitate, quamplurimos alios ex Iudæa in Ægyptum conceſſiſſe, una etiam territorii feracitate pellectos. Hæc vero humanitas efficit, ut credam, non prorſus abalienato animo fuiſſe Ptolemæum iſtum erga Iudæos etiam Ieroſolymitanos, illiſque αὐτονομίαν ſuam conceſſiſſe. Ioſephus eiuſdem libri 12. Antiquit. Iud. cap. 2. verſ. 64. ubi agit de Iudæis Aegyptum incolentibus, meminit τῶν ἡγȣμένων αὐτȣ̀ς, id eſt, eorum qui illis præerant, & τȣ̃ ἱερέως, id eſt, Sacerdotis, & τȣ̃ τȣ̃ πολιτεύματος

τοῖς πρεσβευκότων, id eſt, eorum qui illorũ politiam adminiſtrabant. quod demonſtrat, Iudæos Agyptiacos ſuam utranque politiam ibi conſtitutam iam tum habuiſſe. quod quidem non uno aut altero anno ſub Ptolemæo Philadelpho cõponi potuit, ſed iamdiu ab eius patre factum aut fieri conceſſum oportuit. Atque quod dicitur de æqualitate iuris civitatis Alexandriæ Macedonum & Iudęorum, religionem & politiam ſpectavit. Dubium enim non eſt, Macedones ſuis ſuperſtitionibus & legibus politicis (quæ prorſus alienæ

næ erant ab Aegyptiacis) vixiſſe, iiſque uſos fuiſſe in Aegypto. Quinetiam Ioſephus Ant. Iud. 14. 13. confirmat ex Strabone, Alexandriæ atque in aliis urbibus Aegyptiacæ ditionis, qualis eſt Cyrenaica & Heliopolitana, Iudæos iam inde à priſcis temporibus habuiſſe ἐθνάρχην, id eſt, principem aliquem ſuæ gentis, ſeu Magiſtratum, qui ſuæ gentis negotia adminiſtraret, & iudicia moderaretur, atque contractus & edicta curaret (id eſt, contractuum & edictorum obſervationem:) quaſi etiam eſſet Magiſtratus eius politiæ, quæ

per ſe eſſet perfecta, & à nullo pendens.

Hæc certe efficiunt, ut ſtatuam, Iudæos Ieroſolymitanos ſuam αὐτονομίαν obtinuiſſe à Ptolemæo Lagi, Ptolemęo Philadelpho, (qui & pluſquam centum millia Iudæorum in captivitatem redactorum, à Perſis ſua pecunia redemit, & ad ſuos remiſit) Euergete, Philopatore, quantumvis illis per aliquot dies infenſiſſimo, & Epiphane (quoad Ieroſolymitani Regibus Syriæ ceſſiſſent:) quamvis quinque illis Aegypti Regibus ſemper tributarii fuerint: ita ut Antiochus Magnus ius illo-

rum

rum tributorum eo confirmarit, quod Iudæam in dotem Epiphani dederit. Antiochum Magnum quintum Syriæ regem non ſolum αὐτονομίαν qualem conceſſerat Longimanus, Ieroſolymitanis conceſſiſſe narrat Ioſephus Antiq. Iud. 12. 3. ſed Iudæis omnibus per ſuam ditionem diſperſis, ita ut omnes eorumque filios antea ſervos, liberos eſſe iuſſerit, & Iudæos Antiochenos pari cum Antiochenis ipſis indigenis iure donaverit: cum antea Seleucus Nicanor Iudæis in eas urbes quas extruxerat tranſlatis, Ius & municipalem

ordinem duntaxat cum Græcis æqualem tribuiſſet. Αὐτονομία hæc magnificentiſſime deſcribitur poſterioris Maccabæorum 3. ubi maxime laudatur Seleucus Philopator rex Aſiæ, id eſt, Syriæ, filius maior natu Antiochi Magni, ob patris liberalitatem à ſe in Ieroſolymitanos eorumque Templum perpetuatam: licet ab ea aliquando ipſum Seleucum avocare tentaſſet Apollonius eius Satrapa in Cœleſyria & Phœnice, dolo & artibus Simonis cuiuſdam Benjamitę, cui Templi præſidium demandatum fuerat.

Mor-

Mortuo Seleuco concidere & iacere cœpit ea αὐτονομία. Nam cum Iaſon Oniæ ſummi Sacerdotis frater ingenti pecuniæ vi ſummum Sacerdotium ab Antiocho Epiphane emiſſet *a*, pro Legibus divinis paulatimGræcorum inſtituta ſubſtituit; immo & idem audacius & impudentius fecit Menelaus adverſus utrumque fratrem, atque univerſam gentem Hebræorum, & tandem ad eam rem nactus eſt ſibi legatum Lyſimachum, per omnia cognatum: unde & iuſto Dei iudicio Antiochus Epiphanes

a 2. *Macc.* 4.

octavo ſui regni anno Iudæorum *αὐτονομίαν*, & mixtam fere ſuperiorum temporum politiam, omnino abrogavit.

Abrogatam Dei Legem apud ſuos paulatim reſtituerunt Iudæorum illi ex Sacerdotali genere, quos vulgo Hebræi Chaſmonæos appellant, noſtri vero Maccabæos. Mathathias *a* ubi eius rei ſpecimen aliquod edidiſſet, à potiore populi Iudaici parte ad eam rem Princeps inſtituitur. Patris ſucceſſor fuit ex eius deſignatione Iudas filius. Qui ubi adverſus Appollonium Antio-

a 1.*Macc*.2.*Ant*.*Iud*.12.8.

Antiochi Satrapam ſuę fortitudinis periculum feciſſet, audiſſetque Antiochum bellum propediem redintegraturum, ad Mitſpam Iudæos ſolenni ritu ieiunaturos, & Deum deprecaturos convocat *a*: ibique priſcæ proculdubio politiæ veſtigia ſequutus conſtituit qui populum tempore belli præcipue regerent, videlicet Chiliarchos, Centuriones, Quinquagenarios, & Decuriones: atque tandem devicto Gorgia & Lyſia, Ieroſolyma Templumque ipſum repurgavit *b*, illudque ac o-

a 1. *Macc*. 3. *Ant. Iud*. 12. 9.
b 1. *Macc*. 4.

mnia in eo Dei cultui devota & dicata, rurſum Deo conſecravit. Atque ad eam rem uſus dicitur opera Sacerdotum crimine vacuorum, & ſtudioſorum Legis. In his autem ſummum Sacerdotem ipſe probaſſe videtur Oniam ſeu Menelaum *a*. ita ut Iudas tantum Dux & Princeps populi fuerit, non etiam ſummus Sacerdos: quantumvis hoc aſſerat Ioſephus *b*: qui vult, Alcimum ſummum alium Sacerdotem ſuperiori illi malis artibus ſuffectum interiiſſe

a *Ant. Iud.* 12. 15. *verſ.* 2. & 3.
b *Ant. Iud.* 17. *verſ.* 21. 1. *Macc.* 9. 56.

teriiſſe vivente adhuc Iuda Maccabæo, indeque populum Iudæ ſummum Sacerdotium obtuliſſe & aſſignaſſe, ac eo per triennium functum fuiſſe: contra fidem hiſtoriæ quæ traditur in libris Macca. Fieri certe poteſt, ut ſummum Sacerdotium Iudæ à populo oblatum, & ab eo repudiatum fuerit.

Ubi Iudas fœdus iniiſſet cum Romanis *a*, multaque prælia cum Syriæ regibus, eorumque ducibus feliciter commiſiſſet, tandem à Bacchide Demetrii Syriæ regis duce

a 1. Macc. 8. *Ioſephus Ant. Iud.* 12. 17. & 18.

duce vincitur, & ab eius militibus interficitur.

Eo mortuo eius frater Ionathas inducitur ab amicis, & meliore Iudæorum parte, ad ſuſcipiendam Rei Iudaicæ adminiſtrationem, & populi principatum *a*. Ille de more primorum illorum Iudicum ſeu gubernatorum Reipub. Iudaicæ, dicitur iudicaſſe populum in urbe Machma, in qua habitabat, (id eſt, ut Ioſephus *b* interpretatur, populo quæ gerenda eſſent præſcripſiſſe) & improbis atque impiis quibuſque de medio ſublatis

tis

a 1. *Macc.* 9. & 10. b *Ant. Iud.* 13. 2. & 3.

tis gentem ſuam repurgaſſe. Nec tamen in his omnibus ſummo Sacerdotio functus dicitur, quoad illi oblatum fuiſſet una etiam & regni & imperii ſummi inſigne & ſymbolum ab Alexandro *a*, qui ſe venditabat filium Antiochi Epiphanis. Is autem Epiphanes hoc ipſum ius eligendi ſummi Sacerdotis iam antea ſibi vendicaverat, itemque eius ſucceſſor & frater Demetrius. Ergo in feſto Tabernaculorum Ionathas ſummo Sacerdotio fungitur: itaque in eum unum confluere cœperunt ſummum Sacerdotium & Sum-

a 1.*Macc*.10.*Ant.Iud*.13.5.

Summum Gentis Iudaicæ imperium, ad antiquos fines tandem ab eo extenſum, & priſtinæ libertati omnino reſtitutum. Atque hæc Ionathas non ſolum ab Alexandro obtinuit, qui ſe filium Antiochi Epiphanis iactabat, & proinde legitimum Syriæ regem: ſed & Demetrius frater Antiochi Epiphanis qui regnum illud uſurpabat, plura illi pollicitus eſt, ſi eius partes ſequeretur: immo & Demetrius iſtius Demetrii filius *a*, cum rerum Syriacarum ſolus potiretur, non ſolum Iudæorum *αὐτονομίαν*, ſed & *αὐτεξ-*

ουσίαν

a 1. *Macc.* 10. 67.

κοινῶν omnibus modis auxit & amplificavit a. Iudæis enim Iudææ fines aſſignavit, tres præfecturas, Aphærema, Lyddan, & Ramathen, de Samaria ad Iudæam additas: omniaque pertinentia ad eos omnes qui Ieroſolymis ſacrificarent, idque pro Regiis vectigalibus, quæ Rex antea ab ipſis annua de fructibus tam terræ quam arborum percipiebat: alia item quæ Syriæ regibus perſolvebantur, tam decimas quam tributa illis debita, atq; etiam Salinas & Coronas quæ illis pendebantur: atque hæc ita

a 1.*Macc*.11.19.34.

ita perpetua eſſe Demetrius
iſte voluit, ut diſertiſſimum
eius rei monumentũ in celebri
loco Templi reponendum
curaverit.. Dumtaxat
hoc excepit, ut præſidium
quod Syri in Arce Ieroſolymitana
habebant , Ionathæ
inde eiicere adhuc non
liceret. Quinetiam ſuperiora
illa Ionathas ab Antiocho
Sedete Alexandri illius
ſuperioris filio, & ab eius
curatore Tryphone obtinuit.
Immo Ionathas ut
melius *αὐτονομίαν* & *αὐτεξουσίαν*
Iudæis reſtitutam ſartam
tectam retinere poſſet,
legatos Romam & Lacedęmona
miſit, qui fœdus cum
Ro-

Romanis & Lacedęmoniis redintegrarent. Reſtitutam autem fuiſſe veterem Iudęorum politiam ſub Ionatha, liquet ex eo, quod Legati iſtiuſmodi Romanis diſerte ſignificarunt, ſe miſſos à Ionatha ſummo Sacerdote, & Gente Iudæorum: item & ex ipſa literarum inſcriptione, quas per eoſdem Legatos Spartam ad renovandum fœdus miſit: quæ his verbis concepta eſt *a*: Ἰωνάθαν ἀρχιερεὺς καὶ ἡ γερουσία τοῦ ἔθνους, καὶ οἱ ἱερεῖς, καὶ ὁ λοιπὸς δῆμος τῶν Ἰουδαίων, Σπαρτιάταις τοῖς ἀδελφοῖς χαίρειν· & apud Ioſephum Antiq. Iud. 13.

a 1. *Macc.* 12. 6.

cap. 9. verſ. 25. Ἀρχιερεὺς Ἰωνάθης τοῦ ἔθνους τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἡ γερουσία, καὶ τὸ κοινὸν τῶν Ἰουδαίων, Λακεδαιμονίων ἐφόροις, καὶ γερουσίᾳ, καὶ δήμῳ, τοῖς ἀδελφοῖς χαίρειν. Hæc manifeſte arguunt quæ fuerit tum forma Reipub. Iudaicæ, & quomodo ad ſuperiorem illam mixtam politiam redierint. Nam inprimis Ionathas inducitur tanquam princeps, deinde Senatus, (quæ vox Iudices ſuperiores & inferiores continet) poſtremo populus ipſe. Atque ut his vocibus fucum Romanis & Lacedæmoniis factum non fuiſſe conſtet, 1. Macc. 12. 35. dicitur Ionathan

nathan ad concionem convocaſſe τὰς πρεσβυτέρους τοῦ λαοῦ, id eſt, Seniores populi, ut de exædificandis in Iudæa propugnaculis ageret, mœnibuſque Ieroſolymitanis, & excitando altiſſimo muro inter Arcem & urbem, ut hoc pacto excluderent præſidium Syrorum à commerciis urbis, tandemque ad commeatus penuriam adducerent. Quos vero author lib. Maccabæorum vocat πρεσβυτέρους τοῦ λαοῦ, id eſt, Seniores populi, Ioſephus λαὸν ἅπαντα, id eſt, populum univerſum: ita ut vel illis nominibus veniant omnes cives qui prorie

N 2 popu-

populus vocatur, vel γερουσία, id eſt, Senatus, ille videlicet ſuperior, qui quum populum repræſentet, vocetur populus ipſe. Hoc certe notandum videtur, politiam prioris iſtius temporis Maccabæorum, aliquid amplius habuiſſe Democratiæ, aut Ariſtocratiæ, quã Regni.

Continuatam fuiſſe hanc politiam apud Iudæos, primum illud demonſtrat, quod Simon eius frater, accepto nuntio de fratre captivo apud Tryphonem, non ante exercitus ductandi provinciam & Reipub. adminiſtrandæ ſubiit, quam convocatus populus eum ducem

cem in locum fratris ſubſtituiſſet *a*: deinde quod Demetrius reſcribit Simoni in hæc verba *b*: Σίμωνι ἀρχιερεῖ, καὶ πρεσβυτέροις, καὶ ἔθνει Ἰουδαίων χαίρειν· tertio loco & illud, *c* Σπαρτιατῶν ἄρχοντες, καὶ ἡ πόλις, Σίμωνι ἱερεῖ μεγάλῳ, καὶ τοῖς πρεσβυτέροις καὶ τοῖς ἱερεῦσι καὶ τῷ λοιπῷ δήμῳ τῶν Ἰουδαίων, ἀδελφοῖς χαίρειν· poſtremo quod extat in ſolenni & auguſtiſſimo illo plebiſcito, quod in gratiam Simonis conceptum eſt *d*: Ἐπὶ συναγωγῆς μεγάλης ἱερέων καὶ λαοῦ, καὶ ἀρχόντων ἔθνους καὶ τῶν πρεσβυ-

a 1.*Mac*.13.2. b *verſ*.36. c 1.*Mac*. 14.20. d 1.*Macc*.14.28. *Ant. Iud*.13.11.

τέρων τῆς χώρας. quamvis huius Simonis Maieſtas longe amplior deſignetur & prædicetur quam ſuperiorum eius fratrum: ut apparet ex eo quod in tabulis & inſtrumentis publicis, annorum ſupputatio iniri cœperit, ἐπὶ Σίμωνος ἀρχιερέως μεγάλου καὶ στρατηγοῦ καὶ ἡγουμένου, vel, ut vult Ioſephus, εὐεργέτου Ἰουδαίων καὶ ἐθνάρχου: deinde quod ex communi conſenſu Iudæorum & Sacerdotum deſignatus dicatur a ἡγούμενος καὶ ἀρχιερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα, & στρατηγὸς cum ſummo imperio in utramque politiam, & Simon recepiſſe quod illi

a 1. *Macc.* 14. 41. & 42.

li offerebatur, & libenter ſuſcepiſſe ἀρχιερατεύειν, καὶ εἶναι στρατηγὸν, καὶ ἐθνάρχην τῶν Ἰουδαίων καὶ ἱερέων, καὶ προστατῆσαι πάντων. Et certe non ſolum ſuperiora illa quæ eius frater Ionathas obtinuerat à regibus Syriæ, conſequutus eſt: ſed hoc illius principatui tribuitur, quod ſublatum fuit ab Iſraële iugum Gentium *a*: & recepta tandem fuerit Arx illa in qua erat præſidium Syrorũ, quam à pollutionibus repurgarit, & ſolenniter admodũm ſuis reſtituerit. Atque in hac mixta politia, Regni aliquid emicuit amplius

a 1. *Macc.* 13.41

plius quam Ariſtocratiæ aut Democratiæ, ut paulatim eius poſteri commonſtrarunt. Hyrcanus enim patri ſuccedens, ſuo quidem principatus initio αὐτεξουσίαν, non tamen αὐτονομίαν ſuæ Gentis amiſit: ſed paucis poſt diebus ita excuſſit Antiochi Pii tyrannidem, ut quam latiſſime fines ſuos amplificaverit *a*.

Mortuo Hyrcano Ariſtobulus eius filius natu maior *b* principatum in Regnum evexit, ſeque & diademate & Regio nomine ornavit: ita tamen ut iam

tyran-

a *Ant.Iud.*13.16. & 17. b *Ant. Iud.*13.19.

tyrannidis aliquid Maccabæi ipſi admiſcerent veteri illi Iudæorum politię, quã & ipſi adverſus Iudæorum tyrannos vindicaverant. Ituræam certe ita adiunxit Iudæorum regno, ut Ituræos minis coëgerit ad omnes ceremonias Iudaicas, una cum ipſa Circumciſione admittendas.

Mortuo Ariſtobulo eius frater Alexander *a* Rex etiam dictus, Iudaici imperii fines ad ſummum evexit. Tyrannidem omnino reſipuit eius regnum: ut maxime ſuſpectum ſit, an ſuperior illa Iudæorum politia

N 5 tum

a *Ant.Iud.* 20. & 21. & 22. & 23.

tum libera fuerit, an vero ad eius arbitrium & nutum inclinaverit.

Alexandra uxor marito ſucceſſit: ita tamen ut Hyrcanum natu maiorem ex filiis ſummum Sacerdotem deſignaret, Phariſæos autem conſortes adminiſtrationis Regiæ haberet. Atque tum in Iudæorum politia obtinuiſſe videtur Ariſtocratia: vel certe Oligarchia: nam ea politia Tyrannidem admixtam habuit.

Matre gravius laborante, Ariſtobulus eius filius natu minor *a* ita capiendis caſtellis inhiavit, ut intra quin-

a *Ant.Iud.*13.24.20.

quindecim dies viginti duo loca ceperit. Unde Iudæorum πρεσβύτεροι, id eſt, Seniores, & Hyrcanus eius filius natu maior Reginam admonent; ut ſibi proſpiciat. Atque huiuſcemodi Seniorum mentio ſatis deſignat, non prorſus tunc corruiſſe Iudæorum Rempublicam.

Mortua matre Ariſtobulus *a* ita cum fratre Hyrcano pactus eſt, adhibito etiam ſolenni ſacramento, ut ipſe Sacerdos ſummus & Rex eſſet: Hyrcanus vero depoſito Sacerdotio ſummo privatam vitam ageret. Sed arti-

a *Ant.Iud.* 14.1.

artibus Antipatri res eo tandem devenit, ut cum Ariſtobulus Sacerdotium ſummum, & Regnum tenuiſſet per tres annos & ſex menſes, Iudæi libertatem amiſerint, eoſque Pompeius Romanis ſubiecerit: factaq; fuerit (ut verbis Ioſephi utar) Ieruſalem Romanis tributaria, & Regnum quod antea datum fuerat (tanquam ſingularis aliquis honos iis qui erant ex genere Sacerdotali) virorum popularium & plebeiorum (id eſt, virorum illorum qui populi ſuffragiis atque adeo plebis ipſius regebantur, quales erant Romani) evaſerit.

ſerit. Pompeius tamen imperium univerſum & Iuriſdictionem ademiſſe Iudæis non videtur. Nam & Antipater dicitur ex Hyrcani mandato frumentum reliquaque neceſſaria Scauro Romano, militanti adverſus Arabes, ſubminiſtraſſe *a*. Hyrcanus igitur ita fuit Sacerdos ſummus, ut Iudæi ſuis legibus adhuc uterentur, & viverent, ſummúſq; eorum Sacerdos aliquid imperii haberet.

Cæterum in hac tanta rerum mutatione, Iudæi Romanis tributa pependerunt, quæ olim Ægyptiis & Syris re-

a *Ant. Iud. c.9.*

repræſentaverant, atque adeo poſterioribus Perſarum Monarchis: ita ut etiam tunc Hebræorum politia potiſſimum Ariſtocratica, Romanorum tyrannidem experta fuerit.

Gabinius Romanus *a* devicto Alexandro Ariſtobuli filio, politiam illam Ariſtocraticam, aliquantulum antea labefactatam, Romanorum Tyrannidi penitus ſubiecit. Nam Hyrcanum Ieroſolyma reductum Templo præfecit, & gentem Iudaicam in quinque Curias diſtinxit, & cuique Curiæ ſuum Synedrion aſſignavit.

Syn-

a *Ant. Iud. c.* 10.

Synedri igitur Ieroſolymitani Ieroſolymitano territorio ius dicebant Gadareni, Gadareno, Amathuntæi Amathuntæo, Ierichuntini Ierichuntino, & Samphoræi (ex Sephora ſeu Samphora urbe Galilææ) Samphoræo: ut non iam unius imperio, ſed ex Optimatum decreto res eorum adminiſtrari legitime poſſent.

Cum hæc Iudæorum Ariſtocratia per aliquod tempus duraſſet, Hyrcanus *a* paulatim ad aliquem gradum priſtinæ dignitatis rediit, ita ut rurſum & Sacer-

dos

a *Ant. Iud. c.* 15. & 16.

dos ſummus, & ἐθνάρχης gentis Iudæorum *a* diceretur, quaſi Iudæa *b* non tam Romanorum provincia eſſet quam ſocia, Romanique non tã ἡγεμόνες & πρόμαχοι, quam σύμμαχοι haberentur. Cæterum quia Hyrcanus iudicio paulo ſegniore videbatur, C. Iulius Cæſar Iudææ ἐπίτροπον ϗ προστάτην, id eſt, Procuratorem (ſeu Tutorem & Curatorem) atque Patronum Antipatrum deſignavit. Antipater camdem ob cauſam Phaſelum filium ſuum natu maiorem Hyrcano propius adiunxit, qui dux ſeu præfectus

a *Cap.* 17. b *Cap.* 18.

ctus Ieroſolymorum & locorum circumiacentium eſſet: Galilæam commiſit eodem titulo Herodi alteri ex filiis. Atque ut apparet ex actis reſcriptis eiuſdem Cæſaris, Hyrcanus non ſolum Sacerdos ſummus, ſed & ἐθνάρχης fuit, eodem prorſus iure & iiſdē privilegiis, quibus eius maiores: utpote cui permiſſum fuerit non tantum decimas, ſed & ab Ioppenſibus vectigalia & tributa alia exigere.

Hyrcanus igitur tanquam ſummus Princeps gentis Iudaicæ, præfectum ſub ſe habuit Antipatrum, eiuſque filios, ita ut contentus fuerit

rit Iudæos domi regere: cęteia vero omnia Antipatro eiuſque filiis permiſerit. Quod effecit ut *οἱ ἐν τέλει*, id eſt; qui magiſtratum gerebant apud Iudæos, & qui erant *πρῶτοι*, id eſt, Primarii ſeu Primates & optimates, ea de re apud Hyrcanum conqueſti ſint, quaſi Antipater eiuſque filii Tyrannidem in Iudæos affectarent: præſertim arrepta inde occaſione, quod Herodes contra patrias Hebræorum Leges & Synedrii ius, quamplurima in Galilæa perpetraſſet: quorum etiam nomine aliquanto poſt apud ſummum Synedrion

drion Ieroſolymam eſt evocatus.

Porro Ioſephus his de rebus, agens, docet, illis temporibus duraſſe Ius Synedrii illius apud Iudæos ſummi quod Ieroſolymis ſedebat, eiuſque amplitudinem una cum gentis principatu ſub Hyrcano plane reſtitutam, ita ut ſatis conſtet, Iudæorum politiam maxime fuiſſe Ariſtocraticam, & tamen aliquid Tyrannidis Romanæ & Herodianæ habuiſſe. Quinetiam tandem eo res rediit, ut non amplius Iudæorum res Hyrcanus tractaret: nec eorum Optimates quicquam, aut certe

quam minimum in ſuis rebus administrationis habuerint, etiam ex ipſius Hyrcani conſenſu *a*, qui ſuo teſtimonio apud Antonium confirmavit, Antipatri filios melius Iudęorum genti pręeſſe quam Iudæos ipſos. Unde & uterque ex Antipatri filiis ab Antonio deſignatus eſt Tetrarcha, & Ariſtocratia in Iudæorum Repub. admodum imminuta eſt, ita ut Tyrannis iam obtineret: & tamen duo illi Antipatri filii, Iudæos ipſorum Legibus & Iudiciis regerent.

Antigono *b* autem Ariſtobuli Hyrcani fratris filio poſtea

a *Ant. Iud. c. 23.* b *Ant. Iud. c. 24.*

poſtea novis rebus ſtudente, adeo ut patruum ad Parthos & Babylonios relegarit, Iudæorum Reſpub. tandem tota Herodi in Regnum ceſſit: ita ut Tyrannide creſcente, Iudæorum politia admodum imminuta ægre ſe ſuſtentaret. Nam Herodes Synedrii ſummi omnes Iudices, excepto uno aut altero, interficiendos curavit, reliquoſque omnes qui aliqua auctoritate valebant, vel alicuius dignitatis gradum obtinebant: ita ut quos vellet, illis ſufficeret.

Quinetiam hic improbus Tyrannus infantium Bethlechemitarum cæde Ty-

rannidem ſuam nobilitavit.

Certe quod antiquum amicum Hyrcanum ex Synedrii authoritate morte mulctaſſe dicitur, eius Tyrannidem ita confirmat, ut tamen non prorſus ab eo abolita appareat veteris illius Iudæorum politiæ forma.

Tandem vero Herode teterrimo tyranno morte ſublato, eius regnum, reſciſſo ipſius teſtamento in Tetrarchias ab Auguſto Cæſare diſtractum eſt, Archelao Iudææ Tetrarcha conſtituto: qui & ipſe cum impotenter dominaretur, inde extruſus eſt, Iudææque Tetrarchia in Provinciam

reda-

redacta, Syriæque attributa fuit.

Hanc Iudaici regni in Tetrarchias diſtractionem conſequuta eſt neceſſario Synedriorum nova diſtinctio, unoquoque Tetrarcha procul dubio ſuam ſeorſim iuriſdictionẽ tuente. Quam occaſionem avide arripuiſſe Pilatum videmus, cum Chriſtum tanquam Galilæum (haud in eo profecto Ieroſolymitanis Iudæis gratificans) ad Herodem Galilææ Tetrarcham (quem tamen Lucas Regem nominat) Chriſtum remitteret.

Cæterum Iudæa ſic ab

Auguſto Imperatore Romano adiuncta eſt provinciæ Syriæ, ut proprium haberet à Cæſare Procuratorem ſeu Præſidem (quaſi medium aliquem locum teneret inter Provinciam & liberam omnino regionem) nec ei à Prætore Syriæ ius diceretur. Quæ ut melius intelligantur, tenendum videtur, Iudæos ſuam αὐτονομίαν à Romanis ſemper obtinuiſſe, ut apparet ex Antiq. Iud. 14. 19. ubi plura leges apud Rufinum, quam vulgo habeantur in noſtris exemplaribus & Græcis, & Latinis. item & capite 13. item libro 16. 12. i-

tem

tem & lib. 19. 5. ubi etiam ipſe Auguſtus meminit diſertiſſime iuris iſtiuſmodi, quod Cæſar Hyrcano conceſſerat.

In ea *αὐτονομίᾳ*, ut pendebat à Dei Moſiſque inſtitutione; primum locum obtinebat politia Eccleſiaſtica, de qua alio loco: ſecundum politia Civilis.

In politia Civili erant perſonæ, quæ Magiſtratum obibant.

In illis (ut iam attigimus) erant primum Septuaginta, ſeu Synedrion, cui præfuiſſe videtur Sacerdos ſummus: erant deinde Iudices ordinarii, Chiliarchi videlicet,

licet, Centuriones, &c. poſtremo erat populus ipſe qui non ſemel apud Procuratores & Præſides Romanos ſcita ſua propoſuit.

Erant præterea & horum Miniſtri (quos videlicet שוטרים, id eſt, præfectos, vocavimus, ex Ioſepho, nomen illud ita interpretante) quibus Magiſtratus illi utebantur in ſuis Iudiciis, ut apparet in multis locis novi Teſtamenti.

Erant & Leges Moſis ex quarum præſcripto de rebus propoſitis iudicabatur.

Quod ad Synedrion attinet eiuſque Iudices, non ſemel eorum fit mentio in novo

novo Teſtamento, cuius hi-
ſtoriæ in hæc tempora inci-
derunt, nec non etiam apud
Ioſephum, apud quem Syne-
dri vocari videntur πρῶχον-
τες, id eſt, Primates & pri-
mas in populo obtinentes.
In novo Teſtamento vocan-
tur ἄρχοντες, id eſt, Princi-
pes, Luc. 23. 13. & 35. ἄρ-
χοντες τοῦ λαοῦ, Principes po-
puli, Act. 4. 8. & Luc. 24.
20. πρεσβύτεροι, Seniores,
Matt. 27. 12. & 41. & c. 28.
12. & Mar. 15. 1. πρεσβύτε-
ροι τοῦ λαοῦ, Seniores populi,
Matth. 27. 1. πρεσβυτέριον τοῦ
λαοῦ, Senatus populi, Luc.
22. 66. γερουσία τῶν υἱῶν Ἰσ-
ραήλ, Senatus filiorum Iſ-
raël,

raël, Actorum 5. 21. πρῶτοι τοῦ λαοῦ, Primores populi, Luc. 19. 47.

Ordinarii Iudæorum Iudices videntur illi eſſe, qui *a* ϛρατηγοὶ τοῦ ἱεροῦ, Prætores ſeu Magiſtratus Templi vocantur. Porro quia quamplurimi erant, Scriptura *b* aliquando plurali numero exprimit huiuſcemodi Magiſtratum: quia vero vel unius alicuius authoritas ad prehenſionem ſufficiebat, vel etiam unus aliquis Chiliarchus ſummus erat, uſurpatur quoque huius Magiſtratus nomen ſingulari numero. Denique & illud uſita-

a *Luc.* 22. 52. b *Act.* 4. 1.

tatum eſt, corpus plurium
ui eundem Magiſtratum
erunt, ſingulari numero
xprimi.
Templi nomen adiungi-
ur, vel quod eorum Iuriſdi-
tio in Templo exerceretur,
el ex Templi, i. religionis
la ic æ legibus, inter eos,
ui eodem Templo, id eſt,
ſdem Sacris utebantur: vel
l diſcrimen Iuriſdictionis
rocuratoris ſeu Præſidis
omani Imperatoris, quæ
xtendi videbatur ad eos,
uos Præſes ipſe in ſeditio-
e interceperat, vel etiam
ublice nocentes: vel ad ex-
ancos, qui vel aliquid pe-
ebant à Iudæis, vel cum
qui-

quibus Iudæi, aut alii extranei, aliquid controverſi habebant: aut etiam ad Publicanos publicaque vectigalia, aliaque eiuſcemodi.

Iudicum iſtiuſmodi ὑπηρέται, id eſt, Miniſtri, Iudæi omnino fuerunt, ut aliquo modo liquet ex locis aliquot novi Teſtamenti, præſertim ex Ioan. 7. 46. immo etiam Levitæ, ut ex ſuperioribus conſtare poteſt, & ex Ioan. 1. 19.

Quæ vero Ieroſolymis in Templo fiebant, illa in Synagogis in aliis Iudaicę provinciæ urbibus exercebantur à Iudicibus ordinariis, ita ut maiores & difficiliores

s cauſæ, aut etiam mino-
um appellationes Ieroſo-
ma referrentur.

Iam autem ſubindicavi-
mus, Iudæorum iuriſdictio-
nem, & iudicia dumtaxat
nter ipſos Iudæos, qui nude
t mere Iudæi erant, non et-
m cives Romani, locum
abuiſſe.

Quouſque progreſſa fue-
t Iudæorum iuriſdictio,
on ita certo conſtat.

Iudæos, ut & reliquos
rovinciales, habuiſſe mi-
imã coërcitionem, hoc eſt,
pud eos ictus verberũ qua-
raginta uno minus, in u-
u fuiſſe prorſus verum eſt.

Eos gladii ſeu morte ple-
ctendi

ſtendi poteſtatem habuiſſe videri poteſt, primum ex eo quod αὐτονομίαν ſuam ſemper retinuerint, ex cuius inſtitutis & præſcripto longe aliis de cauſis capitis pœna infligitur, quam ex Romanorum iure. Atque & hoc & illud *a* Adulteræ hiſtoria confirmat. Ibi enim dicuntur Scribæ & Phariſæi Iudæorum (quaſi præcipui eorum Iudices) Chriſto Moſis Legem de adultera propoſuiſſe una cum ipſa adultera, quam eo nomine mortis ream eſſe contendebant.

Eam autem Chriſtus ad Pilatum non relegat, ſed ipſe

a *Ioan.* 8.1. *&c.*

ipſe mortis ſententiam adverſus eam pronuntiat, ac ſcribas & Phariſæos ad illam lapidandam provocat: deinde prorſus abſolvere videtur. Quæ nunquam facturi videntur fuiſſe Iudæi, atq; adeo nec Chriſtus, niſi Iudæi aliquam habuiſſent gladii ſeu morte plectendi poteſtatem. Huic accedit quod Lyſias Antoniani pręſidii Tribunus, tam accurate ſe excuſat apud a Felicem Præſidem, quod Paulum Iudæis eripuerit, quia videlicet noſſet eum civem Romanum. Quinetiam huc pertinet quod Tertullus Iu-

a *Act.* 23, 27.

·iæorum Orator audacter admodum pronuntiat apud Felicem, Iudæos prehendiſſe Paulum, & voluiſſe eum ex ſua Lege iudicare, immo & queritur, Lyſiam Tribunum Iudæis Paulum per vim eripuiſſe.

Nec fortaſſe prorſus extra rem eſt quod *a* Paulus etiam gloriari audet apud Feſtum præſidem & Agrippam Regem, ſe ſuffragium tuliſſe, cum Chriſti diſcipuli morte mulctarentur & interficerentur.

Ad hæc quoque facit quod Antiquit. Iud. 20. 8. ſcribitur, Ananum Sacerdo-
tem

a *Act.* 26. 10.

m (& proinde rigidiorem
, iudiciis) mortuo Feſto
ræſide, antequam Albinus
eius locum ſubſtitutus in
ıdæam veniſſet, coëgiſſe
ynedrion, ad quod per-
ıultos vocaſſet, & inter a-
os Iacobum fratrem Do-
nini, quos tranſgreſſæ Le-
is accuſatos lapidandos ex-
ibuerit: atque cum horum
pud Albinum accuſaretur,
on dici in eo Romanorum
ut Præſidis imperium im-
ninuiſſe, quod tam multos
norti adiudicaſſet, ſed dun-
axat in eo quod Synedrion
nconſulto Præſide coëgiſ-
et: quaſi videlicet illa gens
dmodum ſuſpecta eſſet ſtu-
P 2 dii

dii rerum novarum, cogique non potuerit Synedrion inconſulto Præſide, ut tum videret ne quid detrimenti caperent Romani.

Huc etiam accommodari poteſt quod ſcribitur Ioan. 18. 31. ubi Pilatus Iudæis reſpondet, ut Chriſtum accipiant, & ex ſua Lege eum iudicent. Quod vero illi excipiunt, ſibi non licere interficere quenquam, ita exponi poteſt, quaſi Iudæi mendaces de ſuo iure decedere velint, ut locum aliquem relinquerent prophetiæ Chriſti, quam ille ſæpius iteraverat de ſuæ mortis genere, quod etiam ipſe

Euan-

uangeliſta innuit. ita ut e-
am illi lapidationem, qua
ulgo utebantur in ſuis iu-
iciis, interfectionem eſſe
egent. Ex his ergo confi-
videretur, ſaltem lapida-
onis ſupplicium permiſ-
um fuiſſe Iudæis, eorum-
ue Iudicibus.

Porro videri mirum non
ebet, quod Romani huiuſ-
emodi αὐτονομίαν Iudæis
onceſſerint, quæ etiam a-
quid gladii haberet: quum
nter ipſas provincias popu-
Romani quædam ita li-
eræ fuerint, ut magiſtra-
us Romani iuriſdictione ſol-
erentur. Eiuſcemodi fuit
thenienſium territorium,

item & Lycia in Cilicia, quæ ſuum habuit Concilium, ſuum Lyciarcham, alioſque ſui Concilii magiſtratus, qui ex patriis legibus iudicia communiter redderent. Quinetiam Cyrenaica regio eiuſcemodi primum fuit.

Cæterum ad hæc omnia reſpondent qui negant Iudæos gladii ſeu morte plectendi poteſtatem habuiſſe, Iudæos quamplurima auſos ſemper fuiſſe per tumultum & ſeditionem, ex iudicio quod zeloſum vocant: atque ex eo genere eſſe quod de morte Stephani traditur *a*, &

a *Act.* 7. 51. & 14, 19.

& de Pauli lapidatione ad Lyſtra.

Media igitur quædam via inita videtur, ut videlicet Iudæi in ſuis Iudicum conſeſſibus etiam de cauſis capitalibus cognoſcerent, mortiſque ſententiam adverſus reum pronuntiarent, quem poſtea Præſidi, aut eius Tribuno ex ſua ſententia puniendum offerrent: præſertim ſi reus alii mortis generi adiudicatus eſſet quam lapidationi. In ea enim hoc uſurpaſſe videntur, ut inconſulto Præſide eiuſque Tribuno, iuberent teſtes convictum reum lapidibus obruere, quod il-

lud eorum Lege diſerte exprimeretur.

Quamvis autem Iudæi αὐτονομίαν ſuam habuerint, tamen quia Romani Imperatoris intereſſe videbatur, ne, qui præcipuum Iudæorum magiſtratum moderabatur, parum ſtudioſus illius eſſet, penes Præſides Iudææ eſſe voluit Sacerdotes ſummos exauthorare, illiſque alios ſubſtituere. quod Tyrannide & avaritia non caruit. Unde politiam iſtiuſmodi maiore ex parte Tyrannicam fuiſſe conſtat. Eo etiam aliquo modo ſpectat quod Sacerdotalium veſtium cuſtodiam retinuerint

rint Præſides., vel certe ex eorum decreto Tribuni quibus præſidium & cuſtodia arcis Antoniæ demandata fuerat: quoad Vitellius eas cuſtodiendas Iudæorum Sacerdotibus tradidiſſet.

Atque hæc politia ſub Præſidibus ſeu Procuratoribus Cæſarum duravit, quoad Claudius Imperator adieciſſet Regno Agrippæ maioris Iudæam & Samariam: ita ut tum Iudæorum Reſp. nonnihil mitius habuerit quam ſub Romanorum Præſidibus: nec tamen, ut apparet ex Act. 12. propterea omnino à Tyrannide liberata fuerit, quamvis be-

neficiis quamplurimis ab ipſo Agrippa affecti fuerint Iudæi.

Mortuo Agrippa maiore Iudæorum Reſpub. rurſum ad Præſidum ſeu Procuratorum Cæſaris adminiſtrationem rediit *a*, iiſdem prorſus legibus quibus ante Agrippam, immo & magnificentioribus initio imperii Claudii Cæſaris, ut conſtat ex eo quod Claudius Imperator Iudæorum gentem tam magnificis titulis ornatam donat veſtium Sacerdotalium cuſtodia. His enim verbis ad Iudæos ſcribit:

Clau-

a *Ant. Iud.* 20. 1.

Claudius Cæſar Germanicus, Tribunitiæ poteſtatis quinquies Conſul ordinarius, quater Imperator, decies pater Patriæ: Ieroſolymorum Principibus, Curiæ populoque Iudæorum & cunctæ genti Salutem. Sed longe illam magnificentiam non multo poſt elevavit, cum in Herodem quartum, Agrippæ maioris fratrem, Regem Chalcidis, Templi ſacrorumque Theſaurorum poteſtatem, & ordinandorum Sacerdotum ſummorum ius contulit, atque hoc privilegium prorogavit Agrippę minori, Agrippę maioris filio, poſtquam eum Chal-

Chalcidis regem creaſſet.

Atque hæc politia maiore ex parte Tyrannica; ſi Romanos & Herodem ſpectes, Ariſtocratica tamen plurimum & Democratica, duravit quoad Ariſtocratia & Democratia prorſus apud eos obtinuiſſet, immo vero in Oligarchiam & Ochlocratiam degeneraſſent, ab anno videlicet duodecimo Neronis ad ſecundum uſque Veſpaſiani, nimirum per ſex annos, quo tempore ita concidit illa Reſp. cum urbe totaque gente, ut nunquam inſtaurari potuerit.

CAP. XIV.

Politia civilis Iudæorum, per alias provincias diſperſorum.

IN Synagogis provincialibus non pari ubique modo iudicia exercebantur. Nam in Ægypto ubi Iudæi Alexandrini & Cyrenenſes ſuum habebant ἐθνάρχην, reliquoſque Magiſtratus, eiuſque ordines quales erant in Iudæa, iudicia eodem prorſus modo exercebantur quo in Iudæa, ita ut ſummum imperium in Iudæos eſſet penes eorum ἐθνάρχην; ut fuſius expoſuimus ſuperiore capite: ubi de Ptolemæi Lagi & Philadelphi tem-

temporibus egimus.

Antiochenos Iudæos eodem iure uſos quo utebantur Alexandrini tempore, Auguſti, immo etiam tempore Veſpaſiani & Titi, confirmatur ex lib. Antiq. Iud. 12. 3.

Sardibus, quæ fuit aliquando Regia Lydiæ; Iudæi etiam loca habuerunt, in quibus negotia & iudicia inter ſe exercerent, ut liquet ex Antiq. Iud. 14. 19. apud Rufinum.

In Synagogis aliarum provinciarum non ita tractata videntur iudicia Civilia; ſed potius ad tribunal publicum tum Iudicum

mu-

municipalium loci, tum etiam Iudicum Romanorum, ut conſtat ex Act. 14. 5. & 18.12.13.14.15.16. & 19.39.

Atque hactenus de civili Iudæorum politia: nunc ad Eccleſiaſticam redimus.

CAP. XV.

Politia Eccleſiaſtica in Chananæa.

QUum Ioſuas tam fideliter & accurate Dei mandata ſequutus dicatur, dubium non eſt, quin etiam Politiam Eccleſiaſticam à Deo præſcriptam, qua potuit fidelitate & diligentia conſervaverit, præſertim adiu-

adiutus, immo & quaſi manu ductus ad eam rem ab Eleazare.

Eleazar autem antequam populus ex deſerto excederet, patri Aharoni ſuccedens, videtur ſibi in Principem Levitarum ſubſtituiſſe filium ſuum Phineeſum: ut apparere aliquo modo poteſt ex eo, quod Phineeſus ex mediis Iudicibus Iſraëliticis, quos Moſes alloquebatur, prorumpens, tam intrepide *a* Zambrim & Cozbin tranſverberaverit; & ex ea promiſſione quam Dominus actioni illi tam magnanimæ ſubiecit: deinde ex

a Num.25.8.9.&c.

de ex ea legatione *a* quã obiit apud Rubenitas, Gaditas, & Menaſſitas trans-iordanenſes. Deniq; ex eo quod 1. Par. 9. 20. dicitur Præfectus fuiſſe Koritis: cuiuſmodi præfecturam dictum eſt Eleazarem habuiſſe, dum Aharone adhuc ſuperſtite, Principem Levitarum ageret.

Ubi terram Chananæam ingreſſi fuiſſent Iſraëlitæ, & Tabernaculum ſtatuiſſent Silunte, terraque diviſa fuiſſet inter reliquas tribus à Levitica, Ioſuas ex Dei præſcripto urbes refugii deſignat.

a *Ioſ.22.14.&c.*

Deinde illas aliaſque Sacerdotibus & Levitis aliis aſſignat.

In omnibus urbibus in quibus habitarunt Levitæ, veriſimile eſt eos conſeſſum quendam habuiſſe, ad quem referrentur cauſæ Eccleſiaſticæ: docuiſſe certe verum eſt non ſolum in illis urbibus, ſed & in aliis, in quibus etiam veriſimile eſt fuiſſe loca quædam deſtinata precibus ſolennibus, cœtibus ſacris, audiendo Dei verbo, & ſacrificiis quibuſdam faciendis ex genere Proſperitatum. Et fortaſſe hinc effluxerunt quæ poſtea vocata ſunt Excelſa. (niſi malis

ea ex Chananæorum reliquiis conſervata.) Veriſimile enim eſt, loca illa fuiſſe in editiore civitatis ſitu, vel ad civitatem ipſam. Immo & iſta videntur fuiſſe Synagogarum initia.

Hæc aliquo modo confirmantur ex Iud. 6. 11. 17. & 20. & 13. 19. & 1. Sam. 9. 12. & 10. 5. & 10. & 16. 2. ut paulo infra fuſius iſta explicabimus.

Conſtitutis & deſtinatis urbibus in quibus Levitæ habitarent, non ita illis uſuveniebat ad deportandum Tabernaculum convenire. Ergo per aliquot annos dicitur ſubſtitiſſe Silunte.

Quo tempore Tabernaculum ſubſtitit Silunte, Eleazari in Sacerdotio ſummo ſucceſſit *a* Phineeſus, ipſi Phineeſo Abiſchuas, ipſi Abiſchuæ Bukkis, ipſi Bukki Huzzis, huic Elis ex alia familia, nimirum ex familia Ithamaris.

Quomodo Elis Sacerdos ſummus evaſerit, non ſcribitur: ſed illud ex eo factum coniici poteſt, quod cum à Domino deſignatus fuiſſet populi Iudex, viſus etiam fuit perturbatiſſimis illis temporibus ad Sacerdotium ſummum evectus: præ-

a *Ant.Iud.* 5. 12. 6. 1.*Chron.*6.4. *&c.*

præſertim cum inter Sacerdotes inſtructiſſimus haberetur ab omnibus rebus neceſſariis ad Reipub. Adminiſtrationem. Quomodo reliqui Levitæ officium ſuum fecerint, non plane conſtat.

Certe ut apparet ex hiſtoria Sacra, Elis etiam ipſe, maxime ubi in Iudicem & Sacerdotem ſummum evaſiſſet, parum ſolicitus fuit de reſtituenda Hebræorum politia tum Eccleſiaſtica tum Civili, intentus fortaſſe populi libertati: quo effectum eſt, ut etiam domeſticos filiorum errores non ita, ut eius dignitas & munus ferebat, curaverit. Er-

go tandem ſupervenit Samuel propheta ſimul & Iudex, qui non ſolum populum in libertatem aſſeruit, ſed & politiam utramque reſtituit. De civili iam actum eſt: eccleſiaſticam eodem modo reſtituere cœpit. Quum enim initio illo quo prophetare cœpit, verbum Domini rariſſimum fuiſſe dicatur, & aliquot poſt annis quamplurimi Prophetæ ſub Saulis inaugurationem commemorentur, videtur ipſe primus & excellentiſſimus Propheta prophetiæ donum atque Prophetarum numerum nobilitaſſe, ut Sacerdotibus ſum-

ſummis, admodum in ſuo munere deſidioſis, ac Dei verbo labaſcenti & pene ſepulto, ſuccurreret. Igitur Prophetarum collegia inſtituit, dum Levitarum conſeſſus conſtituit, non uno loco, ſed quamplurimis, id eſt, omnibus illis locis ubi cœtus publici à Levitis celebrari conſueverant, ita ut tum Scholæ publicæ frequentari maxime cœperint. Atque de his fuſius diſſeremus, ubi agemus de politia Eccleſiaſtica decem tribuũ. De cæteris quę in Eccleſiaſtica politia evenerunt quo tempore Tabernaculum ſubſtitit Silunte, non ita conſtat.

Silunte Tabernaculum translatum eſt *a* Nobam, ſed quo tempore, non liquet. Coniici poteſt illud incidiſſe in deſolationem Arcæ captæ. Inde tranſlatum eſt Gabaonem, ut apparet ex 2. Chro. 1. 3. quo tempore videlicet Doeg Idumæus eſt populatus igni & ferro urbem Nobam. Inde poſtremo tranſlatum eſt in Ieroſolyma, ut diſerte traditur 2. Chron. 5. 5.

Arca ſæpius deportata eſt *b*, quoties videlicet facti ſunt celebres quidam conventus, aut prælium commiſſum eſt,

a 1. *Sam*. 21. 2. *&c*. b 1. *Sam*. 4. 4. & 14. 3. & 18. & 2. *Sam*. 11. 11.

eſt, ut apparet ex illis formulis, Coram Domino, vel, ad Dominum. quæ fere intelligendæ ſunt vel de Arca, ut Ioſuæ 24. 1. Iud. 2. 5. & 11. 11. & 20. 1. & 1. Sam. 6. 20. & 10. 17. & 18. & 11. 15. & diſertiſſime 1. Sam. 14. 36. ex verſ. 18. vel de Tabernaculo, ut 1. Sam. 21. 7. Deportata igitur eſt ad bellum quod tempore Elis ſuſceptum eſt adverſus Palæſtinos, & ibi ab hoſtibus capta. Arca capta per ſeptem menſes apud Palæſtinos manſit. A Palæſtinis remiſſa apud Bethſamitas ſubſtitit per aliquot dies. Poſtea Kirjathjeharimis per an-

nos viginti, in domo Abinadabi, in qua illius cuſtos fuiſſe dicitur Eleazar eius filius, eaque gratia ſolenniter conſecratus. Poſtea eadem illa manſit apud Obededomi per tres menſes.

In illis Tabernaculi deportationibus, Achitobus nepos avo Eli in Sacerdotio ſummo ſucceſſit, huic Achias, iſti Achimelechus, niſi forte idem ſit Achias qui Achimelechus.

Poſt cladem admiſſam à Doeg ad urbem Nobam, Sacerdotium ſummum vagum fuiſſe videtur. Abiatharem filium Achimelechi unctum, aut alio aliquo modo ſolen-

ſolenniter promotum fuiſſe in Sacerdotem ſummum, probari non poteſt: & tamen eum Sacerdotio ſummo functum fuiſſe, verum efficitur ex eo, quod accinctus Ephode Sacerdotis ſummi de rebus futuris reſponderit: & in eius exauthorati locum ſuffectus Tſadokus dicatur. Denique ex eo, quod Sacerdotis ſummi filius dicitur, atque adeo ſolus ſuperſtes ex ea familia in qua Sacerdotium ſummum per annos aliquot perſeveraverat. Atque ut aliquis Sacerdotio ſummo initiaretur, unctionem neceſſariam non fuiſſe, ſolum ve-

a veſtium amictum ſuffeciſſe, Hebræi noſtri contendunt, ubi ſucceſſio non fuiſſet interturbata: quod & volunt aliquo modo apparere ex Eleazaris initiatione. Tſadokum autem (qui Abiathari adiungitur tanquam alter Sacerdos ſummus) non ante unctum fuiſſe in Sacerdotem ſummum conſtat, quam ſecundo *b* Salomon Regno inauguratus eſſet. Perturbatis igitur illis temporibus, Abiathar pro Sacerdote ſummo habitus eſt, qui etiam ad Arcam Ieroſolymis conſiſteret.

a *Nume.* 20. 26. & 28. b 1. *Chron.* 29. 22.

ſteret. Tſadokus *a* autem pro primario inter Secundarios, atque adeo inter omnes qui ad Tabernaculum Gabaone miniſtrabant, ut etiam à Davide Aharonicæ familiæ præfectus fuerit: & tandem Abiathare exauthorato, à Salomone in ſummum Sacerdotem evaſerit.

Arca tandem deducta eſt à Davide *b* in arcem Ieroſolymitanam, ſed longe alio cum apparatu quam cum quo ex domo Abinadabi deducta fuerat.

Iam ergo tum incepit David Levitas in ordinem coge-

a 1. *Chron.* 27. 17. b 1. *Chron.* 15. 1. *&c.*

cogere. Poſteros enim Aharonis reliquoſque Levitas ad ſe convocaſſe dicitur, atque ex illis ſelegiſſe,

Abiatharem ſummum Sacerdotem & Tſadokum primarium ex Secundariis,	de more Arcam involuturos ſuis aulæis, eamq; exportaturos ex Adyto, in quo erat, & impoſituros Levitis, illamque poſtea ex iſtorum humeris recepturos, & in ſuum Adytũ abdituros.

Ex Levitis,

Vrielem Haſaiam Ioëlem Schemaiam Elielem Haminadabum	Principẽ	Kehatitarum, Meraritarum, Gerſonitarum, Eliſaphanitarum, Hebronitarum, Huzzielitarum,

qui Arcam ſuis humeris geſtarent.

Hos ergo ad hanc rem ſe ſanctificare & comparare iuſſit: fuſiuſque illis expoſuit, ſuperiorem Arcæ reductio-

ctionem peſſime ceſſiſſe, quod ex Moſis ritu facta non fuiſſet. Immo ut etiam ad hanc nihil deeſſet, illis mandavit ut inter ſe de Cantoribus ad eam Arcæ reductionem neceſſariis diſpicerent. Illi igitur conſtituunt,

Ex Gerſonitis,
Aſaphum Berechiæ,
Ex Kehatitis, } Cymbaliſtas.
Hamanem Ioëlis,
Ex Meraritis,
Ethanem Kuſajæ,

Ex horum fratribus minoribus natu,

Zachariam,
Hazielem,
Semiramothum,
Iechielem, } Nabliſtas.
Hunnim,
Eliabum,
Mahaſiam, &
Benajam,

Mat-

Mattithjam, Eliphlehum, Miknejahum, Hobed-edomū, Iehielem, qui & Hazazias, vel Haziel,	Cythariſtas.

Cenanjam Principem Levitarum במשא, id eſt, in Prophetia, id eſt, qui præſcriberet prophetias quas canerent alii Cantores: vel, in elevatione vocis: hoc eſt, Supremum Muſicum, qui Muſicæ tonos apud reliquos moderaretur: vel qui voce præiret.

Berechiam & Elkanam	Ianitores anteriores ad Arcam, qui ſcilicet carent vene quis propius ad eam accederet.

Ex

Ex Sacerdotibus

Schebanjam Ioſapharum, Nathaneelem, Hamaſæum, Zachariam, Benajam, & Eliezerem,	Tibicines ante arcam.

Ex Levitis,

Hobed-edomum & Iechijam	Ianitores poſteriores.

Ubi Arca repoſita fuiſſet apud Davidem, viſum eſt Davidi rerum Eccleſiaſticarum politiam accuratius proſequi.

Igitur ad Arcæ miniſterium deſignavit viros ex Levitis ſexaginta & octo, & in illis

Aſaphum Cymbaliſtam:

Zachariam,
Semiramothum,
Iechielem,
Eliabum, &
Benaiam, } Nabliſtas: &

Mattithjam,
Iehielem,
Hobed edomũ, &
Iehielem, qui &
Hazazias vel
Haziel, } Cythariſtas:

Hobed-edomũ filium
Iedithunis cũ filiis, &
Choſam, ex Meraritis, } Ianitores:

& reliquos ad reliqua miniſteria circa Arcám.

Ex Sacerdotibus,

Benajam
&
Iachazielem, } Tibicines:

Abiatharem, miniſtrantem apud Arcam.

Ad miniſterium Tabernaculi, quod erat in Excelſo ad Gabaonem, deſtinatus eſt Tſa-

Tſadokus eiuſque fratres ex genere Sacerdotali,	}	ad offerendum iuge ſacrificium.
Heman, Ieduthun, & alii ſuis nominibus deſignati,	}	Tibicines, Cymbaliſtæ, & ad reliqua inſtrumenta Muſica.
Filii Ieduthun		Ianitores.

Feſtis vero ſolennioribus etiam ad ipſum Tabernaculum aſtabat Aſaphus ipſe ad Dextram Hemanis fratris, conſiſtente Ethane ſeu Ieduthune ad Hemanis ſiniſtram: ſic;

Ethan, Heman, Aſaphus: reliquis Levitis officium ſuū facientibus.

David confiſus promiſſioni Nathanis de templo ædificando ab eius filio,

 poſt-

poſtquam illi optime ſucceſſiſſet in componendis muneribus *a* Eccleſiaſticis cum ad Arcam tum ad Tabernaculum Dei Gabaone, illi præſertim moribundo viſum eſt de illis agere, quæ neceſſaria erant Templo conſtructo eo modo, quem filio præſcripſerat, & delineaverat.

Ad eam rem facilius cõficiendam, cenſum egit Levitarum, quos recenſuit ad 38000.

Ex illis conſtituit 24000 ad opus Ædis Domini, id eſt, ad obeunda illa munera quæ Ædis ſacræ maxime,

pro-

a 1. *Chron.* 23.1. *&c.*

propria videbantur, de quibus 1.Chro.23.28. & 29.

Quater mille Ianitores
Quater mille Cantores:
Et ſexies mille Iudices & Præfectos.

Opus Ædis Domini curabant { Sacerdotes, { Summus, Secundarii magis illuſtres, Principes rerum Sacrarum, ſeu Templi, Adminiſtri eorum ad rem ſacram, & Quæſtores rerum ſacrarum.

Ex ſecundariis magis illuſtribus prior proprie vocatur נגיד בית האלהים, id eſt, Dux Ædis Dei, poſterior פקיד, id eſt, Legatus. ille in reliquos Sacerdotes, Principes tribus Levis inquire-

bat,in Kahatitas, eorumq; munus & diligentiam: hic in Gerſonitas & Meraritas. Vide ſupra cap. 7. & paulo infra ſub finem iſtius capitis.

Summũ Sacerdotium ceſſit Abiathari. Primarium in Secundariis duobus *a*, Tſadoko: ita tamen ut iſte Silunte eſſet ad Tabernaculum, ille vero Ieroſolymis ad Arcam.

Abiathar igitur (qui & Achimelechus & Abimelechus dicitur) ſummus ſemper Sacerdos à Davide agnitus eſt, & Ephode ſacro, miniſterioque ad Arcam Ieroſo-

a 1. *Chron.* 27. 17.

roſolymis conſiſtentem donatus eſt. Tſadokus autem prior fuit ex ſecundariis magis illuſtribus, & miniſterio primario ad Dei Tabernaculum quod Gabaone reſtabat, præfectus: quaſi etiam ſic paulatim priſtinæ maiorum dignitati, hoc eſt, ſummo Sacerdotio reſtitui inciperet. Atque eius rei præludia quædam extiterant vivente etiam Davide, cum Tſadokus in Sacerdotem (ſummum videlicet) unctus eſt. Vide & paulo ſupra in civili politia.

Sacerdotum Principũ Templi, Adminiſtrorũ rei ſacræ, Cantorum, & Ianitorum,	Munus deſcriptum 1 Chron.	c. 24. 5 v. 20. c. 25. 6 c. 26. 1	ſorte in 24 vices diſtributũ eſt.

Vices Sacerdotum.

1 Iojaribus	13 Chuppais
2 Iedahjas	14 Ieſchebeabus
3 Harimus	15 Bilgas
4 Schorimus	16 Immer
5 Malchijas	17 Chezir
6 Mijamin	18 Happitſethus
7 Hakkotſus	19 Pethachjas
8 Abijas	20 Iechezkel
9 Ieſchuas	21 Iachin
10 Schecanjas	22 Gamul
11 Eljaſchibus	23 Delajahnus
12 Iakimus	24 Mahazjahus.

Præter has vices Sacerdotum erat ſummus Sacerdos: erant & Secundarii duo maxime illuſtres, de quibus ſupra.

Ad

Ad Sabbatha ſingula deſinebant viciſſitudinariæ iſtiuſmodi functiones, ita ut abeuntes alii exciperent ad primum diem Hebdomadis inſequentis, ut apparet ex 2. Reg. 11. 5. &c. Atq; hoc in aliis etiam ſubſequentibus vicibus obtinuiſſe videtur.

Vices Adminiſtrorum.

1 Schelomitus 2 Chaziel 3 Haram	Schimhitę priores.	Lahdanitæ ſeu Libnitę.
4 Iacharus 5 Zinas 6 Berihas & Iehuſus	Schimhitæ poſteri.	Gerſchonitę.

7	Iechdeias Gerſonita	Amramitæ	Kahatitæ
8	Iiſchijas Elihezrita		
9	Iachathus Iitſharita		
10	Ierijas	Hebronitæ	
11	Amarjas		
12	Iachaziel		
13	Iekamhamus		
14	Schamir	Huzielitæ	
15	Zacharias		
16	Iahazias filius	Iahuzitæ	Meraritę
17	Schohamus		
18	Zaccur		
19	Hibris		
20	Eleazar & eo mortuo filii Kiſi	Machlitæ	
21	Ierachmeel		
22	Machlis	Muſitæ	
23	Hedher		
24	Ierimothus		

Vices Cantorum.

1 Ioſehus, fratres eius & filii 12. Aſaphi.

2 Ghedaljas, fratres eius & filii 12. Iedu-thunis.

3 Zac-

3 Zaccur, fratres & filii eius 12. Aſ.

4 Iitſris, fratres & filii eius 12. Ied.

5 Nethanias, fratres & filii eius 12. Aſ.

6 Bukkijas, fratres & filii eius 12. Hemanis.

7 Ieſareelas, fratres eius & filii 12. Aſ.

8 Ieſchahiahus, fratres & filii eius 12. Ied.

9 Methanjas, fratres & filii eius 12. Hem.

10 Schimhis, fratres & filii eius 12. Hem.

11 Hazareel, fratres & filii eius 12. Hem.

12 Chaſchabjas, fratres & filii

filii eius 12. Ied.
13 Schubael, fratres & filii eius 12. Hem.
14 Mattithjas, fratres & filii eius 12. Ied.
15 Ieremothus, fratres & filii eius 12. Hem.
16 Chananjas, fratres & filii eius 12. Hem.
17 Iosbekaſchas, fratres & filii eius 12. Hem.
18 Chananis, fratres & filii eius 12. Hem.
19 Mollothis fratres & filii eius 12. Hem.
20 Elijathas, fratres & filii eius 12.
21 Hothir, fratres & filii eius 12.
22 Ghiddalthis, fratres & filii

filii eius 12.

23 Machaziothus, fratres & filii eius 12. Hem.

Vices Ianitorum.

Et quod ad Ianitorum vices & ſortes attinet, poſtremi omnium recenſiti ſunt Ianitores, eorumque vices & ſortes per ſtationes ſeu loca portarum quas cuſtodituri erant, deſignatę ſũt. Ex familia Zachariæ filii maioris natu Meſellemiæ Aſaphitæ & Koritæ, quatuor ad Aquilonẽ per diem deſtinati fuerunt. Ex reliquis vero eiuſdem Meſellemiæ filiis, ſex ad Orientem. Ex Hobed-edomo Ieduthunita & Merarita, & quadam

dam filiorum parte quatuor ad Meridiem.

Ex altera bini ad duo Conſeſſuum loca.

Ex Schuppim & Choſa Meraritis, quatuor ad Occidentem ad viam, eorumque duo ad Parbarem: vel, ut alii volunt, eorumque bini erant ab Parbarem.

Horum quidam nominatim ad viginti quatuor deſignati ſunt.

Ex Meſellemitis, Aſaphitis & Koritis.

1 Zacharias,
2 Iedihael,
3 Zebadjas,
4 Iethaniel,
5 Helamus,
6 Iechochanan,
7 Eljehohenais.

Ex Obed-edomitis, qui & Ieduthunitæ & Meraritæ erant.

8 Schemahias,
9 Iehozabad,
10 Ioachus,
11 Sathar,
12 Nethaneel,
13 Hammiel,
14 Iiſſachar,
15 Pehullathis.

Ex

Ex Semathiæ ſuperioris primogeniti Obed edomi filiis.	19 Elibus,
	20 Semachias.
	Ex Choſitis Meraritis.
16 Hothin,	21 Schimris,
17 Rephoel,	22 Chilkijas,
18 Hobel-elzadabus,	23 Tebaljas,
	24 Zacharias.

Hi vero ita nominatim deſignantur, quod inter ſuos fratres maxime illuſtres eſſent, & fortaſſe ſecundis ſortitionibus præeſſent, ut colligi aliquo modo poteſt ex 2.Chron.26.12.

Quod vero ad quæſtores rerum Sacrarum attinet, Theſaurorum Sacrorum duo fuerunt genera. Quidam enim erant Primitiarum & Decimarum. Alii aliarum rerum Deo ſacrarum

dam filiorum parte quatuor ad Meridiem.

Ex altera bini ad duo Conſeſſuum loca.

Ex Schuppim & Choſa Meraritis, quatuor ad Occidentem ad viam, eorumque duo ad Parbarem: vel, ut alii volunt, eorumque bini erant ab Parbarem.

Horum quidam nominatim ad viginti quatuor deſignati ſunt.

Ex Meſellemitis, Aſaphitis & Koritis.

1 Zacharias,
2 Iedihael,
3 Zebadjas,
4 Iethaniel,
5 Helamus,
6 Iechochanan,
7 Eljehobenais.

Ex Obed-edomitis, qui & Ieduthunitæ & Meraritæ erant.

8 Schemahias,
9 Iehozabad,
10 Ioachus,
11 Sathar,
12 Nethaneel,
13 Hammiel,
14 Iiſſachar,
15 Pehullathis.

Ex

Ex Semathiæ ſuperioris primogeniti Obed edomi filiis.	19 Elibus,
	20 Semachias.
	Ex Choſitis Meraritis.
16 Hothin,	21 Schimris,
17 Rephoel,	22 Chilkijas,
18 Hobel-elzadabus,	23 Tebaljas,
	24 Zacharias.

Hi vero ita nominatim deſignantur, quod inter ſuos fratres maxime illuſtres eſſent, & fortaſſe ſecundis ſortitionibus præeſſent, ut colligi aliquo modo poteſt ex 2. Chron. 26. 12.

Quod vero ad quæſtores rerum Sacrarum attinet, Theſaurorum Sacrorum duo fuerunt genera. Quidam enim erant Primitiarum & Decimarum. Alii aliarum rerum Deo ſacrarum

rum aut etiam *a* conſecratarum. Eiuſcemodi videntur fuiſſe Vota, eorumque redemptiones, item & Primogenitorum, Sicli Sanctuarii, denique omnia illa quæ in pecuniam redacta Templo offerebantur. Nam pecuniæ pro *b* Peccato & pro Delicto, Sacerdotibus afferebantur, ut ex illis ſacrificia pro Peccato & Delicto offerrentur.

Ex Theſauro poſterioris generis depromebantur quę erant neceſſaria ad Sacrificium iuge, Sacrificia Sabbathorum, Neomeniarum, &

a 2. *Reg.* 12. 4. *aut* 5. b 2. *Reg.* 12. 16. *aut* 17.

& Feſtorum ſolennium, Aromata, Unguentæ, Similam, Libamina vini & olei, Thus, & panes Propoſitionis.

Ex Theſauro Prioris generis dabantur Sacerdotibus & Levitis ſuæ portiones.

Tertius quidam fuit Theſaurus ante Templum conſtructum, nimirum Anathematum extraordinariorum.

Achias qui & Iechiel ex Lahdane ſeu Libni ex Gerſono primogenito Levis, præfuit his omnibus Theſauris.

Duo eius filii Zetamus & Ioel, eius Legati fuerunt ad

Theſauros poſterioris generis. Diſerte enim traditur, eos fuiſſe præfectos Theſauris Ædis Iehovæ, pro Hamramitis, (ſeu ut neceſſaria ſuppeditarent Hamramitis) Iitsharitis, Chebronitis, & Huzielitis, qui maiore ex parte præfecti fuerunt illis rebus parandis & componendis, quæ comparabantur ex tributis Theſaurorum poſterioris generis. Hamramitæ qui hic intelliguntur, fuerunt Sacerdotes quibus incumbebant ſacrificia facienda, eorumque Libamina, item & Aromata, & Unguenta: ita tamen, ut & in his adornandis

nandis adminiſtros quoſdam habuerint ex reliquis HamramitisLevitis. Jitsharitæ videntur ex 1. Chron. 9.32. panes popoſitionis adornaſſe. Chebronitas & Uzielitas hæc etiam aliquo modo tractaſſe veriſimile eſt, vel ſimilam minchahrum & placentularum, libamina atque thus ipſum, res frigendas & torrendas, ex 1. Chron. 23. 28. quum & ipſi numerentur inter adminiſtros, 1. Chron. 24.23. & 23.19.

Sebuel ex Gerſono primogenito Moſis, fuit Legatus Achiæ ſeu Iechielis ad Theſauros prioris generis:

 ita

ita ut eius fuiſſe videatur Sacerdotibus & Levitis ſuas aſſignare partes.

Schelomithus ex Eliezere filio minore natu Moſis, fuit Legatus Achiæ ſeu Iechielis ad Theſauros Anathematum extraordinariorum, ad Templi conſtructionem devotorum.

Quia vero Iechiel his omnibus ſuperior fuit, anathemata iſta ei commiſſa dicuntur 1. Chron. 29. 8.

Præter Levitas ad Tabernaculi munera adhibebantur Gabaonitæ reliqui ex clade Saulis. qui cum pauciores eſſent quam qui ſuffi-

ſufficerent ad Ædis ſacræ miniſterium, adhibiti ſunt ad illud præter eos quidam à Davide, ut hoc diſerte exprimitur Hezræ 8. 20. & poſtea à Solomone, quo nomine & ſervi Solomonis appellantur. qui omnes cum reliqui Gabaonitæ, tum illi qui à Davide & à Solomone traditi fuerant, Nethinæi dicti ſunt, quaſi dedititii ſeu aſcriptitii.

Eorum munus erat curare advehenda ligna ad Aedis ſacræ miniſterium neceſſaria, atque adeo ea advehere, item & aquam.

Levitarum qui alia munera extra Templum obibant,

bant, hoc eſt, ad Iudicia adhibebantur, quidam Iudicia civilia, ordinariis iudiciis videlicet illis adiuncti, de quibus ſupra, quidam Eccleſiaſtica tractabant.

Qui ad Eccleſiaſtica iudicia adhibebantur, erant vel Ieroſolymis, vel in aliis urbibus Levitarum, & præcipue in illis, quæ dicuntur refugii.

Ieroſolymis præcipue, ſed & in aliis illis urbibus Iudicium Eccleſiaſticum nõ ſolum conſtabat ex præcipuis Sacerdotibus, ſi qui ibi aderant, aut ſi non aderant, ex præcipuis Levitis, ſed

ſed (ut apparet ex Ierem. 26.) etiam ex prophetis: qui erant cum ex ipſis Sacerdotibus, tum etiam ex Levitis, immo & ex aliquibus ex ipſo populo.

Prophetæ non ſolum extraordinarii erant, ſed & ordinarii: qui videlicet in Scripturis per ſe vel cum præceptoribus in ſcholis promoverant, qui & Scribæ & Legiſperiti eo nomine paulo poſt hæc tempora dicti ſunt. Vide & infra capite 16.

Atque hæc politia duraſſe videtur tempore Solomonis, quam tamen non ita ſemper eodem modo cu-

raverit. Eius temporibus Tſadokus prorſus & ſolus ſummo Sacerdotio reſtitutus eſt, abdicato Abiathare qui ab Adonia ſteterat, domumque relegato, ut ibi privatus viveret. Unde fit ut ille Abiathar qui Sacerdos adiungitur Tſadoko in Solomonis hiſtoria, alius ab illo videatur, & præfectus miniſterio Tabernaculi ad Gabaonem, uſque ad conditum templum, tanquam prior ex duobus ſecundariis magis inſignibus fuerit, interea dum Tſadokus apud Arcam Ieroſolymis conſiſteret. Vide & ſupra in civili politia cap. 10.

Ro-

Roboami tempore res diviſi regni atque adeo Ieroboami malitia ferre non potuerunt, ut hæc magnificentia eadem eſſet, duravit tamen ut potuit: unde Abias rex exprobrat decem tribubus quod tota illa ratio politiæ Eccleſiaſticæ apud eas eſſet ſublata, quæ Ieroſolymis adhuc vigeret.

Porro hic prætereundum non eſt, non ſolum ex Regni diviſione & decem tribuum ſeceſſione perturbatum fuiſſe politiæ Eccleſiaſticæ ut & Civilis curſum in regno Iehudæ, ſed & ex idololatriis: quæ à Solomone primum invectę,

à permultis eius poſteris ſubinde revocatæ, & frequentatæ ſunt: à paucis abolitæ, atque adeo genuinus Dei cultus reſtitutus. In hoc vero inter paucos illos Ezechias & Ioſias maxime excelluerunt, quod præter reſtitutam Eccleſiaſticam politiam, non modo propoſitis Edictis Excelſorum abuſum abrogarunt (quod & pii alii Reges ante eos eadem via tentaverant) ſed & ea penitus deleverunt, poſtquam illis populus omnino abutebatur.

Ioſaphatus autem politiam utramque, quæ eius tempore aliquantulum concide-

ciderat, priſtino nitori reſtituit: atque ut ad eam rem viam ſterneret, ex Sacerdotum genere duos, Eliſchamam & Iehoramum, ex Levitis Semejam, Nethanjam, Zebadjam, Haſaelem, Semiramothum, Iehonathanem, Adonijam, Tobijam; & Tob-adonijam, cum quibuſdam ex ſuis Proceribus miſit per regni ſui urbes, à quibus Lex doceretur. Deinde & ipſe ſuos inviſit omnes, & apud eos iudicia cum Eccleſiaſtica tum Civilia reſtituit, eo quo diximus modo ſupra cap. 11. inde igitur repetenda erunt quæ huc pertinent.

Tem-

Tempore Athaliæ cultus ſacer prorſus concidiſſet, niſi Iojadahus ſummus Pontifex in ea tempora incidiſſet: qui Ioam regno inauguravit: quique cum ante inaugurationem Ioæ, tum etiam poſt adiutus & admonitus à Ioa, Templum & Templi miniſtros priſtino ſtatui, qui tempore Iorami, Ochoziæ, atque adeo ipſius Athaliæ admodum perturbatus fuerat, reſtituit *a*.

Hoc duntaxat Ioas innovavit, ut, quia à Levitis impetrare non potuerat, ut ex *b* pecuniis, quas illi recipiebant

a 2. *Reg.* 12. 4. *&c.* b 2. *Chron.* 24. 4. *&c.*

bant ex Siclo cenſus, ex redemptione votorum conceptorum de perſonis, atque ex ſpontaneis oblationibus, (quæ certe ad Theſauros prioris generis pertinebant) ruinas Templi inſtaurarent, (ſicut & à Deo ipſo Siclus cenſus & ſpontaneæ oblationes ad Tabernaculi conſtructionem adhibita fuerant) ut, inquam, in arcam quandam ad operculum ea gratia perforatum, pecuniæ illius generis coniicerentur, & inde illæ à Sacerdote ſummo, vel ex ſecundariis primario, & Regis ſcriba aſſumerentur, atque è veſtigio ad illas Tem-

Templi ruinas inſtaurandas inſumerentur. Cum vero opus iſtiuſmodi abſolutum fuiſſet, rurſus genuinus earum uſus revocatus eſt.

Tempore Uziæ ſeu Azariæ Regis optime conſtitutam fuiſſe politiæ Eccleſiaſticæ diſciplinam, arguit factum *a* illud Azariæ ſummi Sacerdotis: qui (tam præſenti animo) cum octoginta aliis Sacerdotibus Regem illum Azariam ſeu Uziam ab ipſius Sanctuarii aditu, & ſuffitu ad illius altare faciendo, revocavit.

Ezechias regno inauguratus *b* Sacerdotes & Levi-tas

a 2.*Chron.*26.19. *&c.*
b 2.*Chron.*29.3. *&c.*

tas convocat, & apud eos agit de repurgando Templo, & politia Eccleſiaſtica redintegranda ex Davidis præſcripto.

Quod & præſtitit quantum potuit *a* accuratiſſime.

Hoc tamen non fuit in politia ab Ezechia reſtituta, quod David inſtituerat de Quæſtore Thaſauri, ex quo ſuppeditabatur quod neceſſarium erat ad ſacrificia ordinaria Aedis ſacræ, Iuge videlicet, Sabbathorum, Neomeniarum, &c. Nam Rex illa voluit de ſuo ſuppeditari.

Fuerunt certe Theſauri ab

a verſ.2.& c.31.2.

ab eo reſtituti non ſolum Primitiarum & Decimarum, ſed & rerum conſecratarum Deo: verum alio modo diſtributi, nimirum Sacerdotibus & reliquis Levitis ſolis in eorum uſum.

Illi autem vel Ieroſolymitani erant, vel incolæ aliarum urbium Iudaici regni, vel etiam inſularum & ſuburbiorum.

Congerendis & cumulandis illis Theſauris præerat Cenanias Levita, eiuſq; Legatus erat minor eius natu frater, Schimhis.

Diſtribuendis illis apud omnes Levitas Ieroſolymitanos

tanos ſubpræfecti erant Iechiel, Hazarjahus, Machathus, Haſael, Ierimothu, Iozabad, Eliel, Iiſmachias, Machathus & Benajas.

Diſtribuendis vero apud alios omnes tã Levitas, quã Ieroſolymitanos, præerat Kores filius Iimnæ Levita & Ianitor Orientalis, quaſi etiam iam tunc Ianitores præeſſent aſſervandis Templi theſauris.

Huius ſubpræfecti fuerunt in urbibus Iehudæ Hedhen, Minjamin, Ieſuas, Semahjas, Amarjas, & Sechanjas.

Quæſtores iſtiuſmodi (vel certe alii) præfuerunt ac-

cenſendis familiis Sacerdotum atque Levitarum omnium tam Ieroſolymitanorum quam aliorum : ita ut mares primum omnes numerarentur qui tertium annum ſuperarent.

Deinde ab iis recenſerentur qui nati erant viginti annos, ſecundum eorum munera & provincias.

Tertio etiam ab iis recenſerentur omnes eorum pueri (parvuli,) eorumque uxores, filii & filiæ, ita ut eorum fide & prudentia, qui ex Levitarum familiis erant, ad res Sacras edendas admitterentur.

Quinetiam Sacerdotibus mari-

maribus qui operi ruſtico operam dabant in ſuburbiis urbium quæ Sacerdotibus aſſignatæ fuerant, illi iidem portiones ſuas diſtribuebant: atque adeo omnibus iis qui ex genealogia in Levitas accenſebantur. Hæc vero ita repetita 2. Chron. 31.19. reſpicere videntur Levitas & Sacerdotes qui propter vitium aliquod, munus Leviticum obire non poterant.

Huius ætate admiſſa ſunt quædam adverſus ceremonias Eccleſiaſticas: ut quod Levitæ victimas *a* excoriarint,

a 2. *Chro.* 29.34. 2. *Chro.* 35.11.

rint, ut & poſtea evenit tempore Ioſiæ (cum illud Sacerdotum eſſet, ex Levit. 1.6:) quod ab univerſo populo celebratum ſit Paſcha menſe ſecundo *a*: quod Levitæ Paſchales agnos eorum qui immundi ad feſtum confluxerant, immolarunt: quod & immundi de illis agnis ederint: ſed quæ omnia idoneas habeant excuſationes.

Tempore Ioſię res Eccleſiaſticæ admodū perturbatæ paulatim reſtitutæ ſunt. Quum enim repurgaſſet Iehudam, Ieroſolyma, & tribum Menaſſis Ephraimi, Simeo-

a 2.*Chron.*30.2.*&c.*

meonis & Naphtalis: & delubra omnia, lucos, idolaque ſuſtuliſſet: convertit ſe ad Templi ruinas ſarciendas: atque ad eam rem mittit ad Chilkiam Sacerdotem ſummum tres ex ſuis proceribus, qui una cum ipſo Chilkia pecuniam, ex Iudæis omnibus collectam ab ipſis Levitis, dent Levitis qui operi Templi præerant, ut illud artificibus ipſis poſtea in manum traderent.

Præfecti illi duo numerantur, Iachathus & Hobadjas, Levitæ ex Meraritis. Illis videntur adiuncti duo, Zacharias & Meſchu-

olamus ex Kehatitis, qui opus urgerent: ita ut ex Levitis qui intelligentia valerent ad Cantica adhiberentur, & ſuper onera, (ſeu ſuper advectores, id eſt, ad ea inſpicienda & obſervanda quæ in Templum advehebantur ad illud inſtaurandum) & ut exactores eſſent cuiuſlibet operis quod tum in templi inſtauratione fiebat: quinetiam ex Levitis erant Scribæ, Præfecti & Ianitores. Hoc non ſolum referri poteſt ad propoſitũ ipſum inſtaurationis: ſed & eo ut dicatur Ioſias adhibuiſſe Levitas ad iudicia Eccleſiaſtica & Civilia: & Scri-

Scribarum nomen Legiſperitum ſignificet.

Dum hæc accuratiſſime fiunt, reperitur liber Legis à Chilkia, & Regi affertur, 2.Reg.22.8.qui cõſultaProphetiſſaHolda,coëgit Ieroſolyma Seniores Iehudæ & Ieroſolymorũ, id eſt, Synedrion ſummũ, una & Chiliarchos, Centuriones,&c. atque ipſe poſtea & omnis vir Iehudæ, & omnes cives Ieroſolymitani, Sacerdotes, Levitæ, & Prophetæ, (id eſt, Scribæ ſeu Legiſperiti, ut exponit Ionathas)& univerſus populus à minimo ad maximum uſque, aſcenderunt in Templum.

Ibi perlecta Dei Lege, Rex fœdus cum Deo de ea implenda renovat. Et ſtatim præcipit Chilkiæ Sacerdoti ſummo & Sacerdotibus Secundariis, (id eſt, duobus aliis præcipuis, vel etiam reliquis aliis) & Ianitoribus, ut Templum repurgent.

Ubi Ioſias progreſſus fuiſſet in inſtaurando Dei cultu, reſtituendos curavit Levitas ſuis vicibus & functionibus.

Tres nominantur נגידי בית האלהים, id eſt, duces Templi *a*, Chilkias, Zacharias & Iechiel. Chilkias eſt Sacerdos ſummus. Zacharias vide-

a 2. *Chron.* 35. 8.

videtur eſſe prior ex Secundariis magis illuſtribus, ille videlicet qui proprie dicitur נגיר בית האלהים Dux Templi: qui erat ex poſteris Eleazaris, & præerat reliquis Sacerdotibus, Principibus tribus Levis, atque adeo ipſis Kehatitis.

Iechiel videtur eſſe poſterior ex Secundariis magis illuſtribus, qui proprie פקיד, id eſt, Legatus aut Subpræfectus dicitur: qui primus erat ex progenie Ithamaris, & præfectus Gerſonitis & Meraritis.

Sex nominantur Levitarum principes, Chananias, Semahjas, Nathaneel eiuſ-

que fratres, Chaſchabia, Iehiel, & Iozabad.

Initio regni Eljakimi (qui & Ioakimus) confirmati à Nebuchadnetſare, vel etiam menſibus aliquot poſt eum inauguratum à Pharaone Nechone, Sacerdotes, id eſt, Sacerdos ſummus & Secundarii atque reliqui alii, una etiam & ipſi Prophetæ, id eſt, ut interpretatur Ionathas, Scribæ, hoc eſt, Legiſperiti, qui videlicet Legis interpretationem & cognitionem profitebantur, vel qui ſaltem ſe pro talibus venditabant, ſive eſſent Levitæ, ſive ex alia tribu, una & ipſe

popu-

populus, id eſt, Iudices & Seniores populi, (ſi velis) Ieremiam morti adiudicant, ſed Synedrion ſummum eum liberat, ut ſupra attigimus.

Anno primo Tſedekiæ Tſephanjas *a* filius Mahaſiæ (principis poſtremæ vicis Sacerdotum, & proinde ex poſteris Eleazaris) idemque Sacerdos & Propheta, ut ſe iactabat, eum habet honorem ab alio quodam Pſeudopropheta, ut dicatur ſubſtitutus in locum Iojadahi Sacerdotis (qui vel nuper demortuus fuerat, vel certe in captivitatem dedu-

a *Ierem.* 29.

deductus) ut tanquam præfectus Templi coniiceret in carcerem & compedem omnem virum inſanum & prophetantem.

Atque hic videtur illud ipſum munus obiiſſe quod Zacharias ille de quo ſupra, ita ut reliquis ſacerdotibus præeſſet eoſque moderaretur: unde & eorum mentio in epigraphe epiſtolæ quam ille Pſeudopropheta Schemahja Nechelamita ad eum Tſephanjam ſcribit.

Eius ipſius fit mentio Ierem. 21. 1. item & Paſchuris filii Malchiæ Principis quintæ vicis Sacerdotum, & proinde ex poſteris Eleazaris.

Cap. 20. 1. Ieremias meminit Paſchuris filii Immeris Principis decimæ ſextæ vicis Sacerdotum, & proinde poſtremæ ex poſteris Ithamaris, qui dicitur פקיד נגיד, id eſt, Legatus dux in Templo, hoc eſt, ita dux ut poſterior eſſet ex Secundariis, & poſtremus ex tribus Templi ducibus.

Anno nono Tſedekiæ Nebuzardan deportaſſe dicitur ſummum Sacerdotem & Tſephaniam Secundarium, ex tribus videlicet Templi ducibus, hoc eſt, præcipuum inter duos Secundarios, ex ſtirpe Eleazaris: & tres cuſtodes liminum.

Cap. XVI.

De politia Eccleſiaſtica decem tribuum.

POlitia Eccleſiaſtica apud decem tribus longe perturbatior fuit quam Civilis, propter Idololatriam quam invexerunt ipſi Reges: ne videlicet populus alioqui religioſus (aut certe ſuperſtitioſus) Ieroſolyma rediret, & tandem ad reges Iehudæ deflecteret. Ea tamen utcunque bipertito dividi poteſt, in Piam videlicet, & Idololatricam. Idololatrica (ut Satan ſimia Dei eſt) ad genuinæ illius exemplar ficta eſt: niſi quod moro-

moroſam in mores inquiſitionem nullam habuit. Habuerunt autem ad ſua idola præcipua Sacerdotes, qui & כומרים, id eſt, Sacerdotes vocabantur, apud decem tribus æque atque apud Regnum Iehudæ. Habebant & כמרים, id eſt, Atratos & Pullatos homines ad ſuperſtitionem magis honeſtandam, qui Levitis ex adverſo reſponderent.

Pia duos duntaxat ordines habuit apud decem tribus, Prophetarum videlicet & Seniorum. Sacerdotibus enim Aharonicis aliiſque Levitis non licuit illic munus ſuum obire.

Pro-

Prophetæ alii erant muneri ipſi prophetico obeundo præfecti, alii diſcipuli tantum, qui ea de cauſa Hebraica phraſi Filii Prophetarum vocantur. Rurſum inter Prophetas illos videtur unus aliquis ſupereminuiſſe tanquam πϱοεϛὼς: quales fuerunt Elias & Eliſæus, qui loca omnia obibant, ubi erant & Scholæ & Eccleſiæ.

Propheticum munus ſitum fuit vel in docendo, vel in regendis Eccleſiæ actionibus.

Docendi munus duplex fuit, in Schola videlicet & in Eccleſia.

In

In Scholis Prophetarum diſcipuli aliquando ſedere *a* dicebantur coram ipſis Prophetis, aliquando vero ſtare coram Domino.

Sedere dicebantur quando Prophetarum lectionibus operam dabant, unde & Scholæ ſeu Academiæ Hebraice dicuntur ישיבות, id eſt, Seſſiones.

Stare vero corã Domino, quando vel ex ipſis Scholis ſeu Prophetarum collegiis, vel etiam ex univerſa Piorum Eccleſia, Prophetarum diſcipuli mittebantur ad obeundum Prophetiæ miniſterium: præeuntibus

V vide-

a 2. *Reg.* 6. 1.

videlicet precibus & manuum impoſitione, quaſi ita Domino ſiſterentur, & ab illo vocationis ſuæ mandata acciperent, & proinde merito ſe à Deo miſſos dicere poſſent, vocationemque ſuam adverſus quaſlibet calumnias, & hominum contumaciam aſſerere, ut Elias & Eliſæus faciunt *a*. Atque ex hac phraſi & conſuetudine Aben-Hezra acutiſſime explicat quod Ionas dicitur fugiſſe " מלפני ", id eſt, Ab ad præſentiam Domini, id eſt, à loco in quo Prophetæ mittendi ad

Pro-

a 1.*Reg.*17.1. & 18.15. & 2.*Reg.* 3.14.

Prophetiæ miniſterium Deo ſiſtebantur, & in quo Deus luculentiorem ſui præſentiam exhibebat. Hoc enim phraſis eiuſcemodi indicare videtur. Vide & ſupra cap. 2.

Seniores erant qui in mores & vitam Piorum virorum qui Piis Eccleſiis illius Regni nomen dabant, inquirebant, & reprehenſionibus cenſuriſque Eccleſiaſticis animadvertebant.

Horum Seniorum & reliquæ Eccleſiæ cœtus & actiones moderabantur Prophetæ *a*: ita ut ad Prophetæ domum aliquando Senio-

a *2.Reg.6.32.*

res convenirent.

Prophetæ eorumque exercitia in urbibus celebrioribus erant.

Porro politiæ huius utraque forma omnino deſiit, immo & civilis illa de qua ſupra cap. 12, ubi decem Tribus ab Aſſyriis deportatæ fuerunt. Neque unquam earum ulla in earum Tribuum ditione inſtaurata eſt, niſi ſub Ieroſolymitanorum auſpiciis.

Cap. XVII.

Politia Eccleſiaſtica in captivitate Babylonica.

IAm inde à tertio anno Iehojakimi, in quo Nebuchad-

buchadnetſar cœpit Iudæos in Chaldæam deportare, Iudæi in Babylonia aliquem Seniorum cœtum, habuerunt, item & Prophetas, tum veros tum falſos, quos audiebant, ut apparet ex Ieremiæ 29.25. & Iechez. 8.1. ſed quã perturbata ibi fuerint omnia, teſtantur hiſtoriæ Sacræ, Ieremias, Iechezkel & Daniel.

CAP. XVIII.

Politia Eccleſiaſtica poſt reditum ex captivitate Babylonica.

QUum facta fuiſſet poteſtas Iudæis redeundi

in patriam, tandém ex omnibus Sacerdotum vicibus & ordinibus quinque reperti ſunt.

Ex Tſadoki poſteris { Summus Sacerdos Ieſuas. Dux Templi ſecundus Seraias & inter alios ſecundarios Sacerdotes primarius, } { & alii, 822.

Ex Charimi principis vicis tertiæ 1017
Ex Malchiæ principis quintæ, quæ tribuitur Paſchuri, viro in illa familia percelebri, ut apparet ex 1. Chron. 9. 12. 1247
Ex Ieſuæ principis nonæ, quæ tribuitur Iedahiæ 973
Atque hi ſunt ex poſteris Eleazaris.
Ex poſteris Immeris principis decimæ ſextæ vicis Sacerdotum & poſtremæ ex Ithamare 1052. quibus præerat unus פקיד,

id eſt, Legatus, Zabdiel, qui vel eo nomine dicitur פקיד, quod Ithamaritis præeſſet, vel

vel quod Legatus fuerit Seraiæ ducis Templi ad Ithamaritas & reliquos Levitas, ita ut poſtremus fuerit ex tribus Templi ducibus.

Atque hi omes patres, ſeu capita familiarum appellantur.

Ex his delecti fuerunt Principes Sacerdotum, id eſt, (ut Hebræi interpretantur, & verum eſſe videtur ex Hezræ 6.18.) vicum dudum à Davide inſtitutarum Principes viginti duo, qui nominatim deſignantur Nechem. 12. ita ut etiam nominetur ibi quidam Abias, ex cuius vice credam fuiſſe Zachariam patrem

Ioannis Baptiſtæ.

Ex Levitis filiis Ieſuæ & Kadmielis, filiorum Hadaviæ; 74
Ex Cantoribus filiis Aſaphi 148
Ex Ianitoribus ſeu Ianitorum filiis 138
Ex his quidam adhibiti ſunt ad opus ipſiusTempli, quidam vero ad opus externum.

Illorum ergo quidam fuerunt { Adminiſtri rei ſacræ, Cantores, Ianitores, & Quæſtores.

Adminiſtri rei Sacræ in poſteriore Templo tot initio fuiſſe quot in ſuperiore fuerant, veriſimile non eſt, ſaltem Hezræ & Nechemiæ temporibus: vices tamen aliquot eos habuiſſe certiſſimum eſt ex Hez. 6. 18. per quas vacarunt quibuſdam ex illis muneribus &

& provinciis, quibus illi rei Sacræ adminiſtri à Davide præfecti fuerant, ut apparet ex 1. Chron. 6 Quia ergo ipſorum adminiſtrorum numerus ordinariis eorum muneribus non ſufficiebat, ad ea aſſumpti ſunt ex Ianitoribus.

Ex illis ergo præcipui quatuor præerant cubiculis & Theſauris Templi.

Ita ut ex illis aliquis præficeretur vaſis miniſterii, hoc eſt, veſtibus, tapetibus, & reliquis id genus, quorum maximus erat uſus in Sanctuario, quæ non ſolum dicuntur כלי עבודה, id eſt, vaſa ſeu arma cultus (Divini vi-

 deli-

delicet,) ſed & בגרי שרד, id eſt, veſtes miniſterii.

Alii ex eodem ipſo numero præficerentur vaſis, vaſis inquam ſanctificatis (ſeu ſanctificari ſolitis,) qualia erant inſtrumenta aurea, argentea, ænea, ferrea, &c. deinde & ſimilæ, vino, oleo, thuri, & aromatis.

Unus Mattithjas primogenitus Sallumi primarii inter Ianitores quatuor præerat operi ſartaginum.

Filii Kehathitarum præerant parandis panibus propoſitionis.

Ad reliqua alia munera propria adminiſtrorum rei Sacræ, illi pauci qui ex Le-

vitis aliis reſtabant, adhibiti ſunt.

Ianitores quatuor erant præcipui ad quatuor mundi plagas, quos veriſimile eſt ita ſuo muneri proſpexiſſe, ut quam potuerint accuratiſſime ſuorum vices deſcripſerint; & conformarint ad eas quæ à Davide & Solomone inſtitutæ fuerant.

Quatuor etiam illi in circuitu Templi commorabantur, quod præcipuam cuſtodiendi Templi provinciam ſubiiſſent, nimirùm cubiculorum & Theſaurorum Templi.

Hi etiam quotidie ſub ipſum diei diluculum Templi

pli fores aperiebant.

Quatuor illi præcipui numerantur, Sallumus, Akkubus, Talmon & Achiman.

Cantorum tres videntur fuiſſe ordines præcipui, ut ab ipſo Davide inſtituti fuerant.

Ad dextram.	Ad medium.	Ad ſiniſtrã.
Mattanias ex filiis Aſaphi, cui hoc etiã incumbebat ut reliquis in cantu pręiret, eoſque moderaretur.	Balbukjas ex fratribus Mattanjæ, vel quia erat ex poſteris Hemanis fratris Aſaphi, vel quia erat ex ipſiſmet fratribus Mattanjæ, quod nulli tum Ieroſolymis eſſent Hemanitæ.	Habdas ex poſteris Iedithunis.

Dubium non eſt quin ex his conſtitutæ fuerint vices, & quantum fieri potuit vicibus

cibus ſuperioribus olim à Davide inſtitutis accommodatæ. Ex filiis Aſaphi cantoribus erant qui inſpiciebant in opus *a* Templi.

Quæſtores fuiſſe veriſimile eſt alios ab iis quatuor qui præcipui erant inter Ianitores, ut ex his apparet quæ ad poſtrema tempora Nechemiæ evenerunt. Superiores illi quatuor præerant cubiculis in quibus repoſita erant vaſa Templi, & Theſauris poſterioris generis, hi vero theſauris prioris generis.

Nathinæi una & filii ſervorum Solomonis quamplu-

a *Nechem*. 11. 12.

plurimi fuerunt, iiſdem prorſus muneribus deſtinati quibus in Templo Solomonis.

His omnibus Levitis ut & eorum maioribus diſtributæ fuerunt ſuæ urbes & pagi.

Unde Nechem. 11. deſcribuntur qui ex his, Ieroſolymis manſerunt, qui vero extra Ieroſolyma manſiſſe cenſendi ſint.

Levitarum qui Ieroſolymis manſerunt caput & dux præcipuus vel potius præfectus ſub Sacerdotum auſpiciis, fuit Huzzis ex Aſaphitis, niſi quis velit hoc intelligendum & reſtringen-

gendum ad Cantores quorum dux fuerit iſtiuſmodi Huzzis.

Nathinæos omnes veriſimile eſt (hoc etiam ſatis diſerte declarante Nechemia) habitaſſe Ieroſolymis ad Arcem Hophelis. Illis duo præfecti dicuntur, Tſichas & Giſpas.

Atque hic ordo præſertim Cantorum & Ianitorum perſeveravit tempore Ioakimi & Eljaſchibi ſummorum Sacerdotum, ita ut illis pauci Levitæ adiuncti eſſent: quinimmo uſque ad tempora ſummi Sacerdotis Iaddi duravit ordo de quo ſupra, non ſolum

lum Levitarum, Adminiſtrorum paucorum, Cantorum & Ianitorum, ſed & Sacerdotum, niſi quod ex tempore Ioakimi apparet ita cœpiſſe reſtitui ſub Ieſua Sacerdotum vices, ut nunquam deſiiſſe videantur, ſicut nec aliorum Levitarum.

Tempore Nechemię quidam *a* Eljaſibus, vel ipſe ſummus ſacerdos, vel certe ex genere Sacerdotali, quęſtor fuit Theſaurorum prioris generis, & poſterioris.

Cæterum cum Nechemias comperiſſet Eliachibum *b* non bene functum offi-

a *Nech.*13.4. b *Nech.*13.

officio in demenſo Levitis omnibus repræſentando, novos quoſdam inſtituit Quæſtores, præſertim Theſaurorum poſterioris generis, nimirum Selemjam Sacerdotem, Tſadokum Scribam, & Pedajam Levitam, & eorum Legatum Chananem filium Zaccuris filii Mattaniæ: ita ut horum eſſet, fratribus ſuis Levitis ſuum demenſum diſpertiri.

Nech. 11. 24. traditur Petachjam filium Meſezabeelis ex poſteris Zerachi filii Iehudæ fuiſſe ad manum Regis in omni re ad populum, hoc eſt, ut apparet ex ipſo contextus filo, deſtina-

tum fuiſſe à Rege ſeu Monarcha Perſarum, ut ſubminiſtraret quæ erant neceſſaria ad ea Templo ſuppeditanda quæ populus præbere debebat, ad quæ etiam præſtanda Rex ipſe ſeu Monarcha Perſarum Artaxerxes Longimanus ſe obſtrinxerat, Hez.6.8. & 9. & 7.20.

Nechem. 11. 16. dicuntur Schabbethai, & Ioſabad præfecti operi externo Ædis Dei (ſeu ſacræ) ex capitibus patrum : idque Ieroſolymis, ubi habitabant. Sic enim duo illi ſoli eo verſu nominantur. Quod ſiquis his annumerare velit Semahjam, de quo ſuperiore

re verſu, non admodum repugnabo. Opus vero iſtiuſmodi externum Ædis Dei non male de iudiciis & Leviticis Præfectis eorumque numero in ea Iudæorum reducum paucitate ſupra cap. 13. explicari poſſe diximus, ut & opus externum ſuper Iſraëlem iam cap. 10. expoſuimus: ſed ſi quis Opus externum pro Æde Dei, interpretari malit opera ea, quæ extra Templum facta ad Templi uſum aut refectionem pertinebant, non admodum repugnabo. vel propter illud, לבית האלהים, Ædis (vel pro Aede) Dei.

Quam bene ſarta tecta conſervata fuerit hæc politia ab Iaddo uſque ad Ionatham Maccabæum, non ita conſtat, niſi quod αὐτονομίαν Iudæis conceſſam fuiſſe legimus à Regibus Aegypti & Syrię, uſq;ad Antiochum Epiphanem, à quo Iaſon (qui & Ieſus dicitur) Oniæ ſummi Sacerdotis adhuc ſuperſtitis frater, ingenti pecuniæ vi Summum fratris adhuc viventis Sacerdotium emit, & pro legibus divinis paulatim Græcorum inſtituta ſubſtituit: quod etiam Menelaus tertius frater adverſus utrunque fratrem audacius & impuden-

pudentius auſus eſt, tandemque ad eam rem ſibi nactus eſt Legatum Lyſimachum per omnia cognatum. unde & octavo Antiochi Epiphanis anno tota Iudæorum αὐτονομία iuſto Dei iudicio concidit.

Politia iſtiuſmodi ita proſtrata, paulatim reſtitui cœpit à Mathathja, aliquanto amplius à Iuda, omninò à Ionatha & Simone eius fratre, ut apparet ex eorum geſtis & titulis. Hoc certe intereſſe, videatur, quod in Ionatha ſummum Sacerdotium tranſlatum dicatur a à poſteris Tſadoki in poſteros

a 1. Par. 24. 7.

ros Iojaribi, authoris primæ vicis, quæ ex poſteris Eleazaris fuit. niſi Iojaribum iſtiuſmodi illum eſſe velis, de quo Nech. 12.6.

Ita autem reſtituta duraſſe videtur uſque ad tempora Herodis primi, qui Ananelum ex obſcuro admodum Babyloniorum Sacerdotum genere, pro Aſmonæis ſubſtituit, & ſummum Sacerdotium ita fœdavit, ut exauthoratis ſubinde qui eo fungerentur, indigniſſimos quoſque pro libidine ſufficeret: quod etiam alii Iudææ reges & Toparchæ auſi ſunt, immo & Romani Procuratores, quæſtui nimi-

mirum attentiores: & poſtea, ex Romanorum privilegio, Chalcidis reges. Ad hanc ordinis violationem acceſſit longe poſt illa altera cuius meminit Ioſephus Ant.Iud. 20.6. qua factum eſt ut Sacerdotes primarii (vel certe qui erant ex genere Aharonis) Sacerdotes alios (vel certe Levitas) decimarum iure privarent. Acceſſit & altera, qua Agrippa minor ex Synedrii ſententia Levitis Cantoribus conceſſit æque ac Sacerdotibus aliis, lineam veſtem geſtare.

Ad has corruptiones quamplurimas alias acceſ-

ſiſſe veriſimile eſt: ſed & apparet ex Sacris literis & prophanis hiſtoriis, præcipua quæque Politiæ Eccleſiaſticæ fundamenta ſarta tecta conſervata fuiſſe.

Habuerunt enim Ieroſolymis ſeu ordinem aliquem Sacerdotum *a*, Genus Sacerdotale, γένος ἀρχιερατικὸν, inter quos unus aliquis ſummus *b* Sacerdos ſuperemineret, reliqui ſuas vices obirent: qui etiam ἀρχιερεῖς dicti ſunt, vel reſpectu Levitarum qui apud Ioſephum & Sacros novi Teſtamenti ſcriptores aliquando ἱερεῖς dici videntur: vel quod in Chro-

a *Act.* 4.6. b *Luc.* 1.5.

Chronicorum hiſtoriis *a* Sacerdotes omnes Principes rerum Sacrarum &(domus) Dei vocantur.

Habuerunt & Levitarum quemdam ordinem, qui aliquando *b* Levitæ, aliquando etiam ἱερεῖς dici videntur.

Habuerunt & ex indigenis ſuos Prophetas, quos γραμματεῖς, id eſt, Scribas *c*, & νομοδιδασκάλους, id eſt, Legiſperitos appellarunt, qui una cum Sacerdotum ordine de doctrina cognoſcebant, & una cum populi Senioribus in mores inquirebant,

X 5

a 1.*Chron*.24.5. b *Ioan*.1.19.
c *Matt*.2.4.

rebant, & iuriſdictionem Eccleſiaſticam publice exercebant.

Habuerunt & ex Iudæis exteris *a* Synagogas quaſdam ſeu collegia, in quibus illi ita docerentur, ut poſtea docendis Iudæis ſuis popularibus præficerentur.

Extra Ieroſolyma, ſive in Iudæa ipſa, ſive in aliis regionibus, Iudæi Synagogas quaſdam habuerunt, in quibus ut potuerunt ſuæ religioni operam dederunt. Quia ergo extra Ieroſolyma ſacrificare non licuit, etiam perturbatiſſimis temporibus, (niſi quod Iudæi Aegyptiaci

a *Act.6.9.& 24.12.*

ptiaci abuſi teſtimonio Ieſaiæ *a*, & Templum aliquando auſi ſunt exædificare, & in eo ſacrificare) ad Synagogas illas duntaxat conveniebat populus, ad preces ſolennes, ad audiendam Legem & Prophetas eorumque interpretationem, item ad audienda Legis Moſaicæ Iudicia cum Civilia tum Eccleſiaſtica.

Hæ Synagogæ omnino reſponderunt cœtibus Eccleſiaſticis Levitarum & Prophetarum, qui extra Ieroſolyma primis temporibus à Ioſua & Samuele inſtituti fuerant, ex Legis præſcripto. Le-

a *Eſa*.19.19.

Levitarum igitur & Prophetarum locum ſubierunt in illis Synagogis Archiſynagogi. qui in eadem Synagoga plures fuerunt, ut apparet ex Act. 13. 15. & 18. 8. & 17. ubi duo Archiſynagogi Criſpus & Sosthenes eiuſdem Synagogæ Corinthiacæ nominantur. Atque hinc factum eſt, ut hi Archiſynagogi ſingulis diebus feſtis non ſolum preces conciperent, Legemque & Prophetas legerent, ſed & illis interpretationem adiicerent, aliique qui ad id illis idonei videbantur: unde fortaſſe & illa de Prophetarum interpretatione po-

poſtea in Eccleſiam à Paulo *a* invehuntur. Nam qui Prophetæ primum dicti ſunt, & poſtea Scribæ & Legiſperiti, poſtremo in Synagogis Archiſynagogi ſunt appellati: unde veriſimile eſt, Archiſynagogos illos Seniorum ordines qui in mores inquirerent, moderatos fuiſſe. Nam & in illis ſui etiam ὑπηρέται fuerunt *b*

In Synagogis Iudaicæ provinciæ & Syriæ Damaſcenæ quæ Iudææ à Iudæis adſcribebatur, minores cauſæ Eccleſiaſticæ tractabantur: maiores & difficiliores, aut

a *Act*.13.15.1.*Cor*.14.28.
b *Luc*.4.20.

aut etiam minorum appellationes Ieroſolyma referebantur, ut apparet ex Act. 9.1.

In aliis aliarum provinciarum Synagogis quæ tractabantur, terminata videntur: ita tamen ut per literas ſeſe mutuo omnes conſulerent & admonerent, ut apparet ex Act.28.21.

Cap. XIX.

De ſchiſmatis, apoſtaſiis & ſectis, quæ apud Hebræos exortæ ſunt.

Denique locus hic omnino poſtulat, ut de ſchiſmatis, apoſtaſiis & ſectis, quæ apud Hebræos emerſe-

merſerunt, agamus. Seceſſio igitur decem tribuum primum apud illos ſchiſma creaſſe videtur, quod tandem in manifeſtam apoſtaſiam deſiit.

Gravius certe peccarunt Samaritani, id eſt, populi illi qui ab Aſſyrio in Samariam ad coloniam deducendam deportati ſunt. Nam non ſolum genuinum Dei cultum ſuarum ſuperſtitionum & idololatriarum ritibus conſpurcarunt, ſed & quibus potuerunt calumniis, inſidiis & peſſimis artibus, Iudæos ex captivitate Babylonica reduces impedierunt, quominus Urbem

Tem-

Templumque ipſum inſtaurarent.

Quibus nominibus Hebræorum Rabbini aſſerunt, Iudæis illis reducibus viſum fuiſſe, ſolenni Excommunicatione (vel, ſi velis, Anathemate) Samaritanorum conſortio ſuis interdicere. Eius excommunicationis ſeu anathematis ritus & fragmenta quædam extant in comment. R. Simehonis in Nechemian, paulo poſt explicatum verſum 68. cap. 7.

Inimicitias iſtas atque excommunicationem auxit, quod cum Nechemias Manaſſem ex genere ſummorum Sacerdotum, eundemque

que Sanballathi Horonitæ, Samaritanæ gentis Satrapæ generum, ab Altari Sacriſque arcendum procuraſſet, (ut ſupra cap. 13. fuſius expoſuimus) & Sanballathus Manaſſis illius ſocer ab Alexandro Magno obtinuiſſet ius Templi & Sacerdotii apud montem Garizinorum erigendi, Manaſſes iſte Templi illius ſupremus Pontifex, Apoſtatas quos poterat ex ipſis Ieroſolymitanis ad ſe pellexerit. Atque hæc omnia efficiunt, ut non prorſus abſurda videantur, quæ de diverſis Samaritarum hæreſibus tradit Epiphanius. Quod vero ad Iu-

dæorum hæreſes ſeu ſectas attinet, quatuor illas duntaxat hic ſumus perſtricturi quæ ante everſam Ieroſolymam apud ipſos Iudæos viguerunt. In illis primus locus Eſſæis ſeu Eſſenis merito tribuitur. Illos enim eſſe puto qui 1. Macc.7.13. Aſſidæi appellantur, Iudæorumque primi & præcipui dicuntur.

Eſſæos ſeu Eſſenos Aſſidæos eſſe arguit, quod apud Ioſephum filium Gorionis Hebraice ſcribentem, qui Eſſæi ſeu Eſſeni dicuntur ab aliis, & pręſertim à Ioſepho Græce eaſdem hiſtorias deſcribente חסידים, *Chaſidim*, id

id eſt, Benigni ſeu Pii appellantur. Nam quod lib. 5. cap. 23. dici videntur השונים quaſi Variantes, illud ſectæ non tribuo, ſed ad ſententiam refero: quæ ſic vertenda videtur ex ſignificatione vocis שונה, id eſt, Detrectans, ad Prov. 24. 21. Sed nec detrectantes (iſtiuſmodi iuſiurandum Herodiſque dominationem & imperium) qui ex Chaſidæis (erant,) propter Menachemum detrectantem (eadem illa videlicet,) qui (erat) ex Chaſidæis, &c. Quod ſi ſectæ tribuendum ſit, Oſſenos eo nomine intelligam, in quos & Eſſenorum non-

nullos degeneraſſe ſtatim ſubiiciemus.

Et vero ſi à חסיד, id eſt, Benignus, Pius, Eſſæum deducere velis, non eſt quod mireris ד poſtremam dictionis literam ex frequenti uſu ab Hebræorum plebe detritam fuiſſe, quum Syri Antiocheni vulgo חסי Benignum pro Hebraico חסיד uſurpent. Porro Eſſæorum ſeu Eſſenorum dogmata fuſiſſime proſequitur Ioſephus Antiq. Iud. 18.2. & Belli Iud. lib 2. cap. 7. ex quo capite ſatis apparet, Eſſenos quoſdam degeneraſſe in Oſſenos, ſi, quæ ibi de altero Eſſæorum collegio tradun-

duntur, conferantur cum his quæ de Oſſenorum dogmatis & regione ſcribunt Epiphanius lib. 1. tom. 1. cap. 19. item & Plinius naturalis hiſtoriæ lib. 5. cap. 17.

Saddukæorum dogmata & originem (à Tſadduko quodam videlicet) tradunt Epiphanius eiuſdem illius lib. cap. 14. & Ioſephus illis iiſdem locis quæ ſupra notavimus. Quibus & de Phariſæis eorumque placitis agit. ut ea etiam tractat Epiphanius eiuſdem illius libri cap. 16. ubi & appoſitiſſime eorum nomen à Separando deducit. quod vide-

licet ſpontanea quadam & ſuperflua religione, & ficta vitæ morumque ſanctitate, à reliquis ſe ſepararent: quaſi etiam eo modo ſe eximios & præſtantiſſimos Iudæorum omnium oſtentarent. Nam Chaldaicum פריש (à quo eſſe factum Phariſæi nomen vel illud indicat, quod Hebræorum Rabbini Phariſæos פרושים vocant ex participio Hebraico omnino illi Chaldaico antiſtropho) & Separatum & Eximium ſignificat. unde & Paulus gloriari videtur Act. 26. 5. ſe Phariſæum vixiſſe iuxta exquiſitiſſimam Iudæorum ſectam. Hanc etymi

etymi rationem aliquo modo confirmat Chaldæus Paraphraſtes Ionathas in Hamos 2.12. qui ex alludendi more quem habet uſitatiſſimum in ſuis paraphraſticis metaphraſibus, את־הנזירים, id eſt, Nazaræos à Propheta dictos, Doctores Hebræorum interpretatur. Dubium autem non eſt, Ionatham eo loci reſpexiſſe ad ea pietatis exercitia quæ eius ætate in maximo erant pretio & uſu, qualis erat Phariſaiſmus: & ſuo tẽpori Prophetæ doctrinã accommodaſſe: & proinde innuere voluiſſe, Phariſęos perpetuos quoſdã eſſe Nazaræos,

id eſt, ab inſtitutis vulgi ſeparatos & in Lege occupatos, (ut explicat ibi Rabb. Schol.) unde & authoritatem illam docendi ſibi arrogarint. quæ etiam eos una cum ſimulata illa vitæ ſanctitate omnibus maxime eximios & illuſtres reddiderit.

Quarta Hebræorum ſecta, quæ Zelotarum dicitur, à Iuda Gaulonita & Sadducho Phariſæo cœpiſſe videtur, ex his quæ notat Ioſephus Ant. Iud. 18. 1. & 2. ubi etiam pluribus de eorum dogmatis. item & Belli Iud. lib. 2. 7. quo loco Iudas ille Gaulonita appellari

vide-

videtur Simon Galilæus. niſi forte duos illos, Iudam & Sadducum, tempore initæ deſcriptionis ſub Cyrenio vel Quirino primum exortos fuiſſe dixeris: deinde Copinio ſeu Coponio deſcriptionem illam abſolvente, Simonem illum Galilæum ſuperveniſſe, qui in Galilæa præcipue Zelotarum placita diſſeminaret. Eorum progreſſū atque etymi-rationem, quod videlicet meliorum inſtitutorum Iudaicæ diſciplinæ æmuli eſſent, habes lib. ſeptimo Ioſephi de bello Iudaico capite 28. & 4. cap. 5. atque adeo reliquis libris &

capitibus ſubſequentibus. Hæc vero ſecta omnium ſuperiorum, Iudæis ipſis omnibus, nedum authoribus & aſſeclis, pernicioſiſſima fuit: ut quæ Iudæorum omnium excidium totiuſque Reipublicę Iudaicę proſtrationem non modo accelerarit, ſed & eam tam miſeram & calamitoſam effecerit.

קרניאל

FINIS.

ANNOTATIONES

In

Præcedentem Politiæ Iudaicæ deſcriptionem.

Pag. 7.

DIſcrimen animalium] *Dei verbum hanc conſtituiſſe differentiam, ne Iudæi quidem negant. Vnde Salomon Iarchi, qui paſſim priſcorum ſententiam exprimit, è verbis Gen.7,2, concludit,* למדנו שלמד נוח תורה diſcimus, Noachum didiciſſe Legem. *Itaque, Deum ante Moſem docuiſſe Legem, ſtatuit. Porro, de ipſo animalium mundorum ab*

ab immundis diſcrimine non eadem ſentiunt Iudæorum magiſtri. Nonnulli, iſtam munditiem & impuritatem in ipſa beſtiarum natura conſiſtere arbitrantur. Alii iſtam diſtinctionem à Dei voluntate arceſſunt: qua has beſtias, cum ad cibum hominū, tum ad ſacrificia, licitas fecit, alias vero interdixit, ne iſti uſui adhiberentur, id eſt, ne in alterutro eorū uſus eſſet. Abrabaniel, priorem ſententiam ſequutus, ait de Noacho; מתוך חכמתו ידע והבדיל טהור מטמא שהוא כפי טבעם והנה צוה לקחת רבים מהטהורים לפי שהיה עתיד להתיר להם אכילתם וגם שמהם יקריב קורבן

Ex profunda ſua ſapientia noverat & diſcernebat

mun-

mundum ab immundo. quod *diſcrimen* erat ſecundum naturam ipſorum. Ecce plura ex mundis accipere pręcepit Deus: quia illis permiſſurus erat eorũ eſum; quia quoque Noach ex iis ſacrificium oblaturus erat: *Quibus verbis manifeſte puritatem & impuritatẽ internam diſpeſcit ab externa Dei ordinatione, qua eorundem uſum diſcrevit. At Solomon Iarchi totum diſcrimen in edulii atque ſacrificii ratione conſtituit: quoniam & ob futuram eiuſmodi diſtinctionem, pecudes mundas & immundas tum vocatas fuiſſe cenſet. Verba ipſius hæc ſunt, ad vocem* הטהורה *mundam:* העתירה להיות טהורה לישראל

לישראל quæ futura erat munda Iſraëlitis *&c. Nonnulli ex antiquis illam impuritatem alio referebant: ſicuti liquido apparet Cod.* Sanedrin, *c.*11, *f.*108, *pag.*2: *ubi* mundæ *exponuntur*, אותם שלא נעברה בהן עבירה cum quibus commiſſum non eſſet flagitium. *Et*, flagitium non commiſiſſe, *exponit Gloſſator*, לא נזקקו אלא לבן זוגם non coïviſſe niſi cum aliis ejuſdem ſpeciei. *Verumenimvero ita habendum; iam tum fuiſſe mundorum & immundorum diſcrimen, quia Dei verba diſtinctionem iam notam indicant: ſed non aliud, quam ſacrificiorum reſpectu, quia nondum ulla animalia in*

cibum

cibum permiſſa erant ; & quum permitterentur, indiſcriminatim permiſſa. Gen.9.3. Non aliter rabbi Alſchech commemoratum Gen.7.2. diſcrimen accipit, להקריב קרבן היה צריך יהיו מן הבהמה הטהורה ועוף הטהור יותר משנים שנים Ad oblationem offerendam opus erat ex pecude munda & ave munda pluribus quam binis. *Iſtam diſtinctionem merito illic nonniſi in ſacris conſiderat.*

Pag.20.Excindetur anima è populis ſuis] *Phraſin hanc exponentes in quatuor ſententias ferme abeunt Ebræi. Prima eſt; mortem immaturam deſignari, quam Deus citra humani magiſtratus officium irrogat. Eamque*

que præter alios complures annotat Abrabaniel , quum de exterminio iſto fuſiſſime diſputat, Comment. ad Num. 15. 22. קצור ימי החוטא ומיתתו קודם קצו בעולם הזה והוא עצמו ענין המיתה בידי שמים Decurtatio dierũ ipſius peccatoris & mors ante terminum naturalem in hoc mundo : quæ ipſiſſima mors eſt, opera cœli, *id eſt, Dei,* illata. *Terminus iſte cenſetur annus ſexageſimus; nonnullis quinquageſimus , vel quinquageſimus ſecundus ; aliis* עתו שהיה ראוי לו כפי טבעו tempus eius quod ipſi quadrabat ſecundum propriam naturam. *Atque hæc ſententia ulterius diviſionem admittit in varia membra.*

Secun-

Secunda Ebræorum ſententia, eorum eſt, qui exiſtimant, כל כרת הוא ערירי שימות בלי בנים omne exterminium in eo conſiſtere, ut quis ἄπαις, illiberis, *id eſt*, ſine liberis moriatur. *Puta, ut vel nunquã habuerit, vel quos procreaverat, moriantur ante patrem. Nam, ſicut ait Aben Ezra, dum hanc ſententiam dubius proponit ad dictum Geneſ. locum* 17, 14. מי שיש לו בנים כאלו הוא חי ושמו לא יכרת qui liberos relinquit, eſt, acſi viveret, neque eius nomen excinditur. *Tertia Ebræorum, ad mortem æternam aſſurgit: eamque Maimonides, cum ſuis in caput ultimum* Sanhedrin *commentariis, tum*

libro Maddah, pluribus explicat. Verum ſumma hæc eſt ; הכרת, exterminium, eſſe, שתאבר הנפשולא תהיה חיה וקיימת quod peribit anima, neque amplius vivet, aut ſubſiſtet. *Hanc merito alii reiiciunt. Vltima eſt Abrabanielis : quam cum alia coniungit. Id enim obſervari velim in hac ſententiarum enumeratione, me diverſitatem tantummodo ſpectare; neq; iſtas opiniones proponere, quæ diverſorum ſententias coniungũt, vel in eadem novum modum exhibent. Quod itaque Abrabaniel de morte immatura præmittit, iam explicatum fuit. Videamus, quid de anima ſentiat, quæ in iſta Dei commi-*

natio-

natione commemoratur. Ad Chriſtianos propius accedit quam Maimonides: ſiquidem improborum animas non tantum ſuperſtites manere aſſerit, ſed pœnas etiam poſt mortem luere in gehenna. Hæc ſunt eius verba:

הנפש תכרת מאותו צרור החיים העליון ולא קבל זיו השכינה שהוא העונג והשכר הנפשיי אבל אין זה לנפש העדר גמור והפסד מוחלט כי הוא עצם רוחני ׳קיים בעצמו בלתי נפסד בטבעו׃ אך הכרת הוא עונש וצער גדול לנפש תקבל בו הפחות והיתר ואחרי קבול העונש תשוב לקבל העדון והעונג וכמ״ש אם יכרת ועוד יחליף ויונקתו לא תחדל

Anima excindetur ab iſto faſciculo vitæ ſupremo, neque ſplendorem divinitatis obtinebit, id eſt, voluptatem & mercedem animæ.

Sed hic non eſt animæ defectus conſummatus, & interitus abſolutus. Ipſa enim eſt ſubſtantia ſpiritualis, in ſe ſubſiſtens, minime natura ſua corruptibilis. Verum, exterminium, eſt pœna & dolor magnus animæ. Quæ in eo minus & maius ſuſcipit. Et poſt exantlatam pœnam denuo delicias & voluptatem obtinebit. Idque ſecundum illud dictum, (*Iob.* 14.7:) Si excindatur, repullulabit; & tener ramus eius non deficiet. *Quæ heic de iſtiuſmodi hominum ſalute ſubiungit, noſtrates non admittunt. Theologi noſtri, ut plurimum, eiectionem è cœtu eccleſiæ*

ac

ac fidelium iſta phraſi deſignari, autumant. Pauciores ſupplicium capitale huc revocant. Ego in hac varietate, eorum ſententiam minime abſurdam ſentio, qui, mortem præmaturam indicari, arbitrantur: quandoquidem cum excindendi *vox iſti, non verò ſterilitati, optime quadrat; tum, infantiæ eorum qui in eccleſia Iudaica naſcebantur, maiores illas pœnas convenire & competere, clementia Dei prohibere videtur. Conſule, ſi vacat, quæ hac de re, præter Cl. Seldenum, totius Angliæ decus, & doct. Amamam, alioſque, commentatus fuit vir longe doctiſſimus Henricus Ainſworth ad c. 15. Numer. verſ. 30. &*

31. *Neque omittendum, exterminium minus eſſe ſupplicio capitali; Exod. 11, 34, verſu rite intellecto:* Dei*que eſſe opus, non hominum, Levit.17.10, ac Levit.20.6. & confer diligenter v.4. cum. 5.*

Pag.28. Per centum & decẽ annos] *Si nativitatem ꝫ Peleg attendas; tantum deprehendes annos à diluvio centum & unum. Eo tempore nomen illi à diſperſione & diviſione impoſitum fuiſſe, Moſes narrat, Gen.10.*20. *Quare diſperſio poſterorum Noachi incidit in annum à diluvio centeſimum vel centeſimum primum. Quod ætas patriarcharum oſtendit. Sem genuit Arpachſchadum biennio*

post

poſt diluvium. Qui anno ætatis triceſimo-quinto procreavit Schelachum. Hic anno trigeſimo genuit Eberum. Ex quo, ætatis anno trigeſimo-quarto natus Peleg. Hos annos ſi coniungas, invenies unum ſupra centum. Quorſum igitur author noſter novem addidit? Fieri poteſt, ut notis numeralibus annos expreſſerit. Puta 101. *Ex quibus tranſpoſita nota poſtrema profluxerit numerus* 110. *Novi quidem, ab aliis nonnullis obſervari ſolitum, Pelegi patrem prophetico ſpiritu indidiſſe filio nomen ab illa diſperſione, quæ poſtea demum futura eſſet: quod diebus ipſius, non tempore nativitatis, eveniſſe dicatur, quod-*

que, ubi naſceretur, nondum adeo copioſa Noachi proles fuiſſe videatur, ut tot familiarum per varias regiones diſtinctis habitationibus ſufficeret. Verum, ſi prius admittas, non magis Pelegi diebus, quam multorum aliorum patriarcharum tempore, terra per iſtas familias diſtincta fuit. Quid igitur in Pelego proprium & ſingulare, quod nomini occaſionem præbuerit; niſi dies primi ætatis ipſius deſignentur? Ad poſterius quod attinet, nihil cap. Geneſ. 10 *in familiarum (unde poſtea integræ nationes dimanarunt) diſperſione dicitur, quod plures homines exigeret, quam nato primum Pelego eſſe potuerint. Expendatur benedi-*

ctionis

ctionis divinæ ἐνέργημα, *Gen.* 9.1; *adeoque cum vegeta, tum annoſa illa iſtorum hominum ſenectus. Neq;, ſi hoc admitteretur, quod illi volunt, eo Bertramus noſter reſpexerit. Quid enim novem anni ad illam, quam urgent, hominum multitudinem conferre queant? Quocirca in numeralibus notis exprimendis, errorem ab eo commiſſum exiſtimo qui primæ editioni præfuit, & annos* 101, *id eſt, unum ſupra centum, authorem à diluvio ad diſperſionem computaſſe. Licet altera illa opinio, longe plures interceſſiſſe annos, in* Bereſchit rabba *adſcribatur doctori Ioſæ filio Chalpetæ; cuius verba hæc ibi commemorantur:* נביא

 גדול

גדול היה עבר שהוצ׳א לשםהמאורע Propheta magnus erat Eber, qui protulerit *filii nomen (quod antecedentia oſtendunteſſe repetendum)* ſecundum nomen eventus, *ſcilicet, ſequuturi.*

Pag. 50. Rerũ iudicandarũ peritiores] שוטרים *iudicaſſe, vix credo; ſed, iudicata mandaſſe exequutioni, & populum ad obſequium coëgiſſe. Idcirco paſſim in ſacris literis à ſenioribus & iudicibus diſtinguuntur: ut Deut.* 16. 18; Ioſ. 8. 33; *ac alibi. Itaque rabbi Moſes de Cozi recte obſervat ad* Deu. 16. שפטים הם הדיינים הפסקים את הדין ושוטרים הם הרודים את העם אחר מצותם במקל ורצועה Iudices ſunt

ſunt ſenatores qui decidunt cauſſam: at apparitores ſunt qui regunt populum, ex illorum præſcripto, baculo & loro. *Igitur* שוטרים *ſunt miniſtri magiſtratuum, quibus ſola rerum iudicatarum & mandatarum exequutio demandata eſt.* Officiales *vocantur etiam in Iure Romano. Item* executores *in Digeſtis & Codice ſæpius memorati, non immerito dicerentur: nam magiſtratus ſententiam exequuntur. Quos Græci* ἐκβιβαςὰς *dicunt paſſim; ut ab* exigendo *iudicato,* πράκτορας, (*ut Luc.* 12. 58.) exactores; *& à* cogendo *Aquila & Theodotio non ſemel in verſione Græca veteris teſtamenti vo-*

ti vocaverunt ἐκβιαστὰς, *quaſi dicas*, coactores, *In veteri teſtamento late ſeſe diffundebat eorum munus, ut non tantum ad cauſſas in iudicio deciſas ſpectaret, ſed magiſtratus nomine alia iſti officiales populo intimarent. ut videre eſt Deut.* 20, 4. *& ſeq. nec non Ioſ.* 1, 10, 11. *&* 3, 2, 3.

Pag. 68. Poſt lectos iſtos iudices, & maximas clades] *Hæc non impediunt, quominus ex numero familiarum, quarum Num.* 26 *fit mentio, ſeptuagenarius iudicum numerus ineatur. Quamvis enim cenſus ille Num.* 26 *actus ſit, poſtquam lecti fuere* LXX *iudices, & poſt varias populi clades: num inde*

inde conſequitur, familias eaſdem (quæ ex nominibus patriarcharum, qui cum Iacobo in Aegyptum deſcenderunt, ferme nominantur) non fuiſſe, quæ ante fuerunt? Fateor, plurimos, ex Dei ſententia in peccatores lata, in deſerto obiiſſe: verum id fieri potuit, manentibus iiſdem gentibus ac familiis, quæ in poſteris continuantur. At, nonnullam in familiarum numero mutationem accidiſſe, inter initia commorationis Iſraëlitarum in Aegypto, & recenſionem Num. 26 factam, comparatio capitis 46 Geneſ. cum dicto capite Num. evincit. Confer tantum capita familiarū in Benjaminis tribu: quæ cap. 46 Gen. ſunt decem

cem, quum ex iis nonniſi familias ſeptem enumeret Moſes Num. 26. Quin etiam, quæ hoc capite recenſentur familiarum capita in Ephraïmi & Menaſſis poſteris, non commemorantur Gen. 46, quia in Geneſi eorum inprimis ratio habetur, qui in Aegyptum deſcenderunt, non vero ibidem poſtea naſcebantur. At, ſi quæras, cur in familiarum recenſione nepotes Ioſephi; immo pronepotes & abnepotes, familiarum authores habeantur; quod in aliis patriarchis non obſervatur: id conſiderandum, duos Ioſephi filios, Ephraïmum & Menaſſem, ut tribuum authores ſpectari, & Iacobi filios cenſeri; immo eorum

rum liberos cenſeri filios Ioſephi. Quapropter, ſicut in reliquis duodecim patriarchis familiæ demum à filiis, quandoque etiam nepotibus, denominantur, atque idcirco memorantur Num. 26: pariter nepotes, immo etiam pronepotes & abnepotes Ioſephi: qui ut Ephaïmo & Menaſſi, ſic etiam Ioſepho, adſcribebantur Gen. 48, 5, 6. Quo loco placent Abrabanielis verba: לך יהיו רוצה לומר לא יהיו במדרגת בני אלא כמדרגת בני בני כי הנה אפרים ומנשה יהיו כראובן ושמעון אבל שאר אחיהם יהיו כמדרגת בני בנים Tui erunt. Hoc vult; Non erunt in gradu filiorum meorum, ſed loco nepotum meorum. Nam ecce, Ephraïm & Me-

naſſe,

naſſe, erunt ſicuti Ruben & Simeon: ſed reliqui eorum fratres, erunt loco nepotum. *Et paullo poſt:* גם בזה הועילה ברכת יעקוב ליוסף שאפילו בני שלשים ליוסף היו ראשי משפחות ומכח זה המאמר Etiam in eo profuit Iacobi benedictio Ioſepho, quod etiam filii tertiæ generationis Ioſephi, fuerint capita familiarum, idque vi dicti iſtius. *Deinde addit in* verſ. *6:* לא בלבד נאמר על שאר בני יוסף כי אם על כל תולדותיהם Non tantum dicitur de reliquis filiis Ioſephi; ſed etiam de omnibus eorum poſteris. *Tandem ſubjicit,* ואולי שלוה נאמר וירא יוסף לאפרים בני שלשים כדי להודיע שמכח ברכת אביו זכה לזה כי אלה הן התולדות

התולדות שהוליד אחריהם Et fortaſſis ideo dicitur (*Gen.* 50. 23:) Et vidit Ioſeph ab Ephraïmo abnepotes: quo ſignificetur, vi benedictionis paternæ id obtinuiſſe: quum iſti ſint, quos poſtea generaret. *Omnia hæc illuſtrant; quæ de poſteris Ioſephi diſputari poſſent: quod filiis poſteriores capita familiarum habeantur Nũ. 26, quum in aliis Iacobi poſteris iſta dignitas profectis cum Iacobo in Aegyptum tantummodo tribuatur, nec ad gradum extendatur ulteriorem. Porro quoniam author noſter de familiarum numero hic agit, quibus terra Chanaan diſtributa fuit; non inconcinne ex antiquis au-*

thoribus Talmudicis difficultates quædam huc pertinentes expediri per occaſionem poſſent. Verum adeant lectores Clar. Sel*denum De ſucceſſione Ebræorum: ubi, cap.*19, *&* 20, *fuſe materiam iſtam pertractat.*

Pag. 81. *Quæ hoc loco de* נדוי, חרם, *&* שמתא *dicuntur; puta, differentiã inter iſta in gravitate conſiſtere, ſecundum primo, & tertium ſecundo, eſſe gravius; ita intelligenda ſunt, ut, quũ excommunicationis gradus diverſi appareant, iſtis nominibus non incommode diſtinguantur. Alioqui è vetuſtiſſimis magiſtrorum ſcriptis id conſtat,* נדוי *&* שמתא *generalia eſſe nomina, eaque ἰσοδυναμοῦντα, id eſt, eiuſdem valoris.*

loris. Quod radices quoque innuunt: quia נדה, *unde* נדוי, rejicere, arcere: *&* שמת, *quantum ex Arabica lingua, ubi radix adhuc remanet,* deſpicere, *immo* vituperare, fœdum facere; *ut interpretatur magiſter Erpenius, ad proverb. 56. lib.* 1, *à ſe editi:* لا تظهر الشمات باخيك Ne manifeſtes opprobrium fratris tui. *Hinc Talmudiſtæ ſuum* שמת *deſumpſerunt: quo ignominioſam eiectionem è cœtu ſuo exprimere ſolent. Quamvis id ignoraverit Rabb, qui, de* שמתא *interrogatus quid eſſet, reſpondiſſe fertur Cod. Talm.* מועד

 קטן,

קטון, *ſive de diebus intermediis inter primum & octavum diem feſtum*, שם מיתה, ibi mors. *Samuel vero*, שממה יהיה vaſtationi erit. *Porrò complura ſunt loca Talmudica, unde non immerito concludas*, נדה & שמת *non differre. Legantur, quæ hac de re erudititiſſimus Seldenus obſervavit, li. 4, c. 8, de iure naturali & gẽtium. Nihilo-minus diſtinctio trium vocum, quam pluribus expreſſit Bertramus noſter, à Talmudiſtis non rejicitur: quum ipſi hanc gradationem non uno loco admittant. cuius ille hic rationem explicat.* נדוי *à* חרם, *ut graviori, diſpeſcit Maimonides in Thalmud Thora, cap.* 7, §. 2. כיצד הוא הנדוי אומר פלוני יהיה

יהיה בשמתא והחרם אומר לו פלוני מוחרם וארור בו אלה בו שבועה בו נדוי Quomodo ſe habet averſatio? Ait, (*qui excommunicat,*) Iſte N. verſabitur in averſatione. (*id eſt, averſabuntur ipſum.*) Et (*quomodo ſe habet*) anathema? Dicit ei, Iſte N. devotus erit (*vel,* eſto) & maledictus: in eo reſidebit execratio, in eodem adiuratio, in ipſo averſatio. *An hoc poſterius in eum quadrat, cui invito ceremonialis quædam impuritas accidit? Cuiuſmodi tamen ſub* נדוי *fuiſſe, oſtendi cod. Middoth, ad capitis 2 paragraphi 2 verba* שאני מנודה quia ego reiicior. *ſcilicet, per* נדוי. *ſunt verba cuiuſ-*

dam ſecus in templo incedentis quam mos ferret, quia erat contaminatus. Atque שמתא *graviſſimam quandoque excommunicationem deſignare, non tantum oſtendit iſtud epitheton* Adonai, *id eſt*, Dei, (*quo exaggerare rem Ebræi ſolent,*) *in Chaldaïca paraphraſi: cuius nonnulla exempla clariſſ. & eruditiſſ. Buxtorfius in Lexico Talmudico congeſſit.* (*ut, Num.* 21.25: ומחוהי ישראל בשמתא דיי
Et percuſſit eum Iſraël per ſchamatha Dei. *qua ratione, internecioni graviſſimum anathema additum, Chaldæus innuiſſe videtur.*) *Sed etiam id confirmari rabbi Salomonis gloſſa ad citatum antea locum* è Moëd

e Moëd Katon, *non ſine gravi cauſſa quis dixerit. Verba eius aperta hæc ſunt, ad illam comparationem Gemaræ, qua* Schamatha *contulerat cum* טיחא בתנור, adipe clibani: כשומן שטוחין את התנור ונבלע בתוכו שאין יוצא לעולם כלומר מכהלכל (legendum מכולכל) מאן דמשמתינן ליה דלא נפקא מיניה לעולם Tanquam pinguedo, qua illinunt fornacem, in cuius medio abſorbetur, quia in æternum non exit. quaſi dicas; in totum conſumitur is quem per ſchamatha devovemus, quia inde non evadit in æternum. *Atqui per* נדוי & חרם *qui reiecti fuere, recipi poſſe oſten-*

tendit Maimonides, loco antea producto, ſequenti illic paragrapho. Ergo שמתא, *quamvis non ita frequenter, tamen ſubinde, graviſſimam excommunicationem denotare, ex iſta comparatione, & verbis Solomonis Iarchi, ubi, quod maxime horrendum eſt, enarrat, admodum eſt veriſimile. Vlterius, expendamus leves quaſdam cauſſas* נדוי, averſationis, *apud Maimonidem c. 6 Talm. Thor.* quæ נדוי, averſatio, *poſt dies triginta, niſi pœnitentia interveniat, in* חרם, anathema, *mutatur. Sane, in iſtis omnibus locum habere nequit, quod Gemara, & Gloſſa marginalis, de ſtudioſo ſapientiæ ſtatuunt, cod.*

de Paſchate, f. 52, *col.* 1, *graviorem eſſe excommunicationem* ſchamatha, *quam ſit flagellatio; ideoque eum ad hanc pœnam condemnari; non vero iſto modo è cœtu proſcribi. Num gravior eſt averſatio quævis, ob levem quoque culpam fieri ſolita, ipſa flagellatione ſtudioſi legis divinæ? Et, quamvis* חרם, anathema, *late ſumatur non raro; an illa formula horrenda, quam Cl. Buxtorfius ex manuſcripto habet ad rad.* חרם *in Lexico Talmudico, alii competit, quam ultima excommunicatione* ſchamata *devoto? Quocirca, uti nec noſtrum Bertramum, ita nec Eliam abſolute reiicere queo, qui in hæc verba loquitur:*

שלשה מיני חרמות הן נדוי חרם ושמתא ונדוי הוא הרחוק ואם לא היה שב היו מחרימים אותו ואם לא היה שב היו משמתים אותו Tres erant ſpecies excommunicationis: averſatio, anathema, & extrema devotio. Averſatio, eſt eiectio Quod ſi non convertatur, anathemate feriunt ipſum. Et, ſi nec tum reſipiſcat, eumdem devovent.

Pag. 93. Talmudiſtæ *&c.*] *Id quidem verum eſt; uti codice* Sanedrin *non ſemel occurrit. Vnde eorum verba, cum alibi, tũ c.* 1, §. 1: דיני ממונות בשלשה יהיו Iudicia pecuniaria à tribus peraguntur. *Et cap. eodem,* §. 4. דיני נפשות בעשרים ושלשה Capitalia à tribus & viginti.

ti. *Sed non tam hic ſpectatur, quid à iudicibus tractetur, quam de numero eorum inquiritur. Si itaque Talmudiſtas, quò noſter provocat, de tribus iſtis, & viginti tribus iudicibus, admittere velis, conſulas tantum Maimonidem, cod.* Sanedrin, *c.* 1. §. 3, *circa medium:* מעמידי׳ בכל עיר
ועיר מישראל שיש בה קכ׳ או יותר
כנהדרי קטנה ויושבת בשער העיר
ע״נ והציגו בשער משפט וכמה׳ יהירה
מנינם כג׳ דיין והגדול בחכמה שבכולן
ראש עליהם והשאר יושבין בעיגול
כמו חצי גורן כדי שיהא הראש רואה
את כולן : & §. 4 : עיר שאין בה קכ׳
מעמידין בה שלשה דיינין שאין בית
דין פחות משלשה כדי שיהא בהן
רוב . ומיעוט אם היתה ביניהם
מחלוקת בדין מן הדינים In unaquaque civitate Iſraëlitarum,

rum, ubi c x x vivunt, aut plures , conſtituunt ſynedrium parvum , cuius conſeſſus in porta civitatis: quia dicitur, (*Amoſ.* 5, 15,) Et conſtituite in porta iudicium. At quantus erit eorum numerus? Viginti-triũ judicum. Et præcellens ſapientia inter omnes, præſicitur ipſis. Cæteri vero ſedent orbiculatim , inſtar horrei dimidiati, ut præſes omnes aſpiciat. *Deinde* §. 4. In qua vero civitate c x x non ſunt, conſtituunt tres iudices: quia ſenatus minor quam trium non reperitur: quo in iis maior & minor numerus ſit, ſi inter eos contro-

tro-

troverſia incidat in quadam lite.

P.122.Deſcribendę Legis & explicandæ peritũ] *Tales erant complures, uti ferme innumeri ſacrorum miniſtri. Hic unus, munus hoc ſuum potius in bello vel alio civili negotio obiiſſe videtur: quemadmodum omnes ſcribarum officium duplex faciunt; eccleſiaſticum, & politicum. Cuius politici duæ ſaltem fuere ſpecies. Vna eorum, qui vel literis publicis ſcribendis, vel contractibus aliiſque actis ſcripto conſignandis, operam navabant. Horum mentio fit Eſteræ 3, 12. Vbi digniores & honoratiores eorum vocantur* סופרי המלך, ſcribæ regis: *qui literas*

ras regia authoritate ſcripſiſſe
narrantur. Chaldæus vertit ibi-
dem, לבלרין דמלכא, notarii re-
gis. *Nam, quos notarios voca-*
mus, vocant in Talmud לבלרין.
ut, quum de ſabbatho tradunt,
eo tempore לא יצא הלבלר בקלמוסו
non prodibit notarius cum
calamo ſuo: *puta, ad domos*
civium, ut eorum acta conſcribat.
Tales in Eſteræ hiſtoria meritò
vulgi ſermone dicas ſecretarios
regis; *id eſt, qui à ſecretis vel*
ab epiſtolis; uti loquuntur ele-
gantiores. Verum, Serajam fuiſ-
ſe talem, non exiſtimo; quia ta-
les erant plures: at hoc officium
videtur unius fuiſſe. Quemad-
modum 2. Reg. 12, 11. & 2.
Chro. 24, 11. Ita 2. Reg. 19, 2,
Eze-

Ezechias rex ſuum habet סופר*:* *& Iehoiakim ſimiliter Ier. 36. 12: cui in regis aula conclave aſſignatum erat. Quid ſi igitur ſecundam ſcribæ politici ſpeciem hic attēdamus, & Seraiæ munus cum eo conferatur, quod Ier. 52, 25, deſcribitur? Ibi præfectus regis Babyloniæ ex Ieruſalem cepiſſe dicitur cum aliis* פקיר על אנשי המלחמה præfectum militibus; *qualis tempore Davidis fuit Ioab: &* סופר שר הצבא ſcribam principem exercitus. *cuius officium poſtea ſubiicitur,* המצביא את עם הארץ, qui congregat populum terræ: *ita enim Chaldæus vertit per* כנס, congregans; *ut Rabbi Kimchi hic etiam agnoſciti notio-*

nem

nem אסיפת החיל congregandi multitudinem, *in libro Radicum ; & 2 Reg. 25, 19, ubi eadem narrat author, annotat,* שעל פיו היו יוצאים העם לצבא ex cuius mandato procedebat populus ad bellũ. (*Confer 1 Macc. 5,42: ubi inferiores duces exercitus etiã* γραμματεῖς, *i,* סופרים, ſcribę, *nuncupantur*) *Talis, ut credo, fuit & Seraia, quo de agit noſter: nempe, cuius munus erat, cum primariam regni pecuniam, tum milites ac propugnacula, in ſcripto ac enumerato habere, id eſt, primaria regni firmamenta; adeoque illam curare, iſtos conſcribere, horum conſervationis ſatagere. Quæ cum notio vocis admittit, tum loca pro-*

productα arguunt, ſi conferas Eſaiam c. 33, 18. *Nam iſtinc confirmatur, quod de propugnaculis iam addidi. Verba ſunt:* איה סופר איה שוקל איה סופר את המגרלות Ubi eſt cenſor? Ubi eſt quæſtor? Ubi eſt qui recenſet turres? *Quò alludit Paulus*, 1. *Cor.* 1, 20. *ubi contra humanam ſapientiam gloriatur; quemadmodum Eſaias adverſus belli robora. Ad illa*, סופר את המגדלות, cenſor *vel* ſcriba turrium, *in hunc modum Salomon Iarchi:* וגם הוא דבר מלכות ממונה על בתי המלכות כמה הם וכמה מגרלים צריך לעיר פלוני Hoc etiam eſt negotium regni, *ſcilicet, eius*, qui præfectus eſt aulis, quot ſint, &

quot turribus opus ſit alicui civitati, *ſcilicet, cognoſcens. Kimchi etiam, cum hic, tum in Radicibus explicandis,* שוקל, expendens, *ad* כסף, pecuniam, *refert. Neque hactenus producta adverſantur iis quæ ultimo capite ſecũdi Samuel. referuntur, de numerando populo univerſo: cuius executio graviter punita fuit. ſiquidem iſtud factum in Davide animum oſtendit de promiſſionibus divinis dubitantem. Huiuſmodi totius populi ad militiam idonei numeratio, illicita Davidi, non impedit, quominus apud ſcribam ſuum, id eſt,* סופר, *in numerato habeat iuſti alicuius exercitus milites, locaque præſidiaria ad regnorum defenſionem diſpoſita.*

Pag. 138. Iudices illi Ieroſolyma venerint] *Nihil hic difficultatis eſt, unde ad alterutrum ſit confugiendum. immo utrumque inſtitutioni regis adverſatur: quum ius in ſua civitate dicere debuerint. Quare ſimpliciter vertendũ, 2. Chron.* 19, 8, וישבו, poſtquam rediiſſent. *Senſus eſt: Quum Ioſaphat, ad reliquas civitates profectus, ut populum ad veram religionem reduceret, verſ.* 4, (*quod per alios feciſſe, è 2. Chron.* 17. 7, 8, & 9, *conſtare poteſt,*) & *iudicia reſtauraret; ipſe cum illis politicis & eccleſiaſticis Ieroſolyma rediiſſet; tum demum iudices Ieroſolymis conſtituit. Hoc modo illud* vau ו, *alibi u-*

ſurpatur : uti Exod. 16, 20. *Quod bene obſervat rabbi Iſaac Levita in libro Siach Iſaac, f.* 46 : תשמש עוד הואו כמקום מלה וכבר וירם תולעים ויבאש פירושו וכבר באש Inſervit etiam *vau*, ו, exprimendæ voci et-iam-ante. *ut Exod.* 16. Et produxit vermes, & fœtuit. Quod exponitur, Et iam ante fœtuerat. *Idem eſt, acſi dixiſſet, Poſtquam fœtuiſſet. Atque ab iſto ſenſu non omnino abit,* 2. *Chron.*19. *doctor Kimchi, ad verba,* Et reverſi ſunt: אותם שמנו השופטים בכל עיר במצותו Iſti qui conſtituerant iudices in unaquaque civitate mandato illius. *Non refert reditum ad creatos iudices; ſed*

qui

qui comitabantur Ioſaphatum; licet Ioſaphatum non complectatur.

Pag. 139. Suprema hęc duo iudicia] *Recte duo fuiſſe aſſeverat: puta, eccleſiaſticum, & civile. Nam, Deut. 17, Deus ipſe ſynedrium eccleſiaſticum à politico diſtinctum inſtituerat. Conferatur verſ. 9. cum 12. Vbi nomen*, iudex, *pro* iudicibus, *ex more linguæ frequenti, accipiendum, docet vox* ſacerdos, *pro qua, in eadem lege, verſ. 9, legimus*, ſacerdotes. *Atque ita, immo etiam per voculam* או aut, *ſacerdotes Levitæ à iudicibus diſtinguuntur. Præſides quoque diverſos fuiſſe, ex reſtaurata per Ioſaphatum*

politia, & hunc omni negotio Dei, לכל דבר יהוה, illum vero לכל דבר המלך, omni negotio regis, *deſtinatum, ex 2. Chron. 19, 11, omnino liquet. Quin & duobus iudicum generibus, verſ. 8, puta ſacerdotibus cum Levitis, & capitibus paternarum familiarum, ſubiiciuntur duo cauſarum diverſa genera,* משפט יהוה, iudicium Dei, & ריב, lis, *ſcilicet vulgaris: quibus illi conſecrantur. Ieremiam addas licet: qui, cap.* 19, 1, *teſtes aſſumere iubetur ex ſenioribus populi, & ſenioribus ſacerdotum. Quamvis Talmudici hac in re, ut alibi paſſim in recenſendis ſuis moribus antiquis, corrupta tempora, & quid circa*

Chri-

Chriſti tempora obtinuerit, magis reſpiciant; nihilo-minus codice Ioma *diſtinctionem propoſitam ſatis innuunt. Ibi, c. 1, §. 5, de ſacerdote ſummo:* מסרוהו זקני בית דין לזקני כהונה Tradunt eum ſeniores ſenatus iuridici, ſenioribus ſacerdotalibus. *Quin etiam diverſis locis diſtinctos fuiſſe, ſi traditiones Talmudicas cum diverſis Scripturæ locis comparemus, non videtur negandum. Ezræ.10,6, & 8, quum convocandus eſſet populus vi & authoritate civili, conveniunt cum Ezra (ad politicam ſive civilem dignitatem à Perſarum rege evecto, c.7,25) principes ac ſeniores in exedrā filii Eljaſchibi: qui, ut alii principes*

 com-

complures, ex Davide ſtirpem ducebat, 1. *Chr.* 3. 24. *quare exedra principum dicebatur, Ier.* 35, 4. *Hoc autem in Ieremia conclave erat* ὑπερῷον. *Sed ſanedrin, quod poſterioribus temporibus, inprimis Herodis tempore, pæne eccleſiaſticum erat,* לשכת הגזית, in conclave lapidis cæſi, *conveniebat, ut paſſim tradunt Talmudici: ſecundum illud cod. Midd. c.* 5, §. 3: לשכת הגזית בה היתה סנהדרין גדולה In conclavi cæſi lapidis conſeſſus magnus ſedebat. *Hic conſeſſus etiam politica tractabat; verum inprimis eccleſiaſtica: ſicut etiam ferme ex ſacerdotibus & Levitis conſtabat.* (*Maim. cod. Saned. c.* 2, §. 2:

§.2: מצוה ליהיות בסנהדרין גדולה כהנים ולויים Pręcipitur, ut in cõſeſſu magno ſint ſacerdotes & Levitę: *quibus deficientibus, etiam ſolos Iſraëlitas, ut loquitur, aſſumere licebat.*) *Et quãvis iam inde à captivitate Babylonica Sacerdotes & Levitæ magnam paulatim ſibi authoritatem vendicarint; adeoque hinc factum videatur, ut ſemper Sacerdotes & Levitas potius in ſenatum adſciſcerent; tamen inprimis hic ſenatus evaſit eccleſiaſticus, (quod hîc intendimus,) poſtquam Herodes politicum ſuum imperium ſtabilire ſatagens crudelitate illa fuiſſet auſus: de qua Ioſephus l. 15. antiq. c. 11. circa medium. Ipſos ad-*

verſarios ἀπέκτεινεν, ὥστε εἶναι μηδὲν ὑπόλοιπον ἐκ τῆς Ὑρκανοῦ συγγενείας, ἀλλὰ τὴν βασιλείαν αὐτεξούσιον αὐτῷ, μηδενὸς ὄντος ἐπ' ἀξιώματος ἐμποδὼν ἵστασθαι τοῖς παρανομουμένοις· interfecit, ut nihil eſſet reliquũ ex Hyrcani cognitione, ſed regnum plane ſubiaceret arbitratui ipſius, exiſtente nemine in dignitate, qui impedimento eſſet ne prava committerẽtur. *Vbi attendenda ſũt,* Nemine in dignitate &c. *Sublatis iis, qui politicam poteſtatẽ retinerẽt, &, ipſo invito, exercerẽt contra vim & ſcelera, iã umbra reſtabat veri regiminis politici: partim, quod iam pleriq; eſſent eccleſiaſtici; partim, omni illa pote-*

ſtate

ſtate ſublata, quæ Herodi poſſet eſſe impedimento. Tamen reliquiæ manſerunt utriuſqûe ſenatus, eccleſiaſtici & politici: abſque eo enim ſi eſſet, quorſum illa diſtinctio ſeniorum populi à ſacerdotibus & ſcribis? Matth. 26, 3. & 59. item 27, 1.

159. Vel ut etiam indicentur שוטרים.] *Paſſim autorem ipſum accuratius diſtinguere velim inter* ſeniores, זקנים, iudices, שופטים, & officiales, שוטרים. *Non quidem negaverim, ſeniores, non ſolum in ſupremo ſenatu, ubi & de politicis negotiis ſtatuebatur; ſed quandoque in minoribus etiam civitatibus, iudices deſignare: ubi tamen coniunguntur, diſtin-*

diſtincta munia reſpiciunt. Confer cum Ez. 10, 14. Deut. 1, 15. & Num. 11. 16. Nimis itaque hîc iudices cum ſenioribus, vel cum officialibus, ut iiſdem, coniunguntur. Seniores & iudices ita differunt, ut hi cauſas, lites ac controverſias, deciderent; illi reliqua politiæ conſervationẽ ſpectantia curarẽt. Quemadmodũ præterea hoc evincit diſtinctio iſtorum in deſerto: de illis narratur Num. 11, 16; de his Exod. 18, 21; quum hi illis longe plures recenſeantur. Locus eſt inſignis ad diſtinctionis magiſtratuum confirmationem. Ioſ. 23, 2. Convocavit Ioſua omnem Iſraëlem, ſeniores eius, & capita eius, & iudices

eius

eius, & officiales eius. *Eadem habes cap.24,1. Quænam fuerint illa* capita, *explicatur 2.Chron. 5, 2; puta duodecim tribuum principes, qui ad concordiam & ordinem ſervandum omnibus Iſraëlitarum familiis in ſingulis tribubus præerant: licet eorum poteſtas congregatorum ſeniorum conſeſſu minor fuiſſe videatur. quod reſpectu ſenatus ſupremi præcipuè intelligendum.*

Pag. 187. Contra fidem hiſtoriæ Macc.] *Immo contra Iudæorum hiſtoriam in libro Abrahami ben David, cui nomen* Hackabala, *& libro Ioucbaſin alterius Abrahami. Ille, f. 27, Mathatiam patrem*

Iudæ ſummum quidem ſacerdotem agnoſcit, ſed Iudam regem ſive imperatorem nominat. מרד מתתיה בן יוחנן כ"ג הוא הנקרא חשמונאי באנטיוכוס מלך יון ועמד הוא ובניו על משנה מלך יון המולך בירושל' והרגוהו ואת כל חילו ומלך חשמונאי שנה אחת ומרת ואחריו יהודה בנו הגבור הגדול מבניו מלך ששה שנים ומת Rebellavit Mathatias, filius Ioannis, ſacerdos magnus (is qui Haſmonæus vocatur) contra Antiochum regem Græciæ: atque cum ipſe, tum filii eius inſurrexerunt contra ſatrapam regis Græciæ imperantis Hieroſolymis, eumque cum toto exercitu occiderunt: ita imperavit Haſmonæus per unum

unum annum, obiitque.
Poſt eum Iudas filius, ſtrenuus ille, fortiſſimus filiorum, imperavit annos ſex, & obiit. *In tota illa hiſtoria patrem quidem pontificem M. fuiſſe narrat, & rerum moderatorem; ſed de pontificatu filii altum ſilentium. Pariter Abraham Zacuthus in Iouchaſin, fol.138, ſub finem, de utroque:*
הרגם מתתיה כהן גרול ובניו
החשמונים ועשו שלום עם הרומיים
ואחר כך יהרג יהודה ומלך יונתן
אחיו Occidit eos, (ſcilicet ab Antiocho miſſos) Mathatias ſacerdos magnus, eiuſque filii Haſmonæi, atque cum Romanis fœdus iniêre. Poſtea occiſus fuit Iudas, cui in imperio ſucceſſit

ſit Ionathan frater. *Quum adeo ad iſtiuſmodi titulos advertant Iudæi, cur hic in patris adſcribitur; non vero in filii hiſtoria: ſi Iudas filius etiam ſummi pontificis titulo gaudebat? Idem liquet ex hiſtoria Maccabæorum, immo ipſo Ioſepho, uti Bertramus hîc obſervat. Quid igitur ſibi Ioſephus alibi voluit, quum Iudam pontificem faceret? Sanè, ſiquis Ioſephum diligenter cum aliis hiſtoricis conferat, non ſemel deprehendet authorem præſtantiſſimum vitio ſcribarum fœdè corruptum. quod viri docti paſſim obſervant, ut inter alios Cl. Caſaubonus, exerc. adverſus Baronium. Adhæc, quis non fateatur, poſterioribus tempo-*

temporibus in ſummis pontificibus creandis perturbatè multa fuiſſe acta, neglecto ordine in ſacris muneribus minimè negligendo? quod alibi in pontificibus circa finem reipublicæ Iudaicæ oſtendi. Quid ſi ergo obtruſum fuiſſe Iudæ pontificatum dicamus: quem, bello impeditus bellique motibus, adminiſtrare non voluerit; ideoque nec ſolemniter ſuſcipere auſus? Ioſephi verba amplius non innuunt. Quod è libr. 12, *cap.* 17, *Bertramus indicat, ita expono:* Ἀρχιερωσύνην ὁ λαὸς τῷ Ἰούδᾳ δίδωσι. Pontificatum populus Iudæ tradit, *id eſt, offert. Immo verba ultima iſtius libri,* τὴν ἀρχιερωσύνην ἔτος τρίτον κα-

 ταςχών,

παγχῶν, *de Iuda*, quum pontificatum annos tres retinuiſſet, *hoc oſtendunt*, *Iudam licet adminiſtrare munus commodum ſibi non exiſtimaret*, *ita tamen id reiicere noluiſſe*, *ut alius crearetur. Quomodo*, *quod à populo datum erat*, *apud ſe veluti reliquit*; *licet id nec ſolenniter aſſumpſiſſet*, *nec exercuiſſet.*

Pag. 220. Qui ϛρατηγοὶ τȣ̃ ἱερȣ̃ vocantur.] *Quam violentum hoc eſt*, *iudices*, *qui paſſim popolum iudicabant*, *vocari templi prætores vel præfectos. Cod.* Schekalim, *c.* 5, *& apud Maimonidem*, *de inſtrumentis ſanctuarii*, *c.* 7, *multa de officiis*, *in templi*, *&*

eorum,

eorum, qui magno numero veluti exercitus quidā eò conveniebant, cura præſtandis, recenſentur: quibus quindecim primarii vacabant; alioſque complures ſibi ſubiectos habebant, iiſque adminiſtris utebantur. Maimodes: חמשה עשר ממונין הי׳ במקדש וכן ממנים לעולם על כל דבר מהמשה עשר דברים אלו ממונה אחד · ואלו הן אחד על הזמנים ב׳ על נעילת שערים ג׳ על השומרים Quindecim præfecti erant ſanctuario. (*id eſt, templo.*) Atq; ſic iugiter præficiunt unicuique ex quindecim iſtis negotiis unum præfectum. Sunt autem hi: Unus præerat temporibus: (*id eſt, tempora ſacrificiorū &c. indicabat;*)

 ſecun-

ſecundus templi foribus claudendis (*& aperiendis;*) tertius in cuſtodes dominabatur. *De quibus cuſtodibus idcirco ait Pilatus, Matth.27, ſub finem ;* Ἔχετε κουστωδίαν, Habetis cuſtodiam. *Reliquos deinde enumerat ordine dicto loco Maimonides. Numquis dubitabit, de his potius loqui Eu. Lucam in Euangelio, c. 22, eoſque nũcupare* στρατηγοὺς τοῦ ἱεροῦ *duces* vel præfectos templi *ſive* ſãctuarii ; *quam ut iudices populi ordinarios intelligat?*

Pag. 231. Media quædam via] *Veriſimilis hæc ſententia eſt, Iudæos morte plectendi poteſtatem non habuiſſe : nimirũ, poſt annum Chriſti tri-*

ceſimum. Hoc indicant varia loca Talmudica, quibus ante templi ſecundi vaſtationem, anno quadrageſimo, ſynedrium Ieroſolymis aliò demigraſſe ferunt: quum iudicia criminalia & capitalia inprimis, erepta fuiſſent. Ex eo factum, ut in Iouchaſin, *& Tſemach* David, *eorum authores Iudæi, idipſum apertè agnoſcant. Expendamus unum atque alterum locum: non quod omnia probemus; ſed quò in eorum verbis id reperiamus quo de in præſentia agitur. Codice* Aboda zara, *c.* 1, *f.* 8, *col.*2, *ſub finem, hæc leguntur, quæ brevitatis cauſa contraxi, quoniam inſeruntur illis nihil ad rem facientia.* ארבעים שנה

 מרלא

מדלא חרב הבית גלתה סנהדרין
וישבה לה בחניות למאי הלכתה לומר
שלא דנו דיני קנסות אמר רב נחמן
בר יצחק לא תימא דיני קנסות אלא
שלא דנו דיני נפשות מאי טעמא כיון
דחזו דנפשי להו רוצחים ולא יכלי
למידן אמרו מוטב נגלי ממקום למקום
כי הכי דלא ליחייב דכתוב ועשית
על פי הדבר אשר יגידו לך מן המקום
ההוא מלמד שהמקם גורם Quadraginta annis, ante quam ædes vaſtaretur, migravit ſanhedrin, & conſedit in tabernis. Quorſum iſta traditio (*patris Iſmaelis?*) Ut idicaret, nõ decidiſſe cauſas criminales. Ait Magiſter Nachman, filius Iſaaci; Ne dicas cauſas ciminales, ſed, non decidiſſe cauſas capitales. Quę ratio? Quũ viderent, quod animas occiderent, &, ſe non poſſe iudi-

iudicia exercere, dicebant, prę̃ſtat migremus de loco in locum, ne rei fiamus. Nam ſcribitur, (*Deut.* 17, 10:) *Deinde facies ex præſtituto illius ſentẽtiæ quã indicaverint tibi è loco illo.* Docet, locum aſtringere *ſcilicet iudices: ut, ſi illic nõ ſint, iudicia capitalia exercere non teneantur. Verba iſta plana ſunt,* quum viderent, ſe non poſſe iudicia capitalia exercere. *Quod autem hîc dicitur, de loco in locum; id Codice* Roſch haſſchana, *ubi eadem narrantur, magis diſtinctè exprimitur, f 31. circa medium:*

גלתה סנהדרין מגמרא מלשכת הגזית לחנות ומחנות לירושלים ומיר ליבנה ומיבנה לאושה ומא לשפרעם ומשפרעם לבית שערים ומבית ש לצפרי

לצפרי ומצ׳ לטברא Migravit ſanhedrin omninò ab exedra cęſi lapidis (*ubi olim circa templum erat*) ad tabernam; à tabernis (*nam alii legunt* חניות) in ipſam civitatem Hieruſalem; inde Iabnam; Iabnâ Ousã: Ousâ Schaphreã; inde Bethſchearaïm; hinc Tzipporim; tandem Tiberiadem. *Itaque, quum vetuſti Iudæi id agnoſcant, illam ſupremam poteſtatem ſibi tunc ademptam fuiſſe, eò inclino, ut nulla vis iſtis verbis inferatur, Iob.* 18, 31; Nobis non licet interimere quenquam: *quorum ſimpliciſſimus ſenſus eſt, gladii poteſtatem ipſis ademptam fuiſſe. Quam ſententiam pluribus confirma-*

firmare poſſem ; & alterius argumentis reſpondere : verum hoc loco ſufficiet, uno atque altero verbo primariis rationibus ſatisfacere. Non hoc de nihilo eſſe arbitrantur, quod pronuncians veluti ſententiam, dicat Servator Ioh. 8, 7. Qui veſtrum ſine peccato eſt, primus lapidem in illam iaciat. *At, Chriſtum iudicis partes à ſe reieciſſe, ipſius verba oſtendunt, Luc.* 12,14 : Quis me vobis iudicem *aut partitorem* præfecit? *Quod vero Iudæis, ſi inſontes fuiſſent, lapidatio conceſſa videatur; iſtic Chriſti ſcopus expendendus. Quia hypocriſi ſua ipſum decipere & capere conabantur, verſ.6, ideo reſponſo*

ſuo oſtendit, ſe occulta ipſorum habere perſpecta: q. d. per me licet, ut ex lege Dei de ipſa ſupplicium ſumatis, ſi vos eo vacatis crimine: at conſcientia vos arguet. itaque non eſt quod de ſupplicio iſto cogitetis. Quocirca, ſi ſenſum reſpicias, Chriſtus id potius prohibet: quemadmodum etiam v. 11. ſe condemnare ipſam negat. Conditione innocentiæ ab ipſis non præſtita, nihil abſolutè de pœna adulteræ ſtatuitur. Quæcunque alia proferuntur, nihil præter ſententiam de reatu ſontis evincunt. Nam, quicquid rabie quadam factum, huc non pertinet. Quod vero, Antiq. Iud. l. 20, c. 8, Ananus tantum de convocato ſynedrio

drio iniuſſu præſidis accuſaretur, non de ſumpto per conſeſſum iſtum ſupplicio, potius noſtram ſententiam confirmat: nam, ſi ne quidem ad eam rem cogere ſenatum permittebatur; quanto magis ſine authoritate præſidis per eum occidere nefas?

Pag. 244. Sacerdos ſummus evaſerit] *Id authore* Deo *factum videtur, ex* 1. *Sam.* 2, 30. *Quum enim ſummus eſſet ſacerdos ex Ithamaris proſapia, cuius poſteri ſemper communi ſacerdotio functi ſunt,* (1. *Chron.* 24, 4, *ſeqq.*) *& ipſius familiæ ſe dediſſe Deus dicat, quod obedientia non præſtita, ſe ablaturũ pronunciat: omnibus patet, Dei iuſſu ſummũ ſacerdotium in eum*

ex Eleazari familia tranſlatum, & deinde aliò devolvendum fuiſſe. Conferantur hæc Dei verba; Dixeram quidem, Domus tua ut domus patris tui indeſinenter ibunt coram me uſque in ſeculum: at nunc, dictum Iehovæ, abſit mihi. *Ita Deus Phineeſo promiſerat, Num.* 25; 13; Erit ei ac ſemini eius poſt eum ſedere ſacerdotium perpetuum: *attamen poſtea ad Ithamaris familiam in Eli fuit tranſlatum. Cauſſa, cur ad Eli dignitas pervenerit, fuit proculdubio aliorum inobedientia: quã licet non exprimat ſcriptura, cum ex illius temporis hiſtoria tum, ex ordine conſueto, quem Deus in*

ſuis

ſuis beneficiis auferendis ſervare aſſolet, non eſt obſcura. Sæpe quidem in divinis promiſſionibus conditio obedientiæ non exprimitur, quum de temporalibus bonis agitur: nihilo ſecius tacitè innuitur. Quod ſatis exempla conſtabiliunt; & generales iſtæ ſententiæ, quas in Ierem. legere eſt, c. 18,7,8,9,10. Vbi utrumque caſum Deus proponit, obedientiæ & pertinaciæ: atque illo caſu, non obſtantibus minis, ſe clementem; hoc vero, non obſtante conditionali bonorum promiſſione, alium ſe futurum aſſerit. ne quis ita ſecum reputet, propoſitam felicitatem vel miſeriam piis & improbis pariter obventuram. Quæ in diſputationibus

nibus adverſus Iudæos obſervanda. Siquidem illi in promiſſionibus terræ Chanaan & beatitate illic perfruenda, ſuæ pertinaciæ fundamenta quærunt: acſi, quum illis bonis non fruantur, Meſſiam adhuc expectare debeant. Cū tamen illa temporalia nonniſi cum conditione ſub Meſſiæ adventum promiſſa fuerint. Quod vel ex ipſo libro Nizahon *probari poteſt: ubi author Rabbi Lipman ſect. 26, ait:* כל תנאים שהתנה הן רעות הן טובו׳ כולם על תנאי הוא גוזר אותם. Omnia pacta, quibus paciſcitur (*Deus*) cum adverſa, tum proſpera; omnia iſta ſub conditione decernit. *Temporalia illa beneficia, Iudæis promiſſa, ple-*

plerumque veluti figuras ac ty-
pos eo modo enarrari, quaſi ple-
raq; non niſi ſpiritualiter intelli-
gēda ſint, nō ignoro At ſimplicius
eſt quod antea dixi: &, qui ſe-
cus ſentiunt, magnas difficulta-
tes ſæpius experientur. Si hoc
admittere velimus, ut à verbo-
rum proprietate recedere liceat,
ſine rationibus in ipſe contextu
repertis, vel locis parallelis id exi-
gentibus; quæſo, quam omnia
reddentur dubia? Sed de his in
controverſiis Iudaicis: jam eo
redeamus, unde diverterat ora-
tio. Ad locum 1. *Sam*. 2, 30,
notat Abrabaniel ex alterius ex-
poſitione: נתתי כהונה לאלעזר בנו
של אהרון ולפי שבימי פילגש בגבעה
שפקרו ישראל ברוב המצות וגרם
להם זה פנחס ושאר הכהנים שלא

היו מעיר אל עיר כראוי להוכיחם
לכן נטלתי כהונה גדולה מהם ונתתיה
אל בני איתמר שנים ושבעים שנה
ועכשיו שקלקלו בני עלי חלילה לי

Dederam ſacerdotium Eleazaro filio Aaronis. at, quia diebus concubinæ, Gibeæ horrenda paſſæ, quum deſciſcerent Iſraëlitæ adverſus pleraque præcepta, huius ipſius cauſa fuerunt Phinees & ſacerdotes reliqui, quia non obibant ſingulas civitates, ut ipſos reprehenderent; idcirco abſtuli ſacerdotium ſummum ab ipſis, atque in filios Ithamaris devolvi ad annos ſeptuaginta duos. Verum iam ubi inhoneſtè ſe geſſerunt filii Eli, abſit mi-

hi.

hi. *Quod Phineeſum accuſat, locum in hiſtoria ſacra oſtendi velim; unde, quod commemorat peccatum, ei aſſcribi poſſit. Filios eius, alioſque, ſui in monendo officii non ſategiſſe, uti par fuerat, morum depravatione, quæ iſto tempore invaluit, omninò eſt veriſimile. Quod vero divinarũ minarũ executionẽ concernit, ea apud hunc Abrabanielẽ confirmatur ex* 1. *Reg.* 2, 27: Eiecit Salomo Abiatharem ne eſſet ſacerdos Iovæ, ut impleret verbũ Iehovę. *Hoc verbũ iam è* 1. *Sam.* 2, 30, *prolatum fuit. Nam Abiathar erat ex familia Eli. Iam ſatis conſtat, quid de ſacerdotii iſta tranſlatione ab una ad alteram familiam ſta-*

tuendum : quod examinandum erat. Cæterum ſi quis ſcire aveat, quid alii Iudæi cauſæ profeſerant, cur Eli ſacerdotium acceperit, conſulat literarum decus Clariſſ. Seldenum, c. 2, & 3, l. 1. de ſucceſſione in pontificatum: ubi complura ad hanc rem facientia. Et, quia de ſacerdotibus in iſtis libris ex Ebræorum ſcriptis accuratè diſſerit, multa alioqui notanda in his quæ ſequuntur, ubi de ipſis agitur, lubens prætermittam.

Pag. 248. Quo tempore, non liquet] *De tabernaculi & arcæ tranſlatione, olim quæ dicenda videbantur, propoſui in Præfatione C.* Middoth, *fol.* *** 1. *ideoque hic non repeto.*

Pag.

Pag.251 Unctionem neceſſariam non fuiſſe] *At conſulas velim Clariſſ. Seldenum, l.2. de ſucc. in pontificatum, c. 9: unde ſecus iudicabis, ſi omnia expendas.*

Pag. 270. Ad Parbar] *De his legere eſt in Notis meis ad* Middoth, *p.5, & ſequ. quæ hîc alias omnino exponenda fuiſſent. itaque ne actum agam, eò lectorem remitto.*

Pag. 280. In Salomonis hiſtoria alius ab illo] *Noſter v.4, c.4, 1.Reg. intendit: ubi Abiathar cum Sadoko in pontificatu coniungitur; cum tamen ad prædium ſuum relegatus dicatur iam antea, c.2,26. Itaque Kimchi, ac alii quidam, iſtum cum*

Sadoko hîc coniunctum Abiatharem, alium ac diverſum ab illo, qui fuit relegatus, faciunt. Atqui nunquā id ex ſacris literis vel minimo indicio eruetur. Proinde cum Rabbi Levi ben Gerſom, & Abrabaniele, eatenus ſentio, ut eandem eſſe perſonam exiſtimem. Verum hac de cauſa ſacerdotem, ſcilicet magnum, 1. Reg. 4, nuncupari autumo, quod licet poſtea ſacerdotio amplius non fungeretur, regni Salomonis initio tamen eo munere functus eſſet: (nec amplius hic 1. Reg. 4, 4, expreſſè dicitur, quam Salomonis tempore ſacerdotem fuiſſe.) deinde, quod ex præcedenti functione dignitatis aliquid poſtea quoque retineret. Vnde

de & nomen retinuit: ſicut apud nos etiam fieri experimur, ut officiorum nomina poſt impletum adminiſtrati muneris ſpatium remaneant. quò etiam illud Luc. 3, 2, de Anna & Caiapha ſummis ſacerdotibus revocari queat; niſi unus fuerit סגן כהנ׳, princeps ſacerdotum ſecundarius. *Commemorati vero Ebræorum magiſtri aliam aſſignant nominis cauſam:*

היה זה אביתר עצמו הנזכר כי עם
היותו מגורש מהכהונה הגדולה
הנה היה מוהן לעבור בעת כצו״ך
כשימצא צרוק בלתי ראוי לעבודה
כי אחר שאביתר שמש ימים רבים
בכהונה גדולה היה בלתי אפשר
שתסור ממנו כל ימיו Erat hic Abjathar ipſiſſimus antea (c. 2.) memoratus. Etenim

 licet

licet deiectus fuiſſet ſacerdotio ſummo, ecce idoneus erat ad miniſtrandum tempore neceſſitatis, quum deprehenderetur Tſadok minime capax miniſterii. Nam, quandoquidem Abjathar functus fuerat annos complures ſacerdotio ſummo, fieri non potuit, ut hoc ab eo removeretur per omnem ipſius vitam. *Verba* 1. *Reg.* 2, 27, *manifeſtiora ſunt, quam ut iſtam cauſam retenti nominis admittant: quandoquidem exercitium iſtius muneris cum expreſſa exauctoratione conſiſtere nequit.*

Pag. 300. Munus obiiſſe, quod Zecharja] *Licet ab alio*

alio impio eius authoritas admodum exaggeretur, Ier. 29, ſub finem; non tamen ſummum ſacerdotem fuiſſe iſtum Tſephanjam, docet ſacerdotum ſeries accuratiſſimè delineata à Clariſſ. Seldeno, l. 1, c. 5, de ſucc. in pontificatum. locum adeant lectores: nam ſcitu digniſſima illic reperiuntur.

Pag. 328. Vel reſpectu Levitarum] *Neutrum hîc probo: non enim omnes ſacerdotes, ut utrobique in hac diviſione ſupponitur, vocantur* ἀρχιερεῖς: *ſed vel ſacerdotes ſummi; vel capita claſſium viginti-quatuor, in quas à Davide ſacerdotes diſtributi erant, 1. Chron. 24. Ita habendum. Sum-*

mus ſacerdos unus tantum erat uno tempore. Io. 18,13. *at* ἀρχιερεῖς, *de quibus in Euangelio, plures erant, Luc.* 22, 66. *&* 24,20. *Neque tamen hoc de de omnibus vulgaribus ſacerdotibus accipi poteſt, quod in hiſtoria paſſionis de iis legimus: quum omnes* ἀρχιερεῖς *conſilium iniiſſe dicantur, Matth.* 27, 1: *atqui omnes vulgares ſacerdotes viginti-quatuor claſſium ibi cõparere non poterant. Deinde iſti* ἀρχιερεῖς *in ſynedrio Hieroſolymitano cum poteſtate gubernabant populum: quod non erat omnium; ſed tantum* τῶν שרי הכ-הנים principum ſacerdotum: *quos Euangeliſtæ,* ἀρχιερεῖς, *verbotenus reddunt. qui*

ſingu-

ſinguli ſuis claſſibus præerant; unde & nomen habent: ut etiam, quod in ſynedrio ſummo hac de cauſſa conſiderent. Verba Salomonis Iarchi adſcribere, de illo vulgarium & primariorum diſcrimine, erit operæ pretium. Sic ad verba 2. Chron. 36, 14, שרי הכוהנים: לא כהנים הדיוטות למחות אלא שרי הכהנים שהיכולת בידם למחות Non eſt ſacerdotum vulgarium prohibere, ſed principum ſacerdotum, (ἀρχιερέων,) in quorũ manu potentia ad prohibendum. *Quocirca, ἀρχιερεῖς capita claſ-ſium fuiſſe concludo: quoniam de ſummis id accipi nequit, quum unus tantum fuerit; neque de communibus ſacerdotibus, quum*
 hi

hi omnes in concilio Hieroſoly-mitano non fuerint, neque po-teſtate in Euangelio deſcripta præditi. Quibus addo, nomen ipſum ſatis ſuperque rem demon-ſtrare: quid enim ἀρχιερεῖς, *quam* principes ſacerdotum, *ſunt? Non ſanè ſacerdotes com-munes; à quibus ſua* ἀρχῇ, principalitate, *diſcriminan-tur. Immò locus è Chronicis, ab authore noſtro productus, de principibus ſingularum claſſium ſacerdotum agit.*

Pag. 329. Legisperitos appellarunt] *Antea de politi-cis ſcribis egimus; iam de ec-cleſiaſticis agit Bertramus, nec non de* νομοδιδασκάλοις. *Si ſa cras literas ſimpliciter ſequamur,*

de

de iſtis ita ſentiendum arbitror. Hos ſcribas, quum ex Levitis ſæpius & ſacerdotibus deſumerentur, quorum erat, legem proponere ac docere, id muneris habuiſſe, ut populum in lege Dei inſtituerent: quocirca eoſdem quoque νομοδιδασκάλους *dictos; ita tamen, ut in ſenatu cum aliis controverſias tractarent. At* νομικοὶ legales; *toti in lege occupabantur, ut aliis negotiis non vacarent quicunque iſtius conditionis eſſent: quod & nomen indicat. Iſtorum ſingula confirmare, non foret difficile. E Levitis fuiſſe, conſtat ex collatione Deut. 17, 9, & 2. Chron. 19, 8, cum Matth. 26, 3, 57, 59. Ex ſacerdotibus electos, con-*

ſtat

ſtat ex Eſdr. 7, 11; *Ier.* 8, 8, *cum* 10. *unde etiam liquet in lege docenda occupatos fuiſſe; (quin etiam ſcribenda & legenda, Eſdr.* 7, 10. *Ier.* 36, 6, *cum* 32. *Pſal.* 45, 2.) *quod Levitarum erat, & ſacerdotum,* 2. *Chron.* 17, 8, 9, *ac alibi. Eoſdem dictos fuiſſe* νομοδιδασκάλους, *docet comparatio Matth.* 9, 3, *cum Luc.* 5, 17, 21. *In ſenatu etiam ſententiam dixiſſe, prima loca edocent.* Νομικοὺς *ab illis diſtinctos fuiſſe, oſtēdunt ipſorum verba, Luc.* 11, 45, *ſi conferas verſ.* 44. *Quod magis confirmat ritus Iudæorum, quem Cl. Camero in Myrothecio ad Luc.* 11, 52, *exhibet, ubi de clave ſcientiæ ipſos alloquitur Chri-*

Chriſtus : quod clavis cum pugillaribus fuerit doctorum inſigne qui in ſcholis docebant. De hiſce, quæ addi poſſent, conſulat lector, quæ facundus Scultetus, Exerc. Euang. l. 1 *.c.* 54*, & mortalium maximus Scaliger, Elench. tribær. cap.* 11*, ſcripto mandarunt.*

Pag. 331. Auſi ſunt ædificare] *Authore* חוניו, Onia, *qui hoc à Ptolemæo Philometore obtinuerat, ut Alexandriæ templũ ædificare liceret. Quam hiſtoriam, ex Ioſepho, & aliis, legere eſt in Meor Enajim Rabbi Azariæ, c.* 21*, ſub initium ; & in* Tſemach David ; *ſed plenius apud Cl. Seldenum de ſucceſſ. in pontif. li.* 1 *, c.* 8. *Quod vero Eſaiæ teſtimonium attinet, quo ille*

ille abutebatur, eruditiſſimus Iacobus Capellus, in hiſtoria ſacra ad annum 3837, *ſuccincte & diſtinctè mentem prophetæ de lingua Cananæa & altari in Aegypto, his verbis enarrat.* Quaſi dicat, Abiecto idololatrico paganiſmi ſtylo, addiſcent eo ſermone uti, qui pietatem deceat; & vitulos labiorum, ac ſpirituales hoſtias, vero Deo offerent. *Itaq; nihil ibi propheta de templo proprie dicto; uti Onias confingebat: quum Deus ſolam Ieruſalem eo deſtinaſſet.*

Pag. 337. Ab Alexandro Magno] *Quoniam in Ebræorum ſcriptis diverſitas ſententiarum reperitur, ne quis hîc titu-*

titubet, conſiderandum eſt, pleroſque hanc templi ſtructuram ad Alexandri tempora referre. Ita rabbi Abraham in Kabala, *f.* 26. *col.* 4: *commentatur* בבא המלך אלכסנדר אל ארץ ישראל סר אל משמעתו סנבלט החורני וראשי הכותים ושאלו ממנו שיבנו הכהנים התניו וכל אשר הושיבו נשים נכריות ולא אבו לשלחן בית המקרש אחר בהר גריזין וצוה המלך לעשות כן ובנו את הבית Quum rex Alexander terram Iſraëliticam ingrederetur, adiit ipſum, eo audito, Sanballat Choronita cum primariis Cuthæorum: qui ab eo petierunt, ut extruerent ſacerdotes generi Sanballati, omneſque qui domum duxerant uxores alienigenas, quas

quas dimittere recuſarent, ædem ſanctuarii aliam in monteGarizim. Quod quum rex ita faciendum præcepiſſet, ædem conſtruxerunt. *Ita in* Iouchaſin, *f.* 14, *p.* 2. *Quidam contra ſentire videntur, iam ædificatum fuiſſe Alexandri tempore templum iſtud: quod defendi poſſet ex Talmud. Cod.* Ioma & Taanith. *De hac ſententia Rabbi Azarias in* Meor Enajim, *f.* 69, *p.* 2:
אפס על דבר הבמה שהוקמה מאת
הכותיים בהר גריזי לפי מה שהובא
במסכת יומא פ׳ בא לו ובמגלת תענית
פט נראה כי בימי אלכסנדרוס מוקדון
היתה כבר בנויה מני קדם Enimvero, quod attinet excelſum à Cutheis erectum in monte Gerizzim, ſecundũ ea quæ pro·

proferuntur codice Ioma, c. Venit ſibi, & volumine Taanith, c. 9, videtur, diebus Alexandri Macedonis iam pridem ędificatum fuiſſe. *Reſpicit in Ioma, quod de Cuthæis narratur, f. 69, p. 1. quaſi iam tum cultum ſuum habuiſſent.*

Pag. 337. Samaritarum hæreſibus] *Iudæos Fateor odio inveterato multa Samaritanis impegiſſe crimina, quorũ rei non eſſent: attamen in religione diverſimodè aberraſſe Samariæ incolas, quis negare audeat? Id enim conſtat è 2. Reg. 17, cum Dei cultu ibi viguiſſe idololatriam diverſiſſimam. Tandem, abiecta idolatria manifeſta, Pen-*

tateucho Moſis adhæſere: quamvis in ſectas diverſas abirent. Qua de re paſſim magnus Scaliger, Cunæus de rep. Iud. Morinus in Exerc. eccl. Ego in notis ad Ben. Alii. Vt, quæ huc ſpectant, exequar, inſtituti ratio non permittit. Vnum hîc de columba adjiciam: columbæ, quam in monte repererint, cultus à Talmudiſtis inſimulari Samaritanos. Quod ſi verum ſit, non contemno rabbi Azariæ ſententiam in Meor Enajim, *f.* 90. *quam, ubi prolixè ex Diodoro Siculo, & aliis, de Semiramide à columbis in infantia enutrita, his verbis exprimit:*

ובגלל כל הדברים האלה קרוב בעיני
להאמין שהבותיים אשר הושיב
מלך אשור ובבל בשומרון לאות ולעד
על

על הכנעם באהבה אל מלכם ההוא אשר אות דגלו יונה חבבו אותה והקימוה ליראתם בראש הר גריזים אשר עם שכם ראש ממלכת שומרון בימים ההם Et propter hæc omnia videtur mihi credendum, Cuthæos, quos rex Aſſyriæ & Babyloniæ collocavit in Samaria; in ſignum & teſtimonium, quod ex amore ſe ſubmitterēt iſti regi ſuo, cuius teſſeræ inſigne erat columba, eam dilexiſſe, atque in venerationem conſtituiſſe in cacumine montis Gerizzim, qui Schichemo adiacet metropoli in regno Samaritano iſtis diebus. *Semiramidem Babylonem condidiſſe, putat Iuſtinus. Et Azarias, teſſeram Ba-*

 bylonis

bylonis permanſiſſe columbam, loco citato obſervat. Proinde in Prophetis aliquando per יונה, columbam, *deſignari Babyloniam, ex aliis notat. Exempli gratia, Ierem. 25, verſ. ult. ubi tandem ſequitur,* מפני חרון היונה propter iram columbæ, *totius dicti ſenſus erit,* כל מלך ועמו ברח ועוב משכנו מפני חרון הבבליים Quivis rex cum populo ſuo fugit, & deſerit tentorium ſuum, ob iram Babyloniorum.

Pag. 338. Quatuor illas duntaxat] *Hoc calculo excludit Herodianos. An bene; tum demum iudicabimus, ubi eorum indolem & mentem habuerimus perſpectam. Scio, quid alii de*

iſtis

iſtis cenſeant: & quidem viri magni. Tutius è ſacris coniecturam faciemus. Conferri velim hæc duo loca, Matth.16,6, Marc.8,15. illic legimus, Cavete à fermento Phariſæorum & Sadducæorum; *hic verò, in eadem hiſtoria,* Cavete à fermento Phariſæorum, & fermento Herodis. *Per fermentum deſignari doctrinam, docetur Matth.16,12. Ergo eadem Sadducæorum & Herodis doctrina. Hinc colligere eſt, quare in illa Iudæorum republica tam fœdus error foveri potuerit, neque angelos eſſe, neque mortuorum reſurrectionem: quod nimirum Herodis authoritate Sadducæi iam invaluiſſent. Num*

igitur Sadducæi & Herodiani planè iidem cenſendi? Minimè; licet Herodis partibus mordicus adhæſiſſent. Vtriſque, tum Sadducæis; tum Phariſæis, faviſſe videntur: illis, quod domini ſententiam in religione defenderent; his verò, ob arctam ſocietatem, quam ſatis indicant Matthæus c. 22. & Marc. 12. Vbi de cenſu ſummo magiſtratui pendendo quum ageretur, in ſubſidium adhibitos videmus. Quocirca non multum fortè aberrabit, qui, iſtos fuiſſe homines aulicos, (unde Syrus vertit Matth. 22. & Marc. 12, 12. רבית הרודס domeſtici Herodis) *regi ſuo olim addictiſſi-*

ctiſſimos, inprimis in re nummaria, dixerit: qui in inſtituto ſuo perrexerint ſub Romanis, à quibus Herodes in regno confirmatus fuerat. Hi, ut annotat Perſii vetus interpres, diem natalem Herodis obſervabant, ut etiam ſabbatha: quo die lucernas accenſas & violis coronatas in feneſtris ponebant. *Vide Druſ. de trib. ſect. li. 1. c. 3. & Caſaub. adverſus Baron. exerc. 1. n. 5. Iudæos fuiſſe, oſtendunt & ea quæ paſſim de iis in Euangelio leguntur: proinde crediđiſſe, Herodem eſſe Meſſiam, quem omnes è tribu Iuda expectabant, nemo, ſi ſedulò attendat, credet; quantum quidem iudicare poſſum: etiamſi*

iamſi à viris magnis præcipitanter nimis aſſertum fuerit. E dictis liquet, quintum numerum inter ſectas non conſtituiſſe Herediaнos.

Pag. 340. Eſſenornm nonnullos degeneraſſe] *Potius magno Scaligero aſſentior in Elench. tribær. ubi quam plurima de ſectis Ebræorum, p.* 128: Oſſenorum nominis origo eadem eſt cum Eſſenorum nomine. Sola pronuntiatione differunt, ut de Naſaræis & Nazoreis diximus. *Porro, de Haſidæis, & Eſſenis qui ſunt iidẽ cum Eſſæis, ita habendum. Haſidæi olim dicebantur, qui σύςημα,* corpus, *quoddã piorũ conſtituebant, totos ſe divi-*

no

no cultui conſecrantium. 1.*Mac.* 2, 42. *Quorum ſexaginta interfecit propudium mortalium Alcimus, pontifex M.* 1.*Macc.* 7, 16. *Poſt illa tempora ſocietas quædam hominum à ſimili notione dici cœpit Eſſeni: priores à* חסיד, benignus; *poſteriores à Syriaco* חסיא pius: *unde Græcum* ὅσιος, ſanctus. *At quia duæ terminationes uſitatæ,* αῖος *ex Syriaco,* & ηνὸς *è Græco: hinc dicuntur Eſſæi, & Eſſeni. Quid crediderint, quîque vixerint, paſſim à viris doctis, pluribus expoſitum fuit. Priora tantum appoſui, quia in iſtis vocibus enarrandis non raro aberratum fuit. De re ipſa con-*

ſulas Scaligerum, Druſium, & Scultetum: quorum illi diſtinctè de tribus ſectis ſcripſerunt; poſtremus multa quoque obſervavit li. 1, Exerc. Euang. Adde Petitum, lect. var. l. 2, c. 7. ubi Eſſeni contra Scaligerum defenduntur, eos ſolem non adoraſſe. quod caput lectu digniſſimum. Adeas etiam librum, Ioucbaſin, ubi folio toto 139. author prolixè de tribus ſectis.

Pag. 341. A Tſaduko quodam_] *Satis de Saducæorum dogmatibus ſcripto conſignarunt viri docti: & de hæreſeos ipſorum origine nonnihil obſervarunt Chriſtiani. Eam tamen plenius, ſed breviter, exequar ex Ebræorum Abrabanielis & Maimoni-*

moni-

monidæ commentariis in Pirke Aboth. *Textus ipſe occaſionē hæreſeos oſtendit* : אנטיגנוס אש שוכו היה אומר אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס אלא היו כעבדים המשמשין את הרב שלא על מנת לקבל פרס ויהא מורא שמים עליכם Antigonus Schochæus dicere ſolebat, Ne ſitis ſervorum inſtar, qui domino ſuo miniſtrant, ea conditione, ut mercedem recipiant; ſed eſtote ſicut ſervi domino miniſtrantes abſq; conditione recipiendi mercedem: verum reverentia Dei vobis incumbat. *Hinc Antigoni diſcipulus Zadok, & condiſcipulus Baithos, hauſiſſe videntur errorem ſuum, vel potius ſpontaneam hæreſin: ut*

ut nec angelum, nec ullum ſpiritum, id eſt, ſive hominis, ſive ángeli, agnoſcerent; adeoque nec reſurrectionem: uti legimus Actor. 23, 8. Nam, ſi nulla eſt ſperanda merces, cui bono reſurrectio? Si etiam ſpiritus hominis poſt mortem remaneret, merces daretur ſaltem animæ ſuperſtiti: quod negaſſe videbatur præceptor Antigonus. Animæ autem & angeli, ob ſimilitudinem, eandem eſſe rationem exiſtimabant. Verum enimvero Antigoni Schochæi mens longe alia fuit. Ipſius enim verba duas admittunt commodas expoſitiones. הדרך הראשון הוא שפרס יאמר תמיד על הגמול הגשמי בעולם הזה ולא יאמר בשום צד על הגמול הנפשי

אמנם

אמנם השכר נאמר פעם על הגמול הגשמי ופעמים רבות יאמר על הגמול הנפשיי Prima exponendi ratio eſt, (*ut obſervat Abrabaniel,*) quod Peras, ſemper dicatur de compenſatione corporali in hoc mundo, non verò dicatur ullo modo de præmio ſpirituali; at merces dicatur quandoque de mercede corporali, & ſæpe dicatur de præmio ſpirituali. *Itaq; in eo Sadok à præceptoris mente divertit, quod omnem negari mercedem diceret: quū ſuos tantū adhortatus fuiſſet, ne tā intuitu huius, quam futuræ vitæ, bonis operibus ſtuderent. Atque id confirmari poteſt verbis R. Abrahami in* Kabala.

Verba

Verba extant f. 27, p. 1. צדוק וביתוס שאלוהו על דבר זה והשיב לה תשוב שעל פרס עולם זה אינו בטוח אלא על העול׳ הבא Sadok & Baithos ſuper hac re ipſum interrogabant, deditque reſponſũ, de præmio ſeculi huius ſe non concipere fiduciam; ſed de futuro ſeculo. *Inter alias rationes hanc affert Abrabaniel:* שהטובות הגשמיות שיעדה התורה עליהם אינם שכר המצות האמתי אבל הם פירות מהשכר האמתי ההוא וקרן השכר שמור לו לאדם לעולם הבא quod bona corporalia, quæ lex addicit, non ſint vera præceptorum merces; verũ ſint fructus veræ illius mercedis: & ſors iſtius mercedis homini ſervetur in futuro

turo ſeculo. *Alteram expoſitionem deinde ſubjicit, Antigonum noſtram in benefaciendo diligentiam acuere voluiſſe ex intuitu beneficiorũ quæ accepimus; nõ verò eorum quæ accepturi ſumus.* האהבה והעבודה יתבר' ראויה ומחוייבת עלינו בבחינת החסדים שקבלנו ממנו יתבר' בבריאתנו ובמציאות שנתן לנו ובשמירת מהפגעים הטבעיי' והמקריים תמיד ובמה שהוציאנו ממצרים ונתן לנו תורתו ויתר החסדים שעשה לאבותינו ולנו בשנוי המנהג הטבעי בעבורנו Amor & cultus Laudandi conveniens eſt, & à nobis debetur, reſpectu benignitatum, quas ab ipſo laudando accepimus, creatione ipſius, & per eſſentiam nobis collatam; uti & conſervationem à caſibus naturalibus &

& accidentalibus perpetuam: eius etiam reſpectu, quod eduxerit nos ex Ægypto, dederitque nobis legem ſuam; & reliquorum beneficiorum, quæ contulit maioribus noſtris, & nobis, immutando conſuetum naturæ ordinem noſtri cauſa. *Sic è verbis Antigoni malè acceptis Sadducæorum errorem traxiſſe originem videmus.*

Pag. 344. Quarta ſecta, quæ Zelotarum] *Ipſum Ioſephum quartam ex his claſſem facere, novi. Res ipſa tamen ſuadet, ex ipſis etiam Ioſephi verbis, ut quum de ſententiarum diverſitate agitur, tres tantum Iudæorum ordines inter ſe diverſos*

ſos conſtituamus, ipſoſque Zelotas ad Phariſæos revocemus. Ad hunc modum Ioſephus, lib. 18. *antiqu., c.* 2: Τὰ μὲν λοιπὰ πάντα γνώμῃ τῶν Φαρισαίων ὁμολογοῦσι, δυσκίνητος δὲ τοῦ ἐλευθέρου ἔρως ἐστὶν αὐτοῖς, μόνον ἡγεμόνα καὶ δεσπότην τὸν Θεὸν ὑπειληφώσι. Cætera quidem omnia ſententiæ Phariſæorum aſſentiuntur; at immobilis libertatis amor iis ineſt, ſolum principem & dominum exiſtimantibus ipſũ Deum. *De bell. Iud. li.* 2, *c.* 12, *trium tantum numerum ſcripto conſignat. Abraham etiam Zacbout, quum de Iuda Galilæo agit, narrat, fol.* 139. *p.* 1, *circa medium, omnia tentaſſe*

ipſum, & experimenta ſumpſiſſe trium ſectarum; ſed tandē Phariſæis adhæſiſſe: idque ex Gerionide. אחר כך חזר למנהג הפרושים Poſtea rediit ad ſectam Phariſæorum. *Ex illis de Zelotis, quorum Iudas erat caput, iudicium fieri poteſt, Phariſæos fermè fuiſſe, aut planè iſtorum ſententiis acquieviſſe. Quod authorem iſtius ſententiæ concernit, Iudam Galilæum; (qui & Iudas Gaulonites dictus, ut docet comparatio ca. 1, & 2, antiqu. Ioſephi, lib. 18;) eum nullo modo poſſe eundem cenſeri cum Simone Galilæo fatebitur, quicunq; producta ex Ioſepho verba contulerit cum aliis, quæ apud eundem de Simone Galilæo leguntur*

guntur l. 2. de bell. Iud. c. 7, ſub initium, ſecundum Gelenii diſtinctionem. in qua verſione legitur Simon; *non verò Iudas; ut malè in edit. Græc. Baſilienſi, in folio, cap.* 12. Ἦν οὗτος σοφιστὴς ἰδίας αἱρέσεως, οὐδὲν τοῖς ἄλλοις προσεοικώς. Erat hic ſophiſta *propriæ hæreſeos, nulla* re aliis ſimilis. *Ergo non erat Iudas ille, qui, uno excepto, cætera Phariſæus erat: ut colligere eſt è verbis prioribus de aſſeclis vel ſequacibus ipſius. Vterque tamen in libertate propugnanda idem ſentiebat. Porro, quî accipere conveniat Gamalielis dictum de Iuda Galilæo, Actor. 5, 37, doctè explicatum invenies in Exercit. Caſauboni*

adverſus Baronium, Exerc, 2, Num. 18. Referre omnia, non fert libelli huius ratio; ſumma eſt: Iudam motus iſtos excitaſſe, poſtquam Archelaus relegatus fuiſſet & Iudæa in provinciæ formam redacta: quum procurator Iudææ Coponius eſſet; & poſterior cenſus inſtitueretur, alius ab eo qui Luc. 2. refertur: niſi illum hucuſque duraſſe, aut, ante hoc tempus nondum abſolutum fuiſſe, dicamus; quod Cl. Bertramo non diſplicet. Theudam vero, cuius ante Iudam meminit Gamaliel, in Actis, alium eſſe exiſtimat ab eo, quem Ioſephus li. 20, c. 11, recenſet: &, duos Theudas fuiſſe, exemplis illuſtrat.

INDEX
In l. de
REPUBLICA
IUDAICA.

A.

ABiathar cum Sadoko in pontif. coniunctus Pag. 419. & ſeq. exauthoratur, 131. & 253. eius officium 250. ſeq. & 258. in Tabernaculo ad Gabaonem, 280. Sacerdos ſummus Ieroſolymis ad Arcam. 262
Abrahami evocatio & fœdus Dei cum ipſo. 33. in Chananæam introitus & Sacerdotium, 14. & 33. & ſeq. fœdus cum Chananæis, & leges eiuſdem 42.
Achias cum filiis Theſauris præfuit. 273
Adami conditio, 10. inſtitutio, 11. prærogativa, 11. ſacerdotium, 11. & 12.
Adiudicatio ad mortem æternam. 83
Adminiſtri Moſis in ſacerdotio. 48
Adminiſtrorum ſacrorum vices 265 & ſeq.
Agrippæ in Iudæos beneficentia & mors 234.
Alexander Ariſtobuli f. devictus. 206

Alexandræ adminiſtratio, morbus, 202.
adhortatio, mors. 203
Alexandri Ariſtobuli fratris regnum & tyrannis. 201
Alexander Antiochi f. 190
Amandatione qui amandati fuerint. 82
Amariabi officium. 140
Amolitioni in Eccleſiis noſtris quid reſpondeat. 83
Anani Sacerdotis impietas. 227
Anathematis exempla. 84
Anathema Chanochi. 21
Animalium diſcrimen. 8. 348. ſeq.
Antiochi magni in Iudæos clementia. 181.
Antiochus Epiphanes ius eligend. Sacerd. ſibi vendicavit. 189
Antipater Iudæorum procurator & patronus, cum filiis, 208. & 209
Antipatri filii Tetrarchæ. 212
Αφορισμός. 85
Α'ποσυνάγωγον fieri. 82
Arboris lex, cuius rei teſtimonium. 4
Arca remiſſa ubi ſubſtiterit. 249. & 250. Eius deportatio, 248, 249, 253, & 418. capta ibid. remiſſa ibid.
Archelaus Iudæo. Tetrarcha. 214
Archiſynagogorum officium, 332. nomina. 333
Ariſtobulus rex, ſacerdos, 200, & 203, Ituræos cogit, 201. mortuus. ibid.
ἀρχιερεῖς. 423. & ſeq.

Aſa-

Aſaphi feſtis ſolennioribus officium 158. & 259.
Averſatio, devotio, anathema. 81. & 8. & 370. ſeq.
Αὐτονομία Iudæis conceſſa. 174. 216. ſeq. & 324. concidit. 184. & 325.

B.

Bilhami conditio. 32
Baruchus citatus. 145. deliteſcit. 146.

C.

Cain excommunicatus. pag. 14. & 21.
Cantorum ordines 261. 266. ſeq. & 316.
Cenanias Theſauris præfuit. 288
Ceremoniæ in inauguratione diſcipulorum Prophet. 306
Chananæorum dominium. 108
Chebronitarum officium. 275
Chenaniæ & filiorum officium. 126
Chiliarchi & Centuriones 59. & 61.
Civiles conſeſſus. 129
Civilis politia decem tribuum 152. & ſeq.
Civilis politiæ partes. 92. 217. duratio 98.

Claudii in Iudæos affectus. 234. literæ ad eoſdem. 235. & contrà. 235
Cœtus civium univerſalis nomina. 71. & 7. & 157.
Conſcientia cur erret. 5
Conditio obedientiæ & inobedientiæ ſubintellecta pag. 413. & ſeq.
Cymbaliſtarum nomina. 255
Cythariſtarum nomina. 256. & 258

D.

DAvid Eccleſiaſticam Politiam procuravit. 257. eius adminiſtri 121 & ſeq. politiam curat. 120. 123. & 124. Levitas in ordinem redegit. 254. & 260. cantores deligere iuſſit. 255. moribundus de rebus Templo neceſſariis egit. 260
Decem Tribus in captivitatem abductæ. 308
Decuriones per quos deſignati. 61. & 59. eorum nomina. 61
Demetrii in Iudæos affectus. 190. & ſeq. literæ ad Simonem. 192
Devotio exc. & quid ei reſpondeat. 82. & 83.
Divinæ volun. declaratione opus fuiſſe. 3.
Docendi muneris partes. 80. & 304
Doëgi clades. 250
Duces Templi. 296. & ſeq.

Eccle-

E.

Eccleſiæ prim. partes & ſacrificiorum locus. pag. 10. & 13.
Eccleſiaſticæ cauſæ ubi tractatæ fuerint. 333. & ſeq.
Eccleſiaſtici conſeſſus. 129. 139. 278. & 279.
Eccleſiaſtica politia decem tribuum. 302. ſeq. depravata. 303
Eccleſiaſtica politia ultimis tempor. 328.
Eccleſiaſtica politia in captivitate. 309.
Eccleſiaſticæ politiæ partes. 77
Ἐκβιαςταί. 364
Eleazar Abinadabi filius arcam cuſtodivit. 250
Eleazaris legati officium. 79
Eleazaris poſterorum ex captivitate reverſorum numerus. 310
Eliakimus rex. 298. Ieremiam morti adiudicavit. 299
Eliaſibus quæſtor Theſaurorum. 320
Eli quare Sacerdos ſummus electus fuerit. 412
Elis Sacerdos ſummus & Iudex. 244. eius lenitas in filios. 245
Enoſſi tempore generis humani diſtinctio. 19
Eſſæorum nomina. 338. 339. & 340.

dogmata. ibid.
ἐθνάρχης. 179
Excelſorum origo. 242. locus. 243
Excindere animam è populis ſuis 351. & ſeq.
Excommunicatio. 20. 21. & 23. eius exempla. 84
Ezechiæ Regis pietas. 282. politiam Eccleſiaſticam redintegravit. 287. ſeq. Neceſſaria ad ſacrificia de ſuis ſuppeditavit ibid.
Ezechiæ tempore Eccleſiaſticæ ceremoniæ violatæ. 291. & 292

F.

Familiarum capita. 368. & ſeq.
Fugere à præſentia Domini quid ſit. 306.

G.

Gabaonitarum munus. 276. ſeq. fœdus cum Ioſua. 89. ſeq.
Genealogiæ ab Adamo cauſa. 76
Gentium iugum ab Iſraële ſublatum. 199.
Gladii ius. 224. 404. ſeq. tempore Pauli 226. 230. ſeq. Pilati 228.
Γραμματεῖς. 384

H.

HÆreſes Iudæorum. 318
Hamramitarum officium. 274. ad-miniſtri. 275
Haſabia & fratres. 127. & 128
Haſidæi. 440. 441
Hazariæ officium. 132
Hebræi αὐτονομίαν obtinent. 180
Hebræi à quo iudiciorum reſtitutionem impetrarint. 16. 171
Hebræi tributum perſolvunt. 171
Hebræorum diſtinctio. 119
Hæbræorum ἐθνάρχου officium. 179
Hebræorum Præfecti in Ægypto. 50, 51.
Hebræorum ritus in Ægypto. 44. & ſeq. 335.
Herodes Iudæorum Rex. 215. eius tyrannis ibidem & 214. mortuus ibid. Sacerdotes conſtituit. 326
Herodiani quales. 436. & ſeq.
Homo creatione quid adeptus. 3
Huzzis Levitarum Ieroſolymis manentium dux. 318
Hyrcani de Antipatro eiuſque filiis, teſtimonium. 212. ſacerdotium, principatus & mors. 200. & 205. 208. & 209. Antipatrum eiuſq; filios ſub ſe habuit. ibid.

I.

IAcobi Zelus & Sacerdotium. pag. 36. & 37. eiuſdem & filiorum eius ius. 42.
Iaddi fides probata Perſis. 168
Ianitores ad alia numera aſſumpti 313. ſeq.
Ianitorum nomina, numerus & officium. 256. ſeq. & 261. & 269. ſeq.
Ianitorum illuſtriores. 271
Ianitorum præcipuorum officium. 315
Iaſon Sacerdotium emit. 183. & 324
Iehoiakimi impietas. 146
Ieremias damnatus. 143. & ſeq. abſolutus fuit à Principibus. 145. in carcerem coniectus. 147. A Principibus accuſatur. 148
Ieriæ cognationis officium & numerus. 120. & 128.
Ieroſolyma dolo capta. 175
Iitsharitarum officium. 275
Immetis poſterorum ex captivitate reverſorum numerus. 310. præfectus ibid.
Ioas pecunias colligi iuſſit ad Templi inſtaurationem. 285
Iojadahus Pontifex Ioam Regem creavit. 284. Templum reparavit. ibid.
Ionathas imperium ſuſcipit. 188. ſeq. Sacerdotio ſummo fungitur. ibid. legatos

gatos mittit. 192. literæ eius 193. & 194. Seniores convocat. 195
Ioſaphat omnia reſtaurat. 135. 283. & 387.
Ioſaphati adhortatio. 140
Ioſiæ Regis facta. 292. 293. 295. & ſeq. Levitas ad iudicia adhibuit. 294
Ioſuæ facta. 87. & ſeq.
Ioſuæ, in Eccleſiaſtica politia diligentia. 239.
Iudicia conſtituit. 97. & 98. terram diſpertitur. 90
Iſaaci Sacerdotium. 36. Fœdus cum Chananæis. 42. Leges eiuſdem. 42
Iſraëlitarum bellum adverſus Beniamitas. 101. & ſeq. numeratio. 119
Iſraëlit. captivitas. 154. Ithamaris in poſteris ſacerdos ſummus. 412
Iudæa Syriæ provinciæ adiuncta. 216
Iudæi in Ægyptum deportantur. 176
Iudæi ex Babyl. reduces. 310
Iudæi libertatem amiſerunt. 204. ſeq.
Iudaicæ Reipublicæ forma. 194. interitus. 236
Iudæ Maccabæi facta. 185. & 399
Iudæorum affectus in Davidem. 120
Iudæorum plebiſcitum. 197
Iudæorum politiæ conditio Ieroſolymis expugnatis. 170
Iudæorum politiæ partes. 202. ſeq. politia reſtituta. 325. ſeq. politia ſub Alexandro Magno. 174. ſub Præſidibus.

bus. 233. tempore Simonis. 198. & ſeq.
Iudas Maccabæus Princeps. 186. & interfectus. 188
Iudices ex Levitis aſſumpti. 125
Iudices Iudæorum eorumque miniſtri. 136. & 137. 220. & ſeq.
Iudices qua occaſione creati. 109. eorum authoritas. 110. ſeq.
Iudicii utriuſque materia. 140. depravatio. 133. genera. 137. & 389. ordo. 131. duratio. 149. ſenatores. 141. & ſeq.
Iudicum, ſumm. conditio. 116. aliorum conſtitutio. 136. diſtinctio. 362. & ſeq.
Iudicum genera tempore Ioſaphati. 390. & ſeqq.
Iudicum numerus. 93. 125. 379. & ſeq.
Iudicum officium. 109. 139. & ſeq. peccatum. 112
Iudicum ſub Hezra recenſio. 156. 161.
Iudicum Templi numerus. 261
Iuriſdictio Iudæorum quouſque. 223
Iuriſdictio extra Ieruſalem. 222
Iuriſdictionis ſacræ partes. 80

Keha-

K.

KEhathitarum munus. 314
Koræ munus. 289. huius ſub præfe-
cti. ibid.

L.

LEgis initium. 2. 41. ſeq. ſanctio ec-
cleſiaſtica. 81. & ſeqq.
Legum digeſtio. 76
Leges ante diluvium. 7
Legum ſcopus 1
Levitarum antiqua officia. 85. & 86.
munera poſt reditum. 315. ſeq. dux. 79
huius legatus. ibid. munera diſtin-
cta. 124. ſeq. munera extra Templum.
278. nomina. 329.
Levitæ numerati à Davide. 260
Levitarum portiones. 273. conſeſſus. 242
Levitæ præfecti theſauris. 288. ſeq.
Levitarum Principes & horum offi-
cium. 254. 297. ſeq. veſtitus. 327.
urbes. 318
Lex Dei reſtituta à Macc. 184
Lyſiæ excuſatio. 225

M.

MAgiſtratus apud Hyrcanum quære-
la. 210

Magiſtratus partes. 217. & ſeq. & miniſtri. 218
Magiſtratus quadruplex poſt captivitatem Babylonicam. 155. & ſeq.
Magiſtratus ſub Iudicibus. 106
Magiſtratus tempore Hezræ. 162. & ſeq.
Manaſſes à ſacerdotio remotus. 166. ſeq.
Mattatjæ munus. 314
Mathatjæ rebellio. 398
Mathatias Princeps. 184
Melchiſedechi Sacerdotium & Regnum. 31.
Menelaus Summum Sacerdotium emit. 325.
Miniſtri ſacri in ſecundo templo. 310. & ſeq.
Miniſtrorum Sacrorum ordines. 264. & ſeq. duratio. 319
Moſis ſacerdotium. 48

N.

NAbliſtarum nomina. 255. & 258
Nathinæorum ſtatus. 318. ſeq.
Nebuzaradan quos abduxit. 301
Nehemiæ authoritas. 165. & 167. facta. 157. mors. 168
Noachi ex arca egreſſi divinus cultus. 27. inſtitutio. 30. introitus in arcam 27. poſteri cultum divinum corrumperunt. 30. & ſeq.

O.

ONias Sacerdos ſummus. 186. Templum ædificavit Alexand. 429
Opus externum Ædis Dei. 323
Oraculum Dei ſciſcitantes. 14
Oſſeni unde dicti. 441. & ſeq.

P.

PAſchuris Majores & officium, 300. & 301.
Patrum familias conventus. 97
Patrum politiæ partes. 9. & 43
Patrum ſucceſſio in Eccleſia regenda. 26.
Pauli gloriatio. 226
Pecuniarum pro peccato & pro delicto uſus. 272
Pelegi maiores, nomen. 359. & ſeq.
Perſarum Regum poteſtas in Iud. 155
Petachjæ maiores & officium. 321. & ſe.
Phariſæorum nomen &c. 341. & ſeq.
Phineeſi Filiorum negligentia. 417
Phineeſus Princeps Levitarum, 240. & ſeq.
Politiæ civilis circumſtantiæ. 37
Politia Ebr. diverſa, 56. ſeq. 75. ſeq. 89. ſub Ezra. 155. ſeq. ſub Dario. 171. Maccabæis, 196. in Ægypto. 178

Politiæ genus duplex. 2. partes in regno Iudæorum. 116. 149. ſeq. perturbatio. 281
Politia tempore Nimrodi. 38. & ſeq.
Politiæ utriuſque reſtitutio. 283
Pontificum ſummorum authoritas. 169
Populi nomen. 20. negligentia. 108
Præcepta Politiæ. 92
Præfecti ſecundarii officium. 164
Præfecti ſub Hezra. 159. & 160
Præfecti Templi. 293. & 322. 261. 403. 294.
Præfectorum electio. 62
Præſides Rom. Sacerdotes ex authorabant, eorum veſtes cuſtodiebant. 232
Præſidum provincialium in 2. templo authoritas. 165. & 168
πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ. 195
Primogeniti primariæ familiæ Principatus & Socerdotium. 28. & ſeq.
Principis Levitarum officium. 256
Principum & ſimilium ſub Hezra nomina. 156. ſub Sedekia authoritas. 148.
Prophetæ duplices. 279. & 304. 329. & ſeq. Seniorum & cœtus actiones moderari. 307. eorum exercitia. 308
Prophetarum collegia ſub Samuele. 247. & de diſcipulis eorum, loquendi formulæ. 305
Prophetici muneris partes. 304
Provinciæ populi Romani à Romani ma-

magiſtratus jurisdictione liberæ. 229
προέχοντες qui nominati. 219
Ptolomæi affectus in Iudæos. 177. in Iudæos imperium. 175. & 176

Q.

QVæſtores numeratis Sacerdotibus & Levitis portiones ſuas diſtribuerunt. 290. ſeq.
Quæſtores Theſaurorum. 317. à Nehemia inſtitut. 321
Quinquagenariorum electio. 59

R.

REgni Ebræorum diviſio. 286
Regis deſignatio, ius. 116. nomen. 104. & 105.
Reipublicæ forma ſub Ionatha. 194. & ſeq. ſub iudicibus. 106
Religio poſterorum Abrahami. 35. ſeq.
Rerum conſecratarum ſpecies. 272
Ritus circa viventes. 18. & ſeq. mortuos. 24. circa res in Patrum politia. 25.

S.

SAcerdos ſummus de iure rogatus. 141. eius veſtitus. 78. officium. ibid. & 254.

Sacerdos ſecundarius. 80. prior. 78. 254.261. poſterior ibid.& officium. 262.
Sacerdotum portiones. 273
Sacerdotes decimis privati. 327
Sacerdotium Summum transfertur in poſteros Iojaribi. 326
Sacerdotum genera. 77. officium commune. 80. ordo concidente republica. 328
Sacerdotum Principum numerus. 311
Sacerdotum ſummorum, in Tabernacu- deportationibus, ſucceſſio. 244. 250
Sacerdotum vices. 264. ſeq.
Sacrificiorum ſpecies. 16. & ſeq, 272
Sadducæorum hæreſis. 341.442. & ſeq.
Salomonis miniſtri, &c. 132
Salomon ungitur in Regem. 129
Samaritanorum averſatio excommunicatio. 336. peccata. 335. hæreſes diverſæ. 337.433. & ſeq.
Samuel cum filiis ius dicit. 114. eius diligentia. 113 .mors. 118
Samuel Propheta & Iudex. 246. Prophetarum numerum auxit. ibid. Collegia inſtituit. 247
Sanballathus ius Templi & Sacerdotii erigendi obtinet. 337
Saulis conditio. 118. inauguratio. 117. mors. 119. recuſatus. 117
Scauri Romani bellum. 205
Schelomithi maiores, officium. 276

Schiſ-

Schiſmata Ebræorum. 335
Scribarum officium duplex. 381. & ſeq. 426. ſeq.
Sebuel Legatus Achiæ. 275. ſeq.
Seleuci Philopatoris in Iudæos liberalitas, 182. mors. 183
Senatorum nomina, numerus &c. 61. 62. 72. & 73.
Senatus nomina. 75. 195. & ſeq.
Senatus partes & officium. 63. 70. & 71.
Senatus ſummus ex quibus conſtiterit. 96.
Seniores ob impietatem filiorum Samuelis regem petunt. 115. qua occaſione delecti ſint. 63. de numero eorum. 51. ſeq. & 64. & 65.
Seniorum diſtinctio. 72
Seniorum in 10. tribubus conditio. 307
Seniorum, Iudicum & officialium diſtinctio. 395. & ſeq. numerus in unaquaque civitate. 92. & ſeq.
Seniorum nimia lenitas. 108
Septimi diei uſus, benedictio. 15. ſeq.
Septuaginta duorum numerus. 65. ſeq.
Simonis Maieſtas. 197. ſeq.
Spartanorum literæ ad Simonem. 197
ϛρατηγὸι τȣ̃ ἱερȣ̃. 220. & 402. ſeq.
Subpræfecti theſauris diſtribuendis. 289
Synagogarum ratio. 330. ſeq.
Synagogarum provincialium iudicia. 237.

Synedriorum diſtinctio. 215
Synedrorum nomina. 219. & ſeq.
Synedrion magnum ſub Ioſaphato, 137. & ſeq. ſub Romanis. 206. ſub Hyrcano. 211
συνείδησις hominum. 4
συντηρήσεως reliquiæ. 5
συνείδησις hominum. 4. depravatio eius. ibid.

T.

Tabernaculi ad Gabaonem miniſtri. 258. & ſeq.
Tabernaculi in Chananæa locus primus. 241. 243. tranſlationes. 248
Tabernaculum conventus. 46. & ſeq.
Templi miniſtri à tributo liberi 172. pendunt. ibidem.
Templi operis curatores. 261
Templi poſterioris adminiſtri. 312
Templum in monte Garizim. 431. & ſeq.
Tertullus Orator. 226
Theſaurorum ſacrorum genera. 271. & ſeq.
Tibicinum nomina. 257. & ſeq.
Tribus occidentales & ſeptentrionales. 127. & 128.
Tributorum augmentum. 172
Tribuum dux ſummus. 96
Tſadoki unctio. 130. ſeq. 252. ſeq. & 253

263. 280.
Tſadokus primarius ex ſecundariis Gabaone Sacerdos. 262. & ſeq.
Tſephanjæ ſacerdotium. 299. ſeq. & 423.
Turmarum vices. 133

V.

VEterum in familiam ius. 38
Vnctionis neceſſitas. 251. & 419
ὑπηρέτης ἐν Ἱεροσολύμοις. 164
Vrbium refugii deſignatio. 241. eæque Levitis aſſignatæ. 242
Vziæ Regis tempore, politia. 286
Vzielitarum officium. 275

Z.

ZEbadjahi officium. 140
Zelotarum ſecta, pernicies. 344. ſeq. 449. & ſeqq.

INDEX VOCABULORUM HEBRAICORUM.

ארני 22
אצילי בני ישראל 55
בגרי שרד 314
בית האלהים 323
בתים 60. & 61
בית מלוא 107
גברים 60. & 61
דיני נפשות 162
דיני ממונות à quibus peragantur 378. &
דיני נפשות ibid.
הברל הבהמות 348. & ſeq.
זקנים 50.72.153.156.158
חורים 142.156.157
חסיד 339. & 340
חרם 82.370.& ſeq.
ישיבות 305
כוהנים 121.303
כלי עבודה 313
כמרים 303
כרים 133
כרת 352.& ſeq.
מלך 104

מלפני

מלפני יי fugere.	306
ממונות	262
משפחות	60
נגידי בית האלהים	261.296. & 297
נזירים	343
נדוי	81.370. & ſeqq
סגנים	156.157
סופרי המלך	381. & ſeq.
סופר שר הצבא	383.& ſeq.
פחה	155
עדה	72.73.74.99.100.103
כל העם	75.152
כל ערת יששאל	74. & 75
פקיד	261.& 297
פקיד נגיד	301
פריש	342
פרס	445
קהל	74.& 75.76 99.144.151.158
קהל יהוה	74
כל קהל ישראל	75.152
קהלה גרולה	157.158
רצים	133
שוטרים	58.159.218.362
שונה	339
שופטים	72
שכר	446
שמתא	23.83.371. & ſeq.

שרי

שרי אבות	156
שרי הכוהנים	424.& ſeq.
שרים	142.156.158

E R R A T A.

LEge Rom. 1. 20 p.5.l.ult. שמתא p.23.2. 1.Ioh 5.16 23 ult. & 40 20.40.3. משפחות 60.9. d. 1.Tim.1.20. 84. fi.. concilium 101. 13.ſeligant 102.3. à fin Ioſua: *ſic ſæpius* 97.8. כהנים 121.3. à fin. 18.17. 122. 1. duos a.132.1. hinc a. 135.7. conſtiterint 136. 3. à fin. dele *cum* 144. 3. à fin. venerunt 145.3. סגנים 156. 3. à fin. דיני נפשות 162.9. auxit b. 172. 10. Ant. Iud. 11.8.173. ult. ϛεξ ταγὸν 199. 3. actis & 209.6. Iudaicæ 221.9. Act.7.58.230.fin.Obededomũ 250.7.Iehielem & Hazaziam,qui & Haziel 296.5, caverent ne.penult.lin. *Adminiſtri &c.* debent collocari apud *Sacerdotes* 261. 12. Romãtihezer 24.fratres & filii eius 12.269 poſt l.3. à Parbare 270 10. 11.Sachar.270 5. à fin. 19.Elihus 271.1. 1.Chron. 271. 15 poſterioris 285.6. Hazaziahus 29.2.Ierimothus ib.3.dele *tã* h.7. ישיבות 305. 11. Adminiſtros 312.15. 1.Chron. 9. 313.4. Nehem. 11. 22. 317. ult. evenerunt Neh.12.44.Eliaſibum 320. penult.*ſeu* pone poſt *Sacerdotum* 328. 8. b. ponatur poſt *reliqui* 328 12 העתידה 349.fi. בידי 352 7.Exod.31. 14 358 3. שמת quantum liquet 371. 3, tum ex 412. penult.in ipſo 415.10. מוכן *& poſtea* הצורך 421. 7. à fin.שהובא 432.7. à fin.

AOA AG7(4 11